

Vulneracions de drets

Discapacitat física i/o orgànica

Informe 2023 *4a edició*

RADAR ecom

Vulneracions de drets. Discapacitat física i/o orgànica
Informe 2023 *4a edició*

Edita: ECOM

Gran Via de les Corts Catalanes, 562
pral. 2a. 08011 Barcelona
Tel.: 93 451 55 50
ecom@ecom.cat
www.ecom.cat

Data d'edició: Juny 2024

Coordinació d'edició i redacció: Marta Alonso

Equip d'assessorament tècnic: Elisabet Vergés, Inma Gómez, Isabel Macarulla, Maria José Moya, Mireia Martínez, Noelia Garberí, Rubén Domínguez, Sílvia Riu.

Disseny i maquetació: Maria Baldrich

Impressió: impremtaonline.net

Dipòsit legal: B 14425-2024

Agraïments: A totes les persones que han participat en els espais organitzats per ECOM i ens han transmès les seves vivències personals i a l'equip d'ECOM que ha col·laborat en la recollida de dades i l'elaboració d'aquest informe.

Podeu descarregar aquest document en PDF al nostre web:

www.ecom.cat

Aquesta publicació està subjecta a llicències Creative Commons Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional.

Per a veure una còpia d'aquesta llicència, visiteu:

https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.es_E

SUMARI

Vulneracions de drets. Discapacitat física i/o orgànica.

Informe 2023 4a edició

1 Qui som. La discapacitat des d'un model de dret. La igualtat i la no discriminació. / 6

- 1.1 **ecom** Esborrem Barreres. Creem Oportunitats / 6
- 1.2 La concepció de la discapacitat des d'un model de dret / 8
- 1.3 El principi d'igualtat i el dret a la no discriminació / 9

2 La vulneració de drets de les persones amb discapacitat física i/o orgànica / 14

- 2.1 Visibilitzem les vulneracions de drets / 14
- 2.2 Les noves vulneracions de l'any 2023 i evolució / 20
- 2.3 Vulneració del dret a l'accessibilitat / 36
- 2.4 Vulneració del dret a viure de forma independent
i ser inclòs en la comunitat / 52
- 2.5 Vulneració del dret a la mobilitat i al transport / 64
- 2.6 Vulneració del dret a l'habitatge / 82
- 2.7 Vulneració del dret a l'educació / 94
- 2.8 Vulneració del dret a la salut / 106
- 2.9 Vulneració del dret al treball / 118
- 2.10 Vulneració del dret a un nivell de vida adequat i protecció social / 132
- 2.11 Vulneració del dret la participació en les activitats culturals,
de lleure i esportives / 146
- 2.12 Vulneració del dret a la participació en la vida política i pública / 160

3 La infradenúncia i les seves causes / 170

4 Conclusions i reptes / 184

5 Bibliografia i recursos d'interès / 210

PRESENTACIÓ

Albert Carbonell President d'Ecom
acarbonell@ecom.cat

Estem en un moment canviant en la societat, en què els paràmetres que van ser vàlids durant molt de temps ara ja no ho són. Amb aquesta nova realitat, les persones amb discapacitat veiem una oportunitat perduda per reduir les vulnerabilitats que afecten el nostre col·lectiu dins de la societat.

En la quarta edició del **RADAR ecom** podem constatar que la infradenúncia continua sent el gran repte per superar, ja que es manté la creença que denunciar no serveix per a res. I aquesta és una de les raons de l'augment del malestar i cansament de les persones amb discapacitat per fer valer els seus drets.

La poca estabilitat política, sumada a les aturades per a eleccions, fan trontollar les prioritats i el calendari de les polítiques públiques.

La manca d'entesa i la no aprovació de pressupostos, van en detriment dels drets de les persones i afecten greument serveis essencials per a les persones amb discapacitat.

Ara que ja portem quatre edicions de l'informe **RADAR ecom** podem veure que hi ha tendències que es repeteixen i que cal treballar i millorar. Com, per exemple, que el vulnerador més gran continua sent l'Administració. Qui hauria de vetllar per aplicar més exigència de compliment de les normatives que ja existeixen es converteix en qui més les vulnera!

Altres tendències que no disminueixen són el dret a l'accessibilitat i el dret a la mobilitat i al transport com a capdavanters en el nombre de vulneracions acumulades. Les persones amb discapacitat, i sobretot aquelles amb problemes de mobilitat, hem posat moltes esperances en el codi d'accessibilitat aprovat recentment. Un nou codi que ha tardat massa anys, però que esperem que sigui un gran impuls cap a una accessibilitat universal per a tothom i amb suficient pressupost per poder tenir un bon desplegament.

Pel que fa a l'habitatge, que enguany se situa en la tercera posició en el rànquing dels drets més vulnerats, és una de les preocupacions més grans de les persones amb discapacitat. Igual que la resta de població, el nostre col·lectiu té greus dificultats per trobar un habitatge per desenvolupar el seu projecte de vida independent. El parc d'habitatges comença a tenir una antiguitat i cal afavorir-ne la renovació per adaptar-lo a les necessitats d'accessibilitat.

Així mateix, cal trobar fórmules per destensar el mercat de lloguer, ja que la majoria de vegades les persones amb discapacitat no poden fer front als preus dins de les ciutats, on es poden trobar els serveis que necessitem. I si volem poder viure en altres nuclis, com els rurals, abans cal millorar els serveis, els transports, etc.

Veiem que continua sent necessari aquest recull de vulneracions. Durant el 2023 hem identificat més de 200 vulneracions noves. Per tant, podem dir que "les vulneracions són una constant, no una excepció".

Des d'ECOM seguirem al costat de les persones, denunciant les vulneracions. Entenem que només fent aflorar aquestes vulneracions es podrà construir un futur més just i accessible, en el qual les persones no tinguem minvats els nostres drets només per tenir una discapacitat. I on sobretot no es tingui la percepció que no val la pena denunciar o queixar-se quan es pateix la retallada dels drets d'una persona.

La igualtat entre totes les persones, sigui quina sigui la seva condició física, econòmica, de gènere o qualsevol altra diferència, és imprescindible per a un país que vulgui respectar els seus ciutadans i ciutadanes.

Albert Carbonell President d'ECOM
acarbonell@ecom.cat

1 Qui som. La discapacitat des d'un model de dret. La igualtat i la no discriminació.

1.1 ecom Esborrem Barreres Creem Oportunitats

Qui som

ECOM som un moviment impulsat per persones amb discapacitat física i/o orgànica que treballem, a través del nostre empoderament i la nostra participació, per aconseguir una societat inclusiva on puguem fer efectiu l'exercici dels nostres drets.

Sota la marca ECOM s'apleguen la **Federació ECOM** (creada el 1971) i la **Fundació ECOM** (creada el 2007).

Actualment, la **Federació ECOM** està integrada per més de **120 entitats** de persones amb discapacitat física i/o orgànica de tot el territori estatal.

Creada el 1971

Creada el 2007

Propòsit

Transformar la societat perquè es respecti la dignitat de totes les persones.

Missió

ECOM té una doble missió:

Defensar en primera persona l'exercici dels drets de les persones amb discapacitat física i/o orgànica per participar a la societat en igualtat d'oportunitats.

Enfortir el sector associatiu de la discapacitat física i/o orgànica per donar resposta a les necessitats i expectatives de les persones que representem.

Visió

Ser l'entitat que lideri i consolidi el canvi de model cap a la vida independent i l'autonomia personal de manera sostenible, innovadora, col·laborativa i situant la persona al centre.

Valors

La missió d'ECOM se sosté en els valors de l'empoderament, la inclusió, l'activisme, la participació, el compromís i la innovació.

Què fem?

Defensa dels drets.

A ECOM actuem en la defensa dels drets de les persones amb discapacitat física i/o orgànica amb l'enfocament dels drets humans, fonamentats en la Convenció Internacional de les Nacions Unides sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (aprovada per l'ONU el 2006), que estableix que les persones amb discapacitat tenim els mateixos drets que qualsevol altra persona i que som iguals davant la llei.

Com ho fem?

Acompanyant en el procés

d'empoderament les persones amb discapacitat física i/o orgànica a través del reconeixement dels seus drets.

Assessorant, formant i acompanyant en matèria de recursos sobre la discapacitat i la defensa dels drets.

Incidint en les polítiques públiques i les decisions d'assignacions de recursos.

Interlocutant amb representants de les principals institucions i agents socials.

Participant en òrgans consultius de diferents organitzacions i entitats públiques.

Cooperant amb altres organitzacions.

Enfortint el teixit associatiu donant veu i representació al sector.

Reivindicant i fent accions divulgatives sobre l'exercici dels drets de les persones amb discapacitat física i/o orgànica.

Publicant materials i eines de consulta sobre drets.

Conscienciació social

Entenem la conscienciació social com l'acció de promoure el coneixement de la societat sobre les persones amb discapacitat física i/o orgànica i la presa de consciència vers la situació de desigualtat i exclusió social en què vivim; una situació que és causada per les barreres físiques, urbanístiques, psicosocials, de comunicació... que l'entorn ens posa i que limita el nostre ple desenvolupament i una veritable igualtat de drets.

Com ho fem?

Conscienciant i promovent en la nostra societat un canvi de mirada vers la discapacitat i la diversitat.

Sensibilitzant per mostrar a la resta de la societat la realitat que vivim les persones amb discapacitat física i/o orgànica.

Elaborant eines de suport per a la tasca de conscienciació social sobre la discapacitat i la diversitat.

Interlocutant amb representants de les principals institucions i agents socials.

Organitzant esdeveniments públics per fer visible i normalitzar la imatge de les persones amb discapacitat física i/o orgànica dins la societat.

Per conèixer més sobre l'activitat d'ECOM, consulta el nostre web:
www.ecom.cat

1.2

La concepció de la discapacitat des d'un model de dret

Conforme les últimes xifres publicades de data 2022, a Catalunya hi ha 351.174 persones que tenen reconeguda una discapacitat física i/o orgànica.

La discapacitat és una característica de la persona, no el tret que la defineix. S'entén, per tant, com un component inherent a la societat i a la diversitat humana, enriquidor, positiu i que evoluciona, tal com assenyala la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

Des de fa un temps, **la concepció de la discapacitat està canviant i es parla d'un model en què es concep la persona amb discapacitat com un membre de ple dret, amb obligacions, però també amb els mateixos drets que la resta de la població;** havent de garantir la no-discriminació i la igualtat d'oportunitats, a través del desenvolupament de polítiques que s'adaptin a la persona i no al revés.

Les persones amb discapacitat hem de tenir una participació activa en la comunitat i entenem que s'ha de potenciar la reivindicació del dret a decidir per nosaltres mateixes i **dotar-nos de les eines que necessitem per tenir una vida en igualtat d'oportunitats, com la resta de la població.**

Amb aquest canvi de paradigma hem passat, per tant, de ser persones destinatàries dels serveis a ser responsables de la nostra vida.

Tenim dret a prendre les nostres decisions, a equivocar-nos i a no ser concebudes únicament com a pacients o beneficiàries de decisions que prenen persones o serveis externs.

1.3

El principi d'igualtat i el dret a la no discriminació

L'article 7 de la Declaració Universal dels Drets Humans (adoptada i proclamada per l'Assemblea General de les Nacions Unides, el 10 de desembre de 1948), reconeix que "tothom és igual davant la llei i té dret d'obtenir-ne la mateixa protecció contra qualsevol discriminació que violi la present declaració".

Segons la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, per discriminació s'entén: "Qualsevol distinció, exclusió o restricció per motius de discapacitat que tingui el propòsit o l'efecte d'obstaculitzar o deixar sense efecte el reconeixement, el gaudi o l'exercici, en igualtat de condicions, de tots els drets humans i llibertats fonamentals en els àmbits polític, econòmic, social, cultural, civil o d'un altre tipus".

La igualtat i la no-discriminació són dos dels principis generals que regeixen la Convenció. **Només si no hi ha discriminació la igualtat pot ser efectiva.** Per tant, són dos conceptes relacionats entre si.

La Convenció de l'ONU sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat va ser aprovada el 3 de desembre de 2006 i va entrar en vigor a Espanya el maig de 2008. La Convenció té com a propòsit promoure, protegir i assegurar el gaudi ple i en condicions d'igualtat de tots els drets humans i llibertats fonamentals de totes les persones amb discapacitat i promoure el respecte a la seva dignitat inherent. *Vegeu enllaç*

Formes de discriminació:

Les següents definicions estan extretes de l'article 4 de la Llei 19/2020, del 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no-discriminació:

- **Discriminació directa:** la discriminació que es produeix quan una persona és tractada d'una manera menys favorable que una altra en una situació anàloga.
- **Discriminació indirecta:** la discriminació que es produeix quan una disposició, un criteri o una pràctica pretesament neutres són susceptibles de causar un perjudici major a una persona respecte a d'altres.
- **Discriminació múltiple:** la discriminació que es produeix quan una persona pateix una forma agreujada i específica de discriminació com a conseqüència de la concurrència o la interacció de diversos motius de discriminació.
- **Discriminació per associació:** la discriminació que es produeix quan una persona o el grup al qual se l'associa és objecte de discriminació, real o atribuïda, com a conseqüència de la seva relació amb una persona o un grup.
- **Discriminació per error:** la discriminació que es produeix quan una persona n'és objecte pel fet d'haver-li atribuït erròniament alguna característica, circumstància o condició.
- **Discriminació per estigmatització:** el procés pel qual un grup amb poder defineix el que és normal i deixa fora d'aquesta definició altres conductes que, en conseqüència, són considerades no normatives.
- **Discriminació per raó de gènere:** la situació discriminatòria en què es troba una persona que és, ha estat o pot ésser tractada, per raó de sexe o de circumstàncies directament relacionades amb la seva condició biològica, d'una manera menys favorable que una altra en una situació anàloga.

Principal marc normatiu:

Cal tenir en compte la normativa de diferent rang que recull els principis d'igualtat i no discriminació i que protegeixen davant la discriminació.

Àmbit internacional

- Declaració Universal dels Drets Humans de les Nacions Unides (articles 1 i 7).
- Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics (articles 2.1, 14 i 26).
- Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals (article 2.2).

Legislació referent a l'àmbit de la discapacitat:

- Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

Àmbit europeu

- Tractat de la Unió Europea (article 9).
- Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea (articles 20 i 21).
- Conveni per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals (article 14).
- Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat (article 2).

Àmbit estatal

- Constitució Espanyola (articles 1.1, 9.2. i 14).
- Estatut dels Treballadors (articles 4, 17, 24 i 28).
- Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per la Igualtat Efectiva de Dones i Homes (articles 3, 4 i 5).
- Llei Orgànica 8/2021, de 4 de juny, de Protecció Integral a la Infància i a l'Adolescència davant la violència.
- Llei Orgànica 3/2021, de 24 de març, de Regulació de l'Eutanàsia.
- Llei 15/2022, de 12 de juliol, Integral per a la Igualtat de Tracte i la no-discriminació.

Legislació referent a l'àmbit de la discapacitat:

- Llei 39/2006, de 14 de desembre, de Promoció de l'Autonomia Personal i Atenció a les Persones en Situació de Dependència.
- Llei 26/2011, d'1 d'agost, d'adaptació normativa a la Convenció Internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat.
- Reial Decret Legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, mitjançant el que s'aprova el Text Refós de la Llei General de Drets de les Persones amb Discapacitat i de la seva Inclusió Social.
- Llei Orgànica 1/2017, de 13 de desembre, de modificació de la Llei Orgànica 5/1995, de 22 de maig, del Tribunal del Jurat, per garantir la participació de les persones amb discapacitat sense exclusions.
- Llei Orgànica 2/2018, de 5 de desembre, per la modificació de la Llei Orgànica 5/1985, de 19 de juny, del Règim Electoral General per garantir el dret de sufragi de totes les persones amb discapacitat.
- Llei 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica.
- Reial Decret 888/2022, de 18 d'octubre, pel qual s'estableix el procediment per al reconeixement, declaració i qualificació del grau de discapacitat.
- Llei 3/2023, de 28 de febrer, d'Ocupació (article 50).
- Reial Decret 370/2023, de 16 de maig, pel qual es modifica el Reial Decret 1851/2009, de 4 de desembre, pel qual es desenvolupa l'article 161.bis de la Llei general de la Seguretat Social quant a l'anticipació de la jubilació dels treballadors amb discapacitat en grau igual o superior al 45 %.
- Llei 12/2023, de 24 de maig, pel dret a l'habitatge (articles 8, 13, 14 i 30).
- Codi del Dret de la Discapacitat (última modificació 6 juliol 2023).

Àmbit català

- Estatut d'Autonomia de Catalunya (articles 4, 15, 18, 19, 23, 32, 40.8, 44.1 i 45.1).
- Llei 17/2015, de 21 de juliol, d'Igualtat Efectiva de Dones i Homes.
- Llei 4/2016, de 23 de desembre, de Mesures de Protecció del Dret a l'Habitatge de les Persones en Risc d'Exclusió Residencial (article 2.b).
- Llei 19/2020, de 30 de desembre, d'Igualtat de Tracte i no-discriminació.

Legislació referent a l'àmbit de la discapacitat:

- Llei 13/2014, de 30 d'octubre, d'Accessibilitat.
- Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'Atenció Educativa a l'Alumnat en el Marc d'un Sistema Educatiu Inclusiu.
- Decret Llei 19/2021, de 31 d'agost, pel qual s'adapta el Codi Civil de Catalunya a la reforma del procediment de modificació judicial de la capacitat.
- Decret 209/2023, de 28 de novembre, pel qual s'aprova el Codi d'accessibilitat de Catalunya
- Codi sobre els drets de les persones amb discapacitat

On trobar més informació?

- Per conèixer més normativa específica per àmbits es pot consultar la nostra Guia pràctica per a la defensa dels drets de les persones amb discapacitat física. *Vegeu pdf*

2 La vulneració de drets de les persones amb discapacitat física i/o orgànica

2.1

Visibilitzem les vulneracions de drets

Quan ens trobem davant d'una vulneració de drets?

En el nostre ordenament jurídic existeixen lleis i normatives que promouen, protegeixen i defensen el ple gaudi -i en condicions d'igualtat- dels drets humans i llibertats de les persones amb discapacitat. Això no obstant, l'experiència evidencia que, massa sovint, aquesta legislació no s'aplica.

En aquest sentit, els drets només són drets si són efectius i si es poden exercir. I precisament quan es transgredeix una llei o normativa que reconeix un dret es produeix una vulneració de drets.

La tasca d'ECOM davant la vulneració de drets

Com dèiem en el bloc anterior, una de les missions d'ECOM és defensar en primera persona l'exercici dels drets de les persones amb discapacitat física i/o orgànica per participar a la societat en igualtat d'oportunitats.

Durant la seva trajectòria, ECOM ha anat acompanyant les persones amb discapacitat física i/o orgànica, amb assessorament, suport, i foment de l'autonomia personal i l'empoderament amb l'objectiu de defensar l'exercici dels seus drets. Tanmateix, les vulneracions de drets de les persones amb discapacitat continuen sent una realitat. Davant d'aquest fet, neix la necessitat d'identificar-les i fer-les visibles mitjançant el present informe

Finalitats del RADAR ECOM

Visibilitzar

Visibilitzar les vulneracions de drets que han patit les persones amb discapacitat física i/o orgànica.

Conscienciar

Generar consciència ciutadana envers els drets de les persones amb discapacitat física i/o orgànica.

Prevenir

Establir plans d'acció amb diferents públics per prevenir possibles situacions de vulneracions de drets i discriminació per raó de discapacitat.

Metodologia del RADAR

• **Període analitzat:** de gener de 2023 a desembre de 2023.

• **Àmbit territorial analitzat:** Catalunya.

• **Marc de referència:** Convenció de l'ONU sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

El present informe ha analitzat les vulneracions produïdes en relació amb els següents drets:

• **Accessibilitat**

• **Viure de forma independent i ser inclòs en la comunitat**

• **Mobilitat i al transport**

• **Habitatge**

• **Educació**

• **Salut**

• **Treball**

• **Nivell de vida adequat i protecció social**

• **Participació en les activitats culturals, de lleure i esportives**

• **Participació en la vida política i pública**

Recollida de dades

L'informe RADAR ECOM **combina l'anàlisi quantitativa amb l'anàlisi qualitativa**, i busca articular la informació recopilada combinant la lliure expressió de les persones participants, i les preguntes i respostes més estructurades. Amb aquesta metodologia mixta, hem pogut explorar i avaluar diferents nivells d'informació, amplificar la perspectiva d'estudi i aprofundir en les diferents problemàtiques que hem detectat en la diagnosi.

La recollida de dades està vinculada a la perspectiva metodològica mixta. Ambdues metodologies, si bé tenen un marc d'estudis i tècniques diferents, combinades permeten ampliar exponencialment la informació i entendre millor la situació dels drets de les persones amb discapacitat física i/o orgànica i el context on es produeix la vulneració d'aquests drets.

L' anàlisi quantitativa

prové de les fonts d'informació següents:

- **Consultes ateses:** des d'ECOM assessorem i responem a consultes de persones amb discapacitat física i/o orgànica que han patit una discriminació per raó de discapacitat o que han vist vulnerats els seus drets. L'objectiu és acompanyar-les i orientar-les per denunciar la discriminació patida i/o reivindicar el dret vulnerat. En total s'han rebut **830 consultes** sobre qüestions diverses, de les quals **100 són consultes vinculades a vulneracions de drets**.
- **Enquesta per detectar les vulneracions dels drets de les persones amb discapacitat física i/o orgànica:** l'enquesta, elaborada per ECOM, tenia com a objectius explorar, identificar, descriure i explicar les situacions dels drets i les diferents vulneracions que han afectat la població amb discapacitat física i/o orgànica a Catalunya durant el 2023. L'enquesta es va fer en línia durant els mesos de desembre de 2023 a febrer de 2024. Vam rebre un total de 266 respostes provinents de persones residents a les províncies de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona. En aquestes respostes es van identificar **126 vulneracions de drets**.
- **Enquesta per conèixer quin ús estan fent les persones amb discapacitat física i/o orgànica dels autobusos interurbans arreu de Catalunya:** l'enquesta, elaborada per l'Àrea d'Accessibilitat d'ECOM, tenia com a principal finalitat poder dissenyar una estratègia que permeti reivindicar millores i superar les barreres de l'accessibilitat i potenciar l'ús del transport públic en detriment dels vehicles privats, de manera que es contribueixi a una mobilitat més sostenible. L'enquesta es va fer en línia durant els mesos de setembre a desembre de 2023. Vam rebre un total de 297 respostes provinents de persones residents a les províncies de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona. En aquestes respostes es van identificar **167 vulneracions de drets**.

L' anàlisi qualitativa

prové de les fonts d'informació següents:

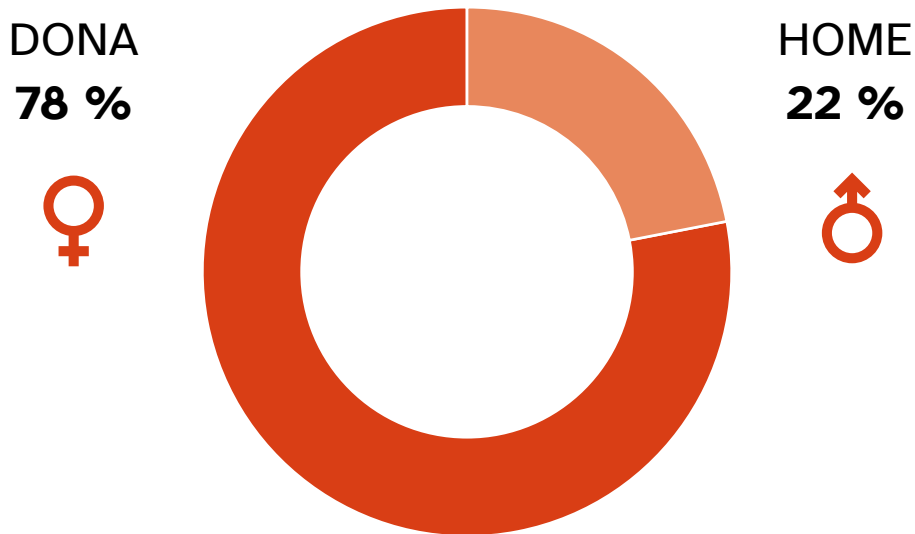
- **Reunions amb les responsables de les diferents àrees d'ECOM**
per analitzar les vulneracions que havien detectat des de les seves àrees durant el 2023 (amb format focus grup).
- **Notícies generades per ECOM**
(disponibles en l'apartat de *bibliografia i recursos d'interès*).
- **Notes de premsa generades per ECOM**
(disponibles en l'apartat de *bibliografia i recursos d'interès*).
- **4 focus grups:** vam organitzar quatre taules de discussió amb l'objectiu de conèixer millor les discriminacions i problemàtiques que afecten les persones amb discapacitat física i/o orgànica. Les temàtiques que vam tractar en aquestes sessions van ser: l'accessibilitat, la mobilitat i el transport, la vida política i pública, la vida independent, l'habitatge, el treball, l'educació, la protecció social, l'oci, la cultura i la salut. I es va posar especial èmfasi a la infradenúncia, que va ser tractada als 4 focus grups.

Amb aquesta metodologia preteníem complementar la informació recollida a les consultes i a les enquestes referenciades més amunt. Vam comptar amb la participació de persones amb discapacitat física i/o orgànica, professionals i representants de l'àmbit de la discapacitat (de les diferents entitats federades) i personal tècnic d'ECOM, compartint el mateix espai i enriquint-nos mútuament.

Hi van participar 23 persones de Catalunya, i hi van estar representades les províncies de Barcelona, Lleida i Tarragona. El 78 % de les persones assistents eren dones i el 43 % del total es trobaven dins la franja d'edat entre 35 i 49 anys.

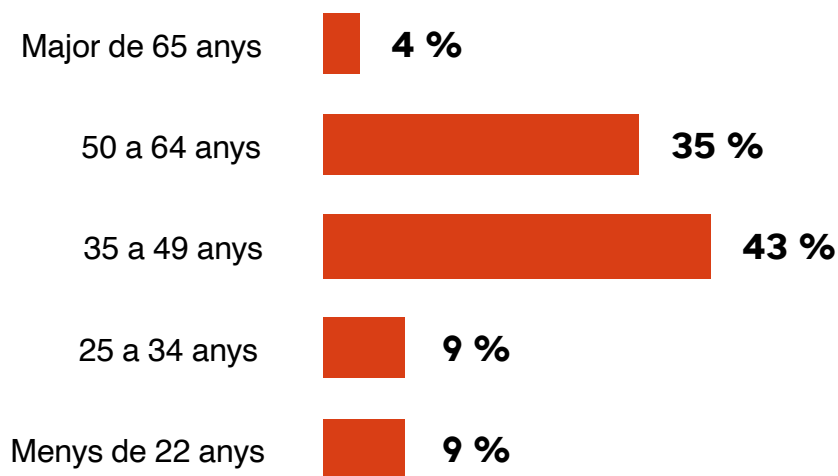
Gràfic 1

Participació en els **focus grups per gènere:**

Gràfic 2

Participació en els **focus grups per franja d'edat**

Eines d'anàlisi

CRM: a l'entitat comptem amb el software CRM (Customer Relationship Management), un gestor de dades on totes les àrees introdueixen la informació de les consultes que han atès durant l'any. Aquesta metodologia ens ha permès analitzar les dades amb més facilitat i extreure informes a partir dels quals hem pogut analitzar les principals vulneracions patides per les persones que s'han posat en contacte amb el nostre servei d'assessorament.

Power BI: el programa s'ha utilitzat per analitzar les diferents dades obtingudes de l'enquesta de vulneracions de drets i el CRM. Ens ha permès millorar la capacitat d'analitzar i gestionar les dades i fer una anàlisi d'estadística descriptiva, bivariàble i representació gràfica, entre d'altres.

2.2

Les noves vulneracions de l'any 2023 i evolució

Número total de vulneracions

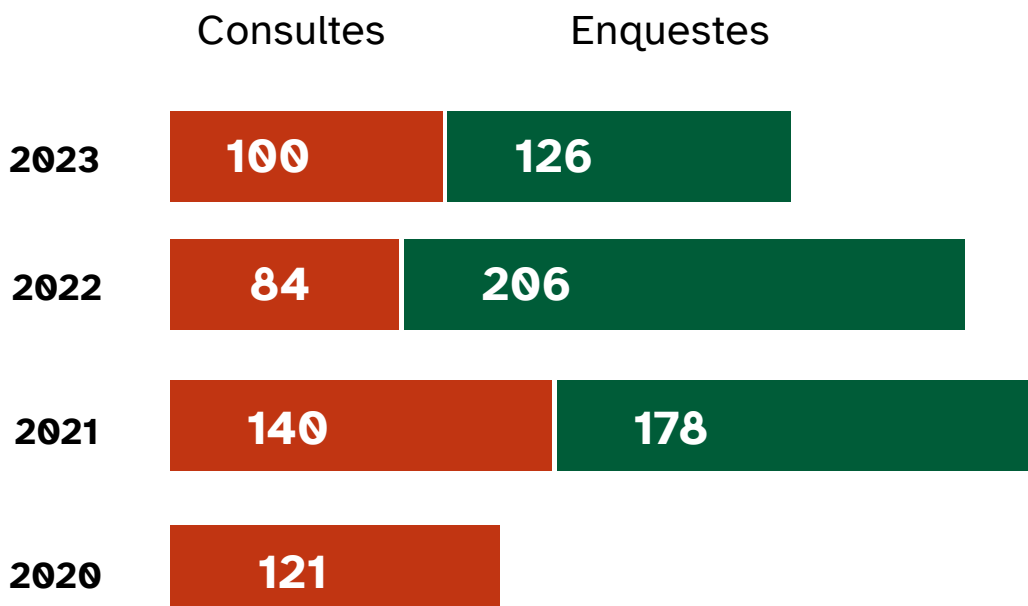

Hem identificat un total de **226 vulneracions de drets produïdes durant el 2023** a través de 100 consultes ateses per ECOM i 126 respostes a l'enquesta. Aquestes 226 vulneracions les han rebut 150 persones.

Respecte a les altres edicions del RADAR, s'observa aquesta evolució en relació amb les vulneracions de drets detectades:

Gràfic 3

Evolució de les vulneracions detectades al 2020-2021-2022-2023

Si bé les xifres del 2023 són menors que la dels anys 2021 i 2022, no interpretem que hagi estat perquè s'han produït menys vulneracions. Entenem que l'explicació pot raure en dos motius principals:

D'una banda, s'observa una tendència a la resignació per part de les persones amb discapacitat física i/o orgànica davant la contínua vulneració dels seus drets. El fet de no veure millores reals i efectives desincentiva la reivindicació dels drets i alertem que pot desembocar en una normalització de situacions absolutament discriminatòries.

De l'altra, l'organització de diferents espais col·lectius que hem dut a terme durant l'any, es presenten com a espais per resoldre qüestions i dubtes (de part de les professionals, però també de la resta de les assistents). Això ha fet que algunes persones no contactessin amb el nostre canal d'assessorament perquè ja havien obtingut la resposta per aquesta altra via. Creiem que aquests espais són un bon canal d'informació i suport entre iguals que dona resposta a les necessitats de les persones que atenem.

Per tant, és necessari continuar treballant per tal de seguir formant en drets i acompanyar les persones amb discapacitat física i/o orgànica perquè facin visibles i denunciïn les vulneracions que reben en el seu dia a dia.

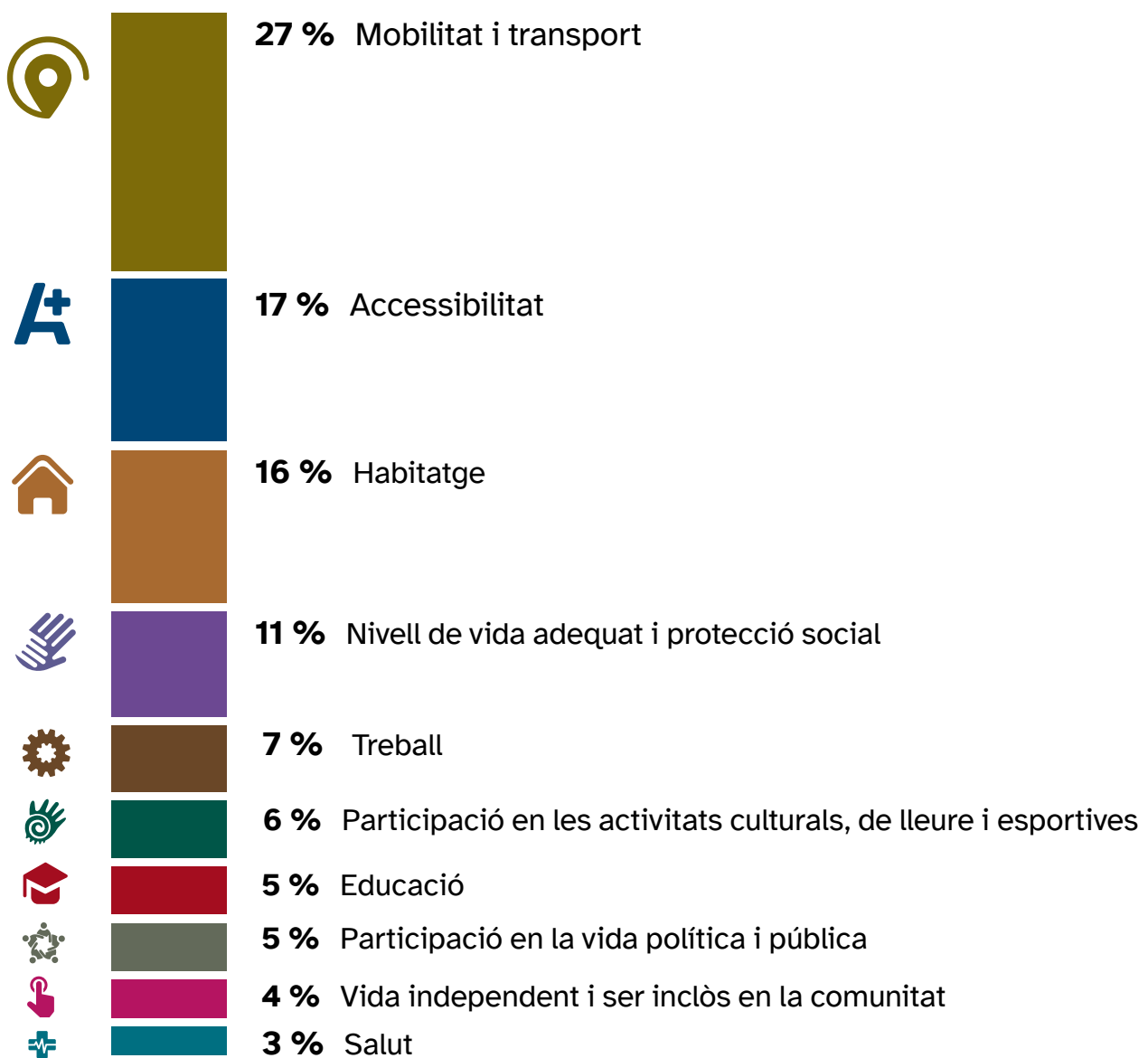

Drets vulnerats

Les **226 vulneracions identificades** corresponen als drets següents:

Gràfic 4

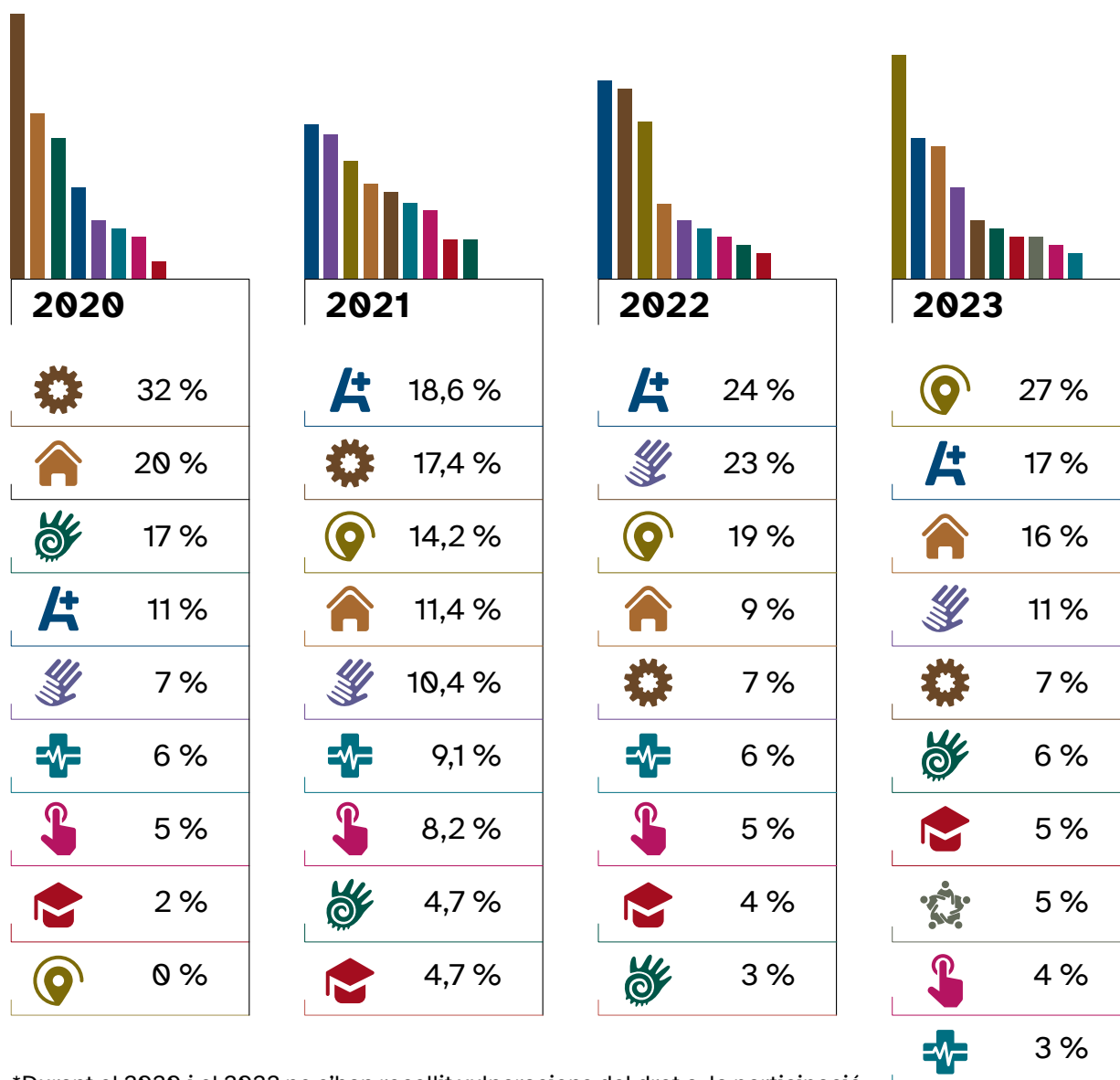
Vulneracions de drets identificades durant el 2023

Respecte a les altres edicions del RADAR, s'observa que els drets més vulnerats des del 2020 han estat l'**accessibilitat**, el **treball**, l'**habitatge** i el dret a la **mobilitat i el transport**.

Gràfic 5

Comparativa dels drets vulnerats entre els anys 2020, 2021, 2022 i 2023

*Durant el 2020 i el 2022 no s'han recollit vulneracions del dret a la participació en la vida política i pública. A l'any 2021 sí se'n van recollir, però seguint una metodologia diferent. L'any 2021 es van presentar les xifres amb dos decimals, a la resta d'anys hem utilitzat un sistema d'arrodoniment de decimals per a totes les dades, per això quan el percentatge és menor a 0,5 el resultat seria 0%. Així mateix, atès aquest sistema d'arrodoniment, durant l'informe la suma total de percentatges pot ser superior o inferior al 100%.

Qui ha vulnerat i a on?

Durant el 2023, de les vulneracions detectades, el 66 % tenia com a principal vulnerador l'administració pública, suposant 7 punts més que respecte l'any 2022.

En segona posició, trobem a les empreses i entitats privades (entenent empresa com aquells espais on es duu a terme una activitat professional, així com prestacions de béns i serveis, com poden ser els mercats, els comerços i la restauració) amb el 25 %, seguit dels particulars amb un 9 %.

Taula 1

Agents vulneradors dels drets

Administració Pública	150	66 %	
Administració autonòmica	73	32 %	
Administració local	56	25 %	
Administració estatal	12	5 %	
Personal de centres sanitaris públics	4	2 %	
Personal de centres educatius públics o concertats	3	1 %	
Personal de mitjans de transport públics	2	1 %	
Empreses i entitats privades	56	25 %	
Personal d'empresa privada	54	24 %	
Entitats / associacions / ONG	2	1 %	
Particulars	20	9 %	
Comunitats de veïns	13	6 %	
Persones físiques	7	3 %	

Els principals llocs on s'han produït vulneracions de drets són els espais i les instal·lacions públiques, que concentren més del 80% dels casos, suposant un increment de més del 20 % respecte l'any 2022.

Entenem per aquests espais els edificis d'atenció presencial i també els diferents llocs web i plataformes telemàtiques existents. Per contra, els espais on menys vulneracions hem detectat han estat els espais privats:

Taula 2

Llocs on s'han produït les vulneracions de drets

ESPAIS PÚBLICS		81 %	
Instal·lacions públiques	152	68 %	
Oficines d'atenció al públic i serveis públics	76	34 %	
Estacions o mitjans de transport públics	48	21 %	
Centres educatius públics o concertats	15	7 %	
Centres sanitaris públics	8	4 %	
Centres de lleure, culturals i esportius públics	5	2 %	
Espais públics (carrers, places, platges...)		13 %	
ESPAIS PRIVATS		20 %	
Instal·lacions privades d'accés restringit	29	13 %	
Habitatge, comunitats de veïns	16	7 %	
Llocs de feina	13	6 %	
Instal·lacions privades	16	7 %	
Centres de lleure, culturals i esportius privats	6	3 %	
Restauració	4	2 %	
Mercats i comerços	3	1 %	
Oficines d'atenció al públic i serveis privats	2	1 %	
Estacions o mitjans de transport privats	1	0 %	

Perfil de les persones que han rebut una vulneració

En aquest apartat es presenta un perfil de les persones que han patit una vulneració durant el 2023, especificant-hi dades com el gènere, l'edat, la província de residència i el nivell d'estudis finalitzats.

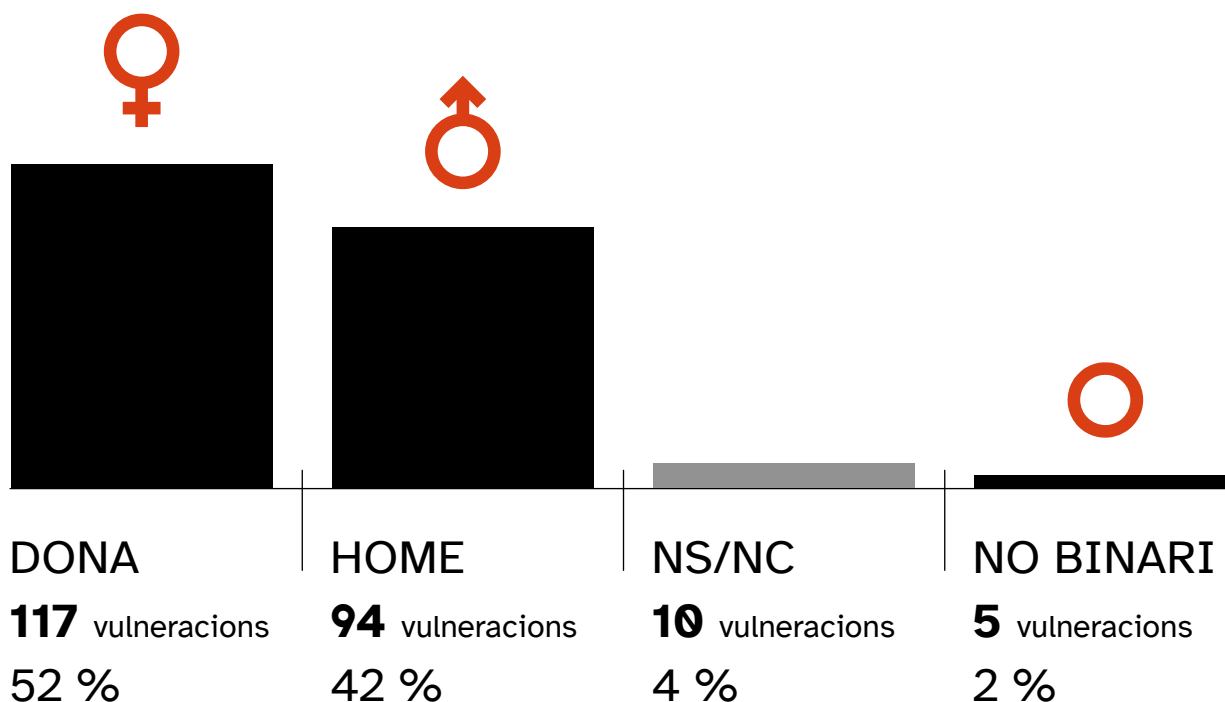
Hem de destacar que les persones que han contestat l'enquesta de vulneracions han indicat aquestes quatre variables (gènere, edat, província i nivell d'estudis), però no les persones que hem atès a través de les consultes (registrades en el nostre CRM). En alguns casos no ens ha estat possible recollir la totalitat d'aquestes variables, principalment per decisió d'anonimat o bé perquè la consulta ha estat feta per terceres persones que no disposaven d'aquesta informació.

Gènere

La majoria de les vulneracions registrades corresponen a **dones** amb un **52 %**, en segon lloc els **homes** amb un **42 %** i l'altre **2 %** correspon a les persones **no binàries**. Hi ha un 4% de persones de les quals no disposem d'aquesta dada.

Gràfic 6

Vulneracions de drets **per gènere**

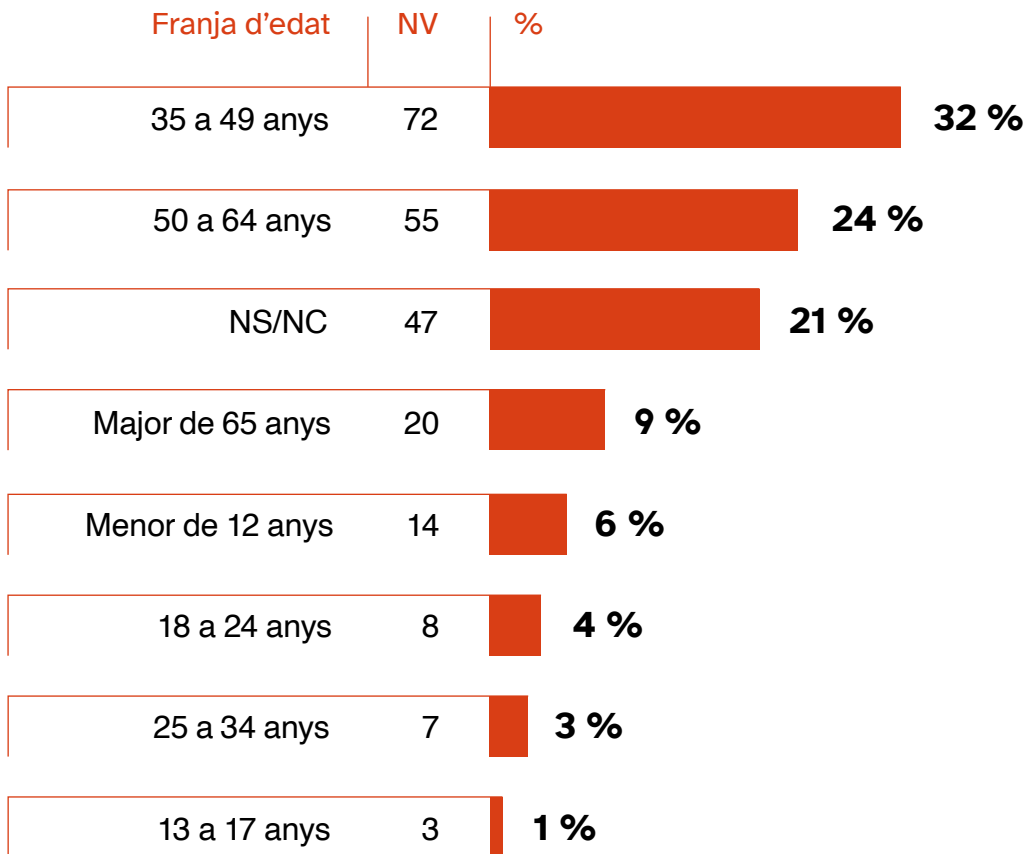

Edat

Com ja es va observar a l'any 2022, de nou entre **els grups d'edat més afectats per casos de vulneracions de drets trobem els grups d'entre 35 a 49 anys i 50 a 64 anys, amb el 32 % i el 24 %, respectivament.**

Gràfic 7

Vulneracions de drets per franja d'edat

Nivell d'estudis

S'observa que les persones amb estudis són les que més vulneracions han rebut, entenent que possiblement disposen de més eines i coneixements per poder identificar les vulneracions i fer valer els seus drets.

Gràfic 8

Vulneracions de drets per nivell d'estudis finalitzats

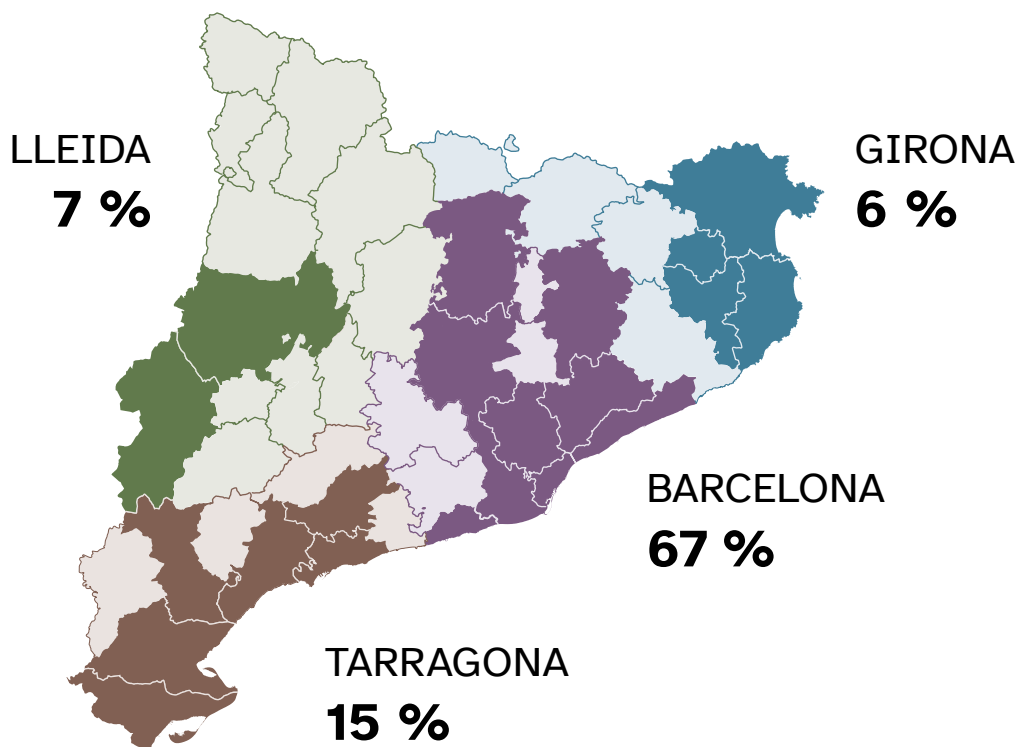
Nivell d'estudis	NV	%
NS/NC	106	47 %
FP I / FP II / CFGM / CFGS	27	12 %
Estudis Primaris / EGB	22	10 %
Llicenciatura / Grau Universitari	22	10 %
Postgrau / Màster / Doctorat	20	9 %
Estudis Secundaris / BUP / ESO	13	6 %
Sense estudis finalitzats	12	5 %
COU / Batxillerat	4	2 %

Territori

Barcelona ha estat la província d'on s'han reportat més vulneracions, amb el 67%. És el mateix percentatge que l'any 2022:

Mapa 1

Vulneracions de drets **per províncies de Catalunya**

*Del 6% restant no disposem de dades.

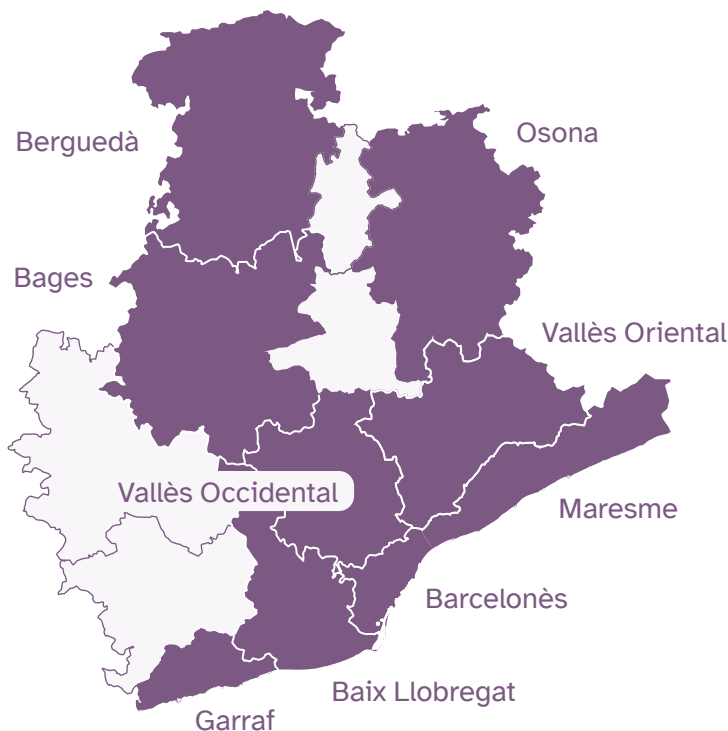
*Aquesta diferència de distribució geogràfica podria estar condicionada per les zones d'actuació d'ECOM, principalment ubicades a la província de Barcelona. Així mateix, a Lleida i Girona existeixen entitats de defensa dels drets de les persones amb discapacitat física i/o orgànica de referència i, per tant, entenem que les persones que pertanyen a aquestes províncies molt possiblement han fet les consultes i han reportat els casos de vulneració a les seves entitats de proximitat.

Província de:

BARCELONA

151 vulneracions

67 %

Bages

- 1% Callús (1)
- 2% Manresa (3)

Baix Llobregat

- 1% Castelldefels (1)
- 1% Cornellà (1)
- 1% Esplugues de Llobregat (1)
- 1% Molins de Rei (1)
- 1% Olesa de Montserrat (2)
- 2% Palau-salut (3)
- 1% Sant Feliu de Llobregat (1)
- 3% Sant Joan Despí (4)
- 1% Viladecans (1)

Barcelonès

- 5% Badalona (7)
- 44% Barcelona (66)
- 2% L'Hospitalet de Llobregat (3)
- 1% Sant Adrià de Besòs (2)

Berguedà

- 3% Berga (4)

Garraf

- 1% Sitges (2)

Maresme

- 1% Canet de mar (1)
- 2% Malgrat de Mar (3)
- 1% Mataró (2)
- 1% Vilassar de Dalt (1)

NS/NC

- 1% NS/NC (2)

Osona

- 2% Folgueroles (3)
- 1% Gurb (1)
- 1% Manlleu (1)
- 1% Torelló (2)
- 5% Vic (8)

Vallès Occidental

- 1% Cerdanyola del Vallès (1)
- 7% Sabadell (10)
- 3% Santa Perpètua de Mogoda (4)
- 1% Terrassa (2)

Vallès Oriental

- 1% L'Ametlla del Vallès (1)
- 1% Parets del Vallès (2)
- 1% Sant Pere de Vilamajor (1)
- 1% Santa Maria de Palautordera (2)

Província de:

TARRAGONA

34 vulneracions

10 %

Alt Camp

9 % El Pla de Santa Maria (3)

Baix Camp

9 % Mont-roig del Camp (3)

9 % Reus (3)

Baix Ebre

3 % Deltebre (1)

3 % Jesús (1)

15 % Tortosa (5)

Baix Penedès

3 % Calafell (1)

3 % Cunit (1)

3 % Segur de Calafell (1)

Montsià

3 % Alcanar (1)

Ribera d'Ebre

9 % Móra d'Ebre (3)

Tarragonès

24 % Tarragona (8)

6 % NS/NC (3)

Província de:

LLEIDA

15 vulneracions

7%

Noguera

7 % Vallfogona de Balaguer (1)

Segrià

7 % Almenar (1)

87 % Lleida (13)

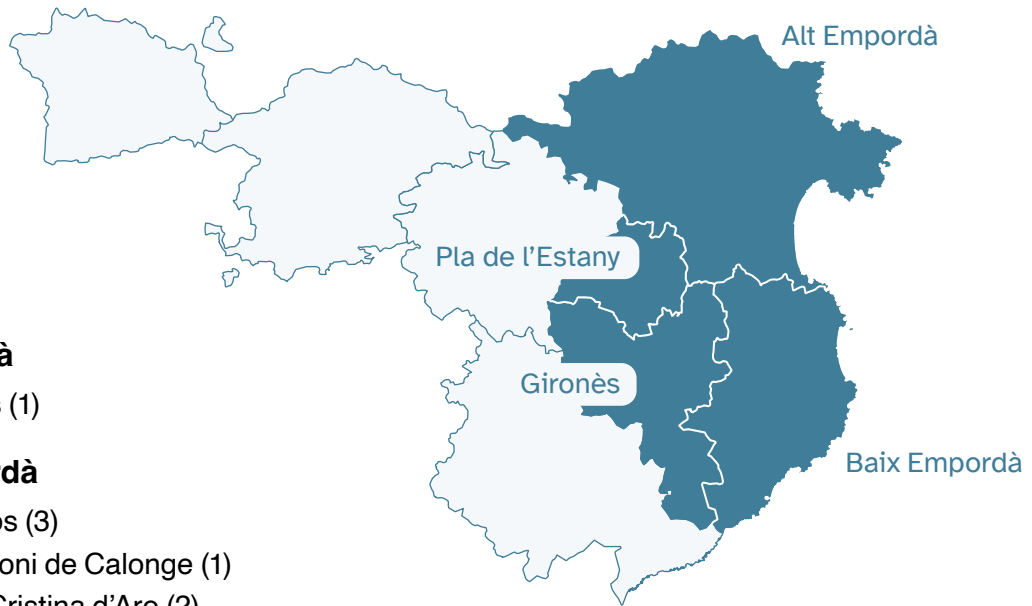

Província de:

GIRONA

13 vulneracions

6 %

Alt Empordà

8 % Figueres (1)

Baix Empordà

23 % Palamós (3)

8 % Sant Antoni de Calonge (1)

15 % Santa Cristina d'Aro (2)

Gironès

15 % Salt (2)

NS/NC

8 % NS/NC (1)

Pla de l'Estany

23 % Porqueres (3)

S'observa que, majoritàriament, el lloc de residència de la persona que ha rebut la vulneració coincideix amb el territori on ha vist vulnerats els seus drets, tret d'alguns casos concrets en el dret a la mobilitat i el transport, ja que s'ha produït la vulneració durant el trajecte o bé als llocs de destinació de la persona.

* Atès que hi ha 13 vulneracions sobre les quals no tenim dades del territori, s'han detallat les restants 213 vulneracions identificades.

Recull dels principals agents vulneradors, lloc, gènere i població

	DRETS	 Agent	 LLoc	 Gènere	 Població
	Accessibilitat	Administració local	Espais públics	Dones	Barcelona
	Viure de forma independent i ser inclòs en la comunitat	Administració autonòmica	Oficines d'atenció al públic i serveis (públics)	Dones	Barcelona
	Mobilitat i transport	Personal empresa privada	Estacions o mitjans de transport públics	Dones	Barcelona
	Habitatge	Administració autonòmica	Oficines d'atenció al públic i serveis (públics)	Dones i homes	Barcelona
	Educació	Administració autonòmica	Centres educatius públics o concertats	Dones, homes, nens/es	Barcelona
	Salut	Personal centres sanitaris públics	Centres sanitaris públics	Dones	Barcelona, Olesa de Montserrat i Tortosa
	Treball	Personal empresa privada	Lloc de feina	Dones	Tarragona
	Nivell de vida adequat i protecció social	Administració autonòmica	Oficines d'atenció al públic i serveis (públics)	Homes	Barcelona
	Participació en les activitats culturals, de lleure i esportives	Administració local i personal d'empresa privada	Espais públics i centres de lleure, culturals i esportius públics	Homes	Barcelona
	Participació en la vida política i pública	Administració local	Oficines d'atenció al públic i serveis (públics)	Dones i homes	Barcelona

2.3

Vulneració del dret a l'accessibilitat

Posicionament

- Entenem l'**accessibilitat universal com a dret humà** que és imprescindible exercir tant per a la participació en igualtat d'oportunitats com per a la veritable inclusió en tots els àmbits de la persona (des de l'habitatge i la ciutat fins a l'entorn laboral i educatiu) i en tots els moments de la seva vida (des de la infància fins a la vellesa) i que, per tant, s'ha de defensar com a dret humà que és de tota la ciutadania.

- Apostem per treballar l'**accessibilitat de manera democràtica, integral i transversal, sota els valors de l'autonomia personal i la no-discriminació** tenint en compte la diversitat humana i posant-la en valor. Entenem que l'accessibilitat és una cadena d'elements interrelacionats que s'han de tractar conjuntament de manera coordinada per totes les parts implicades (tant públiques com privades), amb un diàleg obert, caràcter constructiu i una participació activa del col·lectiu de persones amb discapacitat.

- Defensem que l'**accessibilitat millora la qualitat de vida de tota la ciutadania**, i que genera entorns, productes i serveis més segurs i usables per a tothom.

- Advoquem perquè tot el que es dissenyi es faci **complint la legislació i normativa vigent**, i seguint els principis de **disseny universal o disseny per a tothom**.

Legislació

Article 9 de la Convenció internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat.

Article 3 de la Llei 13/2014, de 30 d'octubre, d'accessibilitat.

Decret 209/2023, de 28 de novembre, pel qual s'aprova el Codi d'accessibilitat de Catalunya.

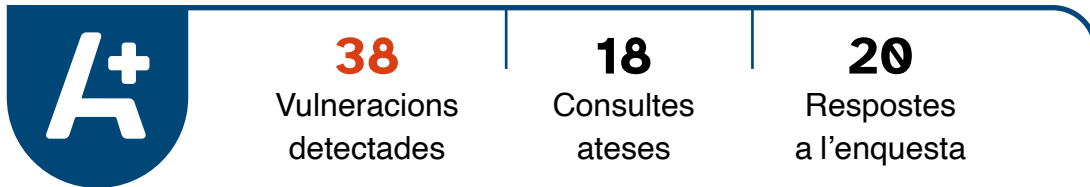

Quines vulneracions hem detectat en matèria d'accessibilitat?

- Després d'una llarga trajectòria reiterant i treballant per fer-lo realitat, des d'ECOM celebrem que amb data 30 de novembre de 2023 s'hagi publicat el Decret 209/2023, de 28 de novembre, pel qual s'aprova el Codi d'accessibilitat de Catalunya. El nou Codi, aprovat després de més de 7 anys de demora i amb entrada en vigor el març de 2024, respon a la necessitat de desplegament de la Llei 13/2014 d'accessibilitat de Catalunya, que necessita un desenvolupament reglamentari per donar resposta als seus objectius. El text normatiu integra el conjunt de les condicions d'accessibilitat universal -física, sensorial i cognitiva- en els àmbits de més impacte en la vida diària de les persones, de manera que és un instrument amb voluntat de garantir el principi d'igualtat de la ciutadania.
- Tot i aquest avenç, del qual caldrà veure l'impacte de la posada en marxa, des d'ECOM hem continuat alertant de multitud de manques d'accessibilitat que travessen les persones amb discapacitat física i/o orgànica en el seu dia a dia.
- En aquest sentit, perquè totes les persones puguem gaudir àmpliament de les nostres ciutats i pobles en condicions d'igualtat, ECOM ha impulsat la creació d'un grup estatal de dones amb discapacitat activistes a través d'un nou projecte que porta el nom de *ReGeneración*. L'objectiu és treballar conjuntament per millorar l'accessibilitat als municipis incorporant-hi la perspectiva de gènere interseccional.
- D'altra banda, durant el 2023, hem participat al Pacte per la Mobilitat per tractar l'ocupació de voreres. L'urbanisme està canviant la ciutat per recuperar espai públic per al veïnat i prioritzant la mobilitat activa. Entenem que aquesta transformació ha d'anar acompanyada d'un alliberament d'espai a les voreres de la ciutat i així garantir el dret a l'accessibilitat perquè totes les persones puguin desplaçar-se sense obstacles. En aquest context, s'han efectuat esmenes a l'ordenança de vianants de Barcelona i s'ha continuat assistint de manera periòdica al Grup d'Accessibilitat del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC). Així mateix, en relació amb les voreres, alertem que hem continuat detectant dificultats per accedir als habitatges davant voreres no accessibles.

- Referent a l'urbanisme, cal tenir present també que **hi continua havent manca d'accessibilitat a les zones de joc infantil** (gronxadors no homologats, per exemple) i que les persones amb discapacitat que resideixen fora de la ciutat de Barcelona acostumen a trobar-se amb més entrebancs d'accessibilitat, tant pel que fa als carrers com a les platges. En relació amb l'edificació, **hi continua havent problemes d'accessibilitat tant als centres educatius com als edificis públics.**
- Així mateix, **alertem de la manca d'accessibilitat a la cultura**, que provoca no poder exercir els drets culturals en igualtat de condicions amb la resta de la ciutadania. I **continua sense existir tampoc la plena accessibilitat pel que fa als béns i serveis**, amb especials mancances en el sector sanitari, que impacten directament sobre el dret a la salut.
- Per tant, i com es constatarà en el següent apartat referent als casos identificats, s'observa que el dret a l'accessibilitat es continua veient vulnerat en tots els àmbits de la persona. D'aquí que **garantir l'accessibilitat sigui un repte transversal inherent a la resta de drets de les persones amb discapacitat física i/o orgànica.**

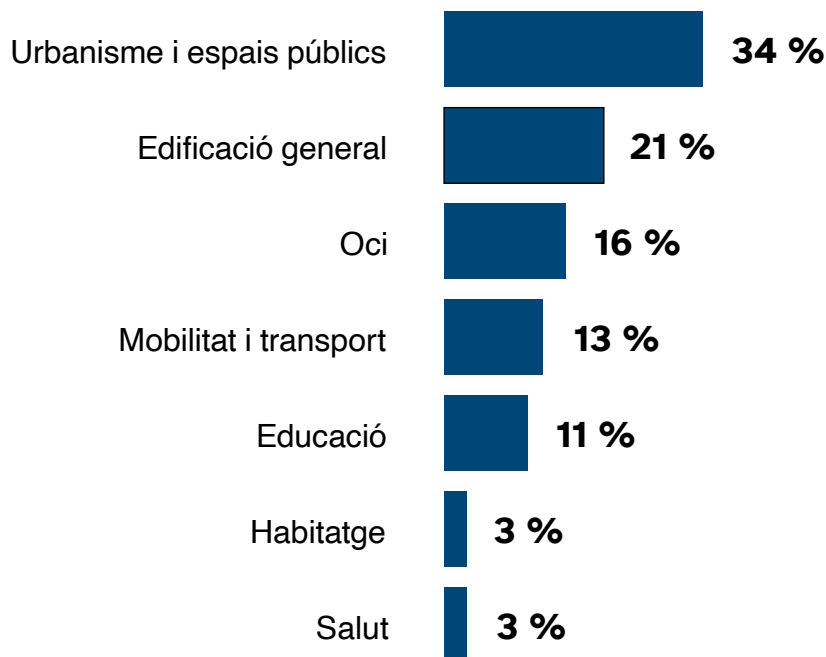
Casos individuals detectats i registrats per ECOM

Durant el 2023 s'han identificat **38 vulneracions del dret a l'accessibilitat** a través de les 18 consultes ateses des d'ECOM i de les 20 recollides a l'enquesta que vam elaborar. Les principals **categories de vulneració** són:

Gràfic 9

Vulneració del dret a l'accessibilitat **per categories**¹

*De les categories d'educació, oci, habitatge, salut i mobilitat i transport, només hem fet referència exclusivament a vulneracions en matèria d'accessibilitat. Aquestes categories també es desenvolupen en l'apartat específic reservat per a cada un d'aquests drets en aquest informe.

Seguint la tendència dels dos darrers anys, les categories que presenten un percentatge més elevat són urbanisme i espais públics (34 %) i l'edificació general (21 %).

Les barreres arquitectòniques es continuen observant tant en les infraestructures presents als espais públics (carrers, platges, etc.) com en la manca de les eines necessàries per adaptar de manera correcta la infraestructura dels edificis públics i privats. Concretament, durant el 2023 s'ha identificat diverses problemàtiques davant la **manca de lavabos públics accessibles en l'àmbit de la restauració i encara hi ha nombroses edificacions de les administracions públiques que no compleixen amb la normativa d'accessibilitat.** Així mateix, s'han registrat diferents situacions en les quals, **havent-hi obres a la via pública, no s'ha assegurat un pas alternatiu per a vianants que sigui accessible per a tothom**, de manera que les persones amb discapacitat física i/o orgànica s'han trobat amb voreres no transitables. D'altra banda, hem recollit l'observació de la manca de pictogrames en el sector comercial, que podria ser de gran utilitat per a les persones amb discapacitat.

També s'han viscut dificultats en l'àmbit de l'**oci (16 %)**, on s'han detectat **parcs infantils no accessibles** (sorra no compactada, tirolina no accessible, etc.), així com sales de festa privades a les quals no poden entrar les persones usuàries de cadira rodes, juntament amb el recull de la dificultat d'accés al Palau Sant Jordi de Barcelona.

El **13 %** de les vulneracions en matèria d'accessibilitat s'han donat a l'àrea de **mobilitat i transport, principalment per no poder accedir a les estacions del transport públic.**

Les barreres arquitectòniques també les hem observat de nou als centres educatius, de les quals s'ha recollit un 11 % de vulneracions en matèria d'accessibilitat en l'àmbit de l'educació. En aquest context, les vulneracions més greus que s'han recollit són: la no adaptació de l'aula d'una escola oficial d'idiomes davant la sensibilitat electroquímica de l'alumne (tot i gaudir de matrícula gratuïta) i no poder fer pràctiques incloses en el currículum educatiu perquè l'empresa receptora de l'alumnat no disposava d'un lavabo adaptat.

Referent a l'**habitatge (3 %)**, els problemes detectats es vinculen principalment amb l'accés des del carrer fins a l'interior de l'edifici: la no idoneïtat de la vorera del carrer no permet a les persones amb discapacitat física i/o orgànica accedir a casa seva.

Així mateix, a la pràctica, el sistema sanitari encara té barreres que provoquen un sentiment de discriminació i tracte diferencial de les persones amb discapacitat en relació amb la resta de la ciutadania. Per tant, un any més, es constata la **manca d'equipament adaptat**, en el qual s'ha identificat la no accessibilitat de màquines utilitzades per a proves mèdiques. Concretament, **s'ha recollit un 3 % de vulneracions en matèria d'accessibilitat en l'àmbit de la salut.**

Qui ha vulnerat i a on?

El principal agent vulnerador del dret a l'accessibilitat ha estat l'Administració local (53 %), seguida de l'Administració autonòmica amb el 26 %. El 21 % l'ocupa el personal d'empresa privada (entenen empresa com aquell espai on es duu a terme una activitat professional, així com prestacions de béns i serveis, com poden ser els mercats, els comerços i la restauració).

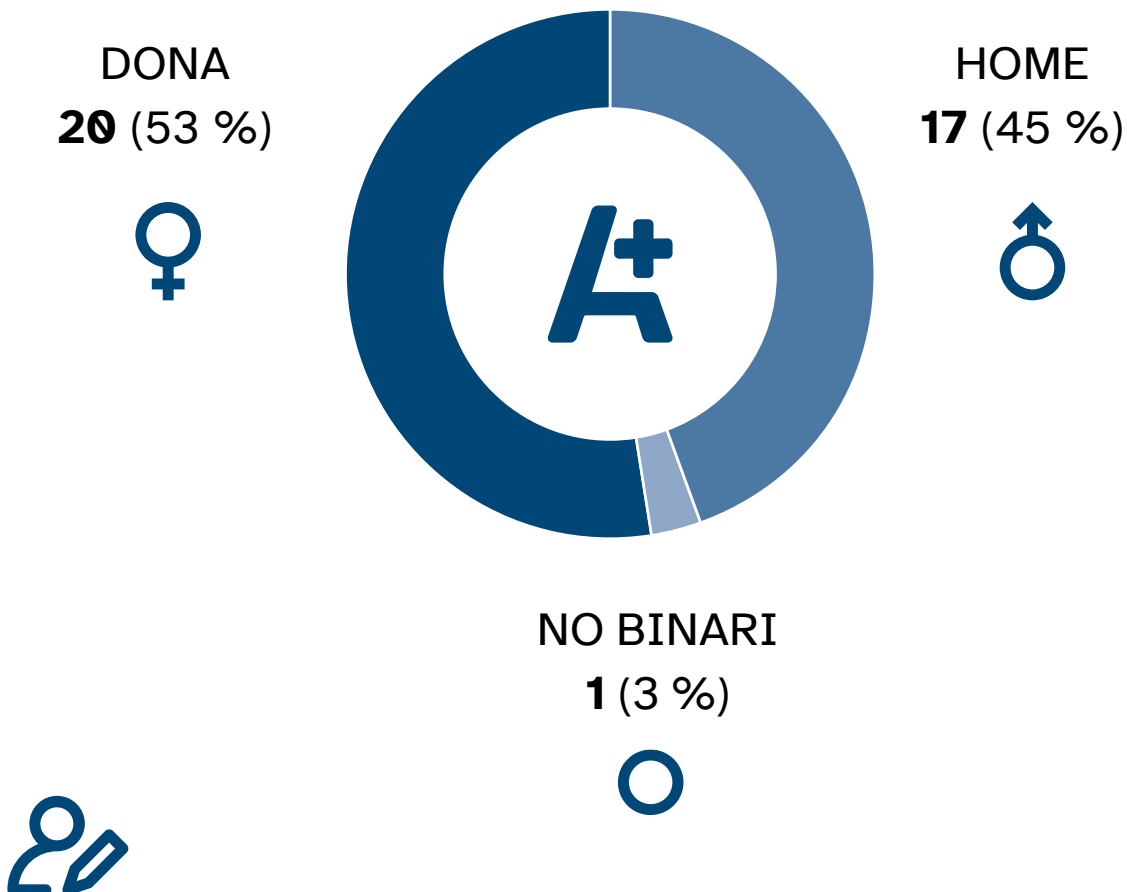
Més del 50 % d'aquestes vulneracions s'han produït als espais públics. Respecte al 2022, s'observa una reducció del 13 % de les vulneracions en mercats i comerços.

Qui ha rebut la vulneració?

El **53 %** del total de les vulneracions correspon a **dones** amb discapacitat física i/o orgànica. En contraposició, el **45 %** de les vulneracions identificades les han patit **homes** i el **3 %**, **persones no binàries**.

Gràfic 10

Vulneració del dret a l'accessibilitat **per gènere**

El 39 % de les vulneracions es concentra a la franja d'edat d'entre 35 a 49 anys, seguida de les persones d'entre 50 a 64 anys amb un 21 %.

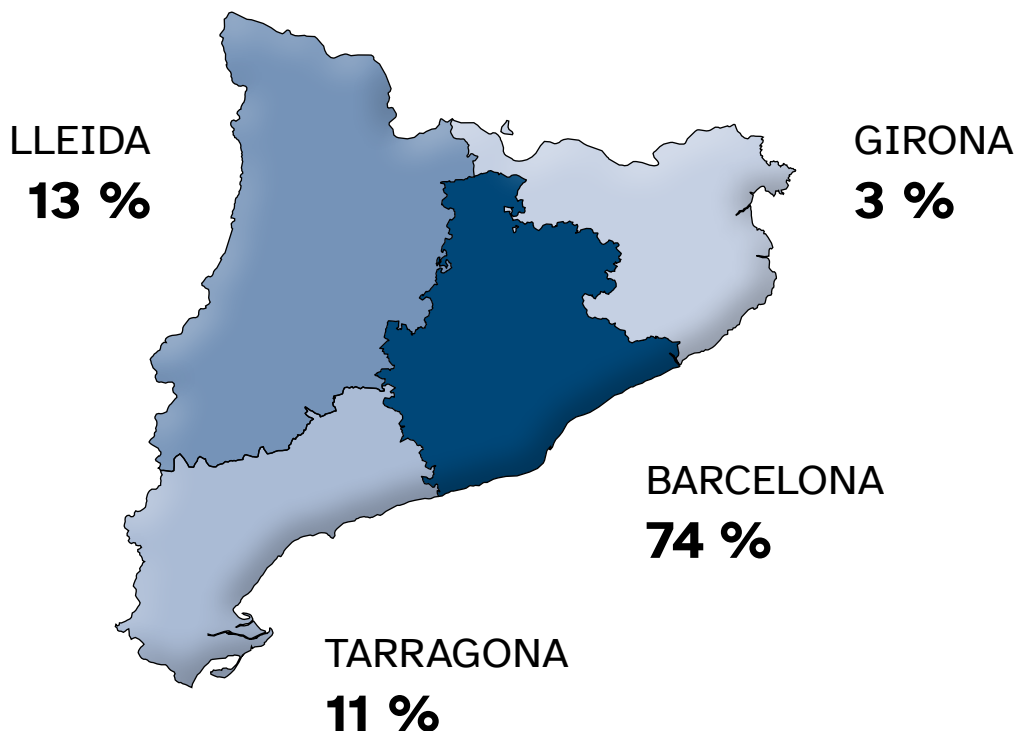
Territori

Durant el 2023, la província de Catalunya on s'han identificat més vulneracions ha estat Barcelona (74 %). Girona presenta la xifra menor (un 3 %) i els restants percentatges corresponen a Lleida (el 13 %) i Tarragona (el 11 %).

El 100 % de les vulneracions identificades a la província de Lleida s'han produït a Lleida ciutat.

Mapa 2

Vulneració del dret a l'accessibilitat per províncies de Catalunya

S'han denunciat les vulneracions del dret a l'accessibilitat?

El **45 %** de les persones que han patit una vulneració del dret a l'accessibilitat durant el 2023 **sí que l'ha denunciada**.

Gràfic 11

Persones que han denunciat la vulneració del dret a l'accessibilitat

SI	NS/NC	NO
17 (45 %)	12 (32 %)	9 (24 %)

El 44 % de les persones que no han denunciat pensen que no serveix per a res.

En primera persona. Què diu el focus grup?

El focus grup ha posat èmfasi en el fet que les vulneracions del dret a l'accessibilitat es produeixen en llocs molt diversos (comerços, teatres, carrers, transport públic, etc.) i les persones amb discapacitat física i/o orgànica han de convidaure amb aquestes traves diàriament, fins i tot múltiples vegades el mateix dia. És a dir, la cadena d'accessibilitat es trenca davant cada acció que volen fer.

Les persones usuàries de cadira de rodes no sempre poden accedir als locals de comerços i restauració i sovint la informació sobre les mesures d'accessibilitat no s'ajusta a la realitat. Així mateix, l'**oferta més reduïda fora de les grans ciutats** dificulta que les persones amb discapacitat física i/o orgànica puguin anar a locals de restauració i comerços amb la mateixa freqüència que altres que viuen a les ciutats:

- "M'agradaria fer comerç de proximitat però no puc accedir als locals comercials."
- "M'agrada anar a restaurants. Faig servir Google, em surt la icona de cadira de rodes però a vegades m'ha passat que la informació diu que sí està adaptat però en realitat no ho està. A més, moltes vegades la informació de l'accessibilitat no està enlloc, t'has de "buscar la vida"."
- "M'he trobat que hi ha comerços que els han rehabilitat però no són accessibles. Han arreglat algunes coses però no les barreres arquitectòniques. Com pot ser que es donin llicències així?"
- "Hi ha més locals comercials que no són accessibles que els que sí ho són. És una discriminació institucional."

- "A Barcelona si no pots anar a comprar a una botiga, vas a una altra. Als pobles, a vegades no hi ha més opció... o entres a aquella botiga, o no hi ha cap altra"
- "Les tres farmàcies de Tortosa no són accessibles. I el timbre és massa alt perquè t'obrin".
- "Vas a un espai pensant que és accessible però després no ho és. La informació no és sempre veraç. En l'accessibilitat si posem el signe de la cadira es pressuposa un seguit de condicions que no tenen per què ser-ho. No pots refiar-te de que realment l'espai sigui accessible."
- "M'he trobat situacions complicades. Vaig anar a cobrar la loteria a una administració de loteria i tenia un esglaó molt alt. La noia em va dir que m'esperés ja que estava atenent a una persona. Després van arribar dues persones més i les va atendre abans que a mi. Vaig marxar i encara tinc la loteria per cobrar."
- "Visc en un poble molt turístic. Han donat moltes llicències de restauració. Vaig anar a una reunió a l'Ajuntament per a una renovació d'una ordenança d'ocupació de la via pública. Els restauradors em van mirar molt malament. Hi ha manca de conscienciació, ens culpabilitzen si ens queixem i reivindicuem que els espais siguin accessibles."
- "En alguns locals no tenen full de reclamació. A vegades, he hagut de trucar als Mossos."
- "Quan vas a centres comercials o supermercats i hi ha dos plantes, pujar per les rampes mecàniques és molt perillós. Una vegada mentre pujava la cadira es va desfrenar i va anar cap a baix, sort que no hi havia ningú darrera."

Aquesta manca de poder gaudir-ne amb igualtat de condicions que la resta de la ciutadania també es fa palesa en l'àmbit de **les festes i la cultura**. Tot i que hi ha hagut grans avenços, cal seguir apostant per una mirada més integral de l'accessibilitat:

- "Hem viscut incidències a les festes majors. Falta coneixement per part dels tècnics municipals. Si montes una rampa has de saber les mides que ha de tenir, de quin material han d'estar fetes..."
- "Moltes vegades l'espai reservat als espectacles de carrer no tenen bona visibilitat, a vegades, nul·la. També es qüestiona que la persona no té discapacitat i que, per tant, no té dret a accedir als espais reservats, quan la discapacitat no és visible."
- "Al Festival de cinema d'animació de Lleida sí es prenen mesures per l'accessibilitat però no de manera global."
- "A les festes, les barres de les begudes són massa altes. I els lavabos mòbils no són accessibles."
- "Per la festa major de Lleida, a l'informar de l'accessibilitat van tenir la "delicadesa" de parlar dels sorolls dels focs artificials, la concurrència de gent... Van dir que la majoria d'espais sí eren accessibles, però en realitat no era així. I les firetes s'ubiquen a llocs als que no es pot arribar amb cadira de rodes."

Queda evidenciat que no és només una problemàtica existent a l'àmbit privat ja que encara **hi ha una gran quantitat d'edificis i espais públics que no són accessibles:**

- "A Berga l'edifici de la Seguretat Social no és accessible. Hi ha un esglaó que no puc pujar sol."
- "A l'Ajuntament de Berga no puc pujar a la part de dalt, l'ascensor no arriba al capdamunt."
- "L'Ajuntament d'Amposta té una rampa molt inclinada. No és còmode ni segura. Al final de la rampa manca un tros de barana tot i que hi ha hagut queixes. És molt perillós."
- "Diuen que les oficines públiques són accessibles però després et trobes que la sortida d'emergència no està adaptada, la cadira de rodes no entra a l'ascensor..."

Seguint amb els espais públics, s'observa que cal continuar apostant per l'accessibilitat a **les àrees de joc infantil** i fer-ho efectiu arreu del territori:

- "Per pressupostos, alguns elements jugables no han arribat com havien d'arribar: tirolines que no tenen un arnès per tal que nens i nenes amb falta de mobilitat puguin utilitzar-ho..."
- "A Barcelona hi ha encara molts espais de jocs infantils que no són accessibles. Els parcs haurien de ser accessibles tant pels nens i nenes com pels adults que els acompanyen."

- "Per les Terres de l'Ebre quasi no hi ha àrees de jocs infantils adaptats i manca manteniment."
- "A Lleida hi ha molts pocs espais de jocs infantils accessibles."
- "A Lleida s'està treballant en una taula d'accessibilitat el tema dels jocs infantils. Però paral·lelament ens van dir que amb un romanent volien fer un parc accessible, que era un sorral de diferents jocs i només un era accessible i no era jugable. Han presentat propostes que no són accessibles i estaven assessorats per experts. Diuen que el cautxú no és una bona opció per climatització i que la millor opció era posar un sorral. Ens va sorprendre que les entitats de persones amb discapacitat estiguessin contentes però nosaltres no podíem acceptar aquell parc com a accessible."
- "Només hi ha un parc on puc anar amb el meu nebot. Soc usuària de cadira de rodes."

Aquesta falta d'implementació efectiva del dret a l'accessibilitat per part de les administracions públiques desemboca en una reducció de la **manca d'expectatives de millora per part de les persones amb discapacitat física i/o orgànica:**

- "Hi ha desconeixement, per part dels tècnics municipals, de què és l'accessibilitat universal. I sovint actuen de manera reactiva quan els indiquen les millores que cal fer."
- "Fan moltes lleis però no es compleixen. Qui inspecciona? Qui vigila que l'accessibilitat es compleixi?"

I un dels problemes més invisibilitzats, però al qual també s'han d'enfrontar les persones amb discapacitat física i/o orgànica contínuament, és la **manca de lavabos públics accessibles**:

"Tenim manca de lavabos públics adaptats. Vinculat a l'urbanisme feminista, no hi ha paperera (per canviar-te quan tens la regla, per exemple) i si hi ha no són prou grans per llençar bolquers."

"Els lavabos amb sensors són accessibles però a vegades el sensor es col·loca en un lloc que no és correcte. En un que vaig anar, estava a la porta el sensor."

On trobar més informació?

- Nota de premsa d'ECOM reivindicant el no aparcament de motocicletes a les voreres per recuperar l'espai públic per al veïnat i prioritzar la mobilitat activa. *Vegeu el pdf*
- Notícia d'ECOM impulsant la creació d'un grup estatal de dones amb discapacitat activistes a través d'un nou projecte que porta el nom de *ReGeneración*, per treballar conjuntament per la millora de l'accessibilitat als municipis, incorporant-hi la perspectiva de gènere interseccional. *Vegeu la notícia*
- Notícia d'ECOM sobre la millora de l'accessibilitat de la nova seu d'ECOM del carrer Llançà. *Vegeu la notícia*
- Activitat del projecte "ReGeneració: dones amb discapacitat promovent la inclusió", l'accessibilitat amb perspectiva de gènere: un element imprescindible per a l'urbanisme feminista. *Vegeu el vídeo*
- Junes transformant: les experiències de Badalona, Portugaleta, Alcoi i Madrid a través de dones referents en accessibilitat en el seu territori. *Vegeu el vídeo*
- Junes transformant: les experiències de Màlaga, Saragossa i Terrassa a través de dones referents en la transformació social i urbana dels seus territoris. *Vegeu el vídeo*
- Junes transformant: les experiències de Vilafranca del Penedès, Jesús-Tortosa, Pontevedra, Sevilla, a través de dones referents en la transformació social i urbana dels seus territoris. *Vegeu el vídeo*
- Junes transformant: les experiències de Barcelona. *Vegeu el vídeo*

2.4

Vulneració del **dret a viure de forma independent i ser inclòs en la comunitat**

Posicionament

- **Defensem el dret a viure de manera independent i en comunitat**, tal com estableix la Convenció dels Drets de les Persones amb Discapacitat de l'ONU (article 19).
- **Apostem pel model social de la discapacitat i per la filosofia de vida independent**, en el qual es concep l'individu amb discapacitat com un membre de ple dret amb obligacions, però també amb els mateixos drets que la resta de la població, uns drets que com a ciutadà ha de poder exercir amb la màxima autonomia personal.
- Defensem una societat basada en la **riquesa de la diferència**, on cal garantir la no-discriminació i la igualtat d'oportunitats de les persones amb discapacitat.
- **Advoquem per potenciar la capacitat i el dret a decidir per si mateixes** de les persones amb discapacitat física i/o orgànica, així com el dret a dur una vida independent com qualsevol altra persona.

- **Creiem que les polítiques socials, així com els serveis que se'n deriven, s'han d'adaptar a les característiques i necessitats de les persones** (models d'atenció centrats en les persones).
- Entenem que **els serveis i les prestacions socials han d'evolucionar cap a models de suport que posin l'accent en la promoció de les potencialitats personals i han d'obrir la participació de les mateixes persones amb discapacitat**, com a màximes coneixedores de les seves necessitats, en la concepció i la definició d'aquells.
- Considerem que **el Servei d'Assistència Personal és el recurs imprescindible per garantir l'autonomia personal i la vida independent** de les persones amb discapacitat física i/o orgànica, i la seva participació social en tots els àmbits de la vida i espais comunitaris: educatiu, laboral, de salut, polític, cultural, de lleure, etc.

Legislació

Article 19 de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

Quines vulneracions hem detectat en matèria de viure de forma independent i ser inclòs en la comunitat?

- Durant el 2023 hem continuat treballant per garantir que les persones amb discapacitat física i/o orgànica comptin amb suports i efectius per tal de poder escollir com i on volen viure i desenvolupar el seu propi projecte de vida. Això requereix que tothom qui ho necessiti pugui accedir a la prestació d'assistència personal, i és rellevant treballar un pla de desinstitucionalització de les persones amb discapacitat física i/o orgànica que ho desitgin i alhora promoure noves fórmules habitacionals inclusives i comunitàries.
- Cal partir de la **figura clau: l'assistència personal**. Continua sense haver-n'hi prou informació i sovint des de serveis socials no es dona a conèixer, explicat en part per una paralització del servei a causa del desbordament de feina existent. A això, se suma **el cost que suposa i les dificultats per trobar persones que exerceixen aquesta feina**, conseqüència de les dèbils condicions laborals, i la falta de conscienciació i de valor que s'atorga al treball de cures. Hi ha molta rotació de professionals i no sempre s'observa una vocació real per part de la persona que presta l'assistència personal, sino que més aviat, qui s'hi dedica és perquè té una necessitat vital, fet que, alertem, podria derivar en una manca de compromís amb la persona amb discapacitat.
- En aquest context, pel que fa a la formació de la persona que exerceix l'assistència personal, la proposta defensada pel sector de la discapacitat es fonamenta en una durada no superior a 50 hores en les quals aprofundir, a diferència de la focalització en l'àmbit sanitari que esmenta la legislació estatal, en aspectes fonamentals com la filosofia de vida independent, els drets de les persones amb discapacitat, les habilitats comunicatives (escolta activa, empatia...) i aspectes relacionats amb les ajudes tècniques, cures bàsiques i mobilitzacions, entre d'altres.
- Així mateix, **cal repensar el model en el sentit que la persona amb discapacitat (usuària del servei d'assistència personal) sigui l'agent principal en la formació**.

- Tot plegat s'afegeix al fet que **els recursos públics no arriben per a les necessitats de la majoria de persones amb discapacitat**, i s'acaba convertint en un copagament o bé una feina no reglada. Això no obstant, cada vegada menys persones amb discapacitat poden fer front a aquests suports addicionals, atesa la difícil situació econòmica que estan vivint. Aquesta realitat impacta en l'habitatge, fet que està directament connectat amb la qüestió que aquí estem tractant. D'una banda, hi ha persones que veuen satisfet el seu dret a un habitatge, però no el poden dur a terme per la manca d'assistent personal; de l'altra, n'hi ha d'altres que sí que disposen de les hores necessàries d'aquesta figura, però no d'un habitatge on poder fer realitat el seu dret a viure de manera independent. En aquest context, s'adverteix que la prestació econòmica no pot estar condicionada als ingressos de la persona ni a prestacions de naturalesa anàloga, és a dir, no s'ha d'aplicar la deducció del complement de tercera persona.

- D'aquí que **hem continuat reclamant als diferents ajuntaments de Catalunya la creació de serveis municipals d'assistència personal**, tal com existeix a l'Ajuntament de Barcelona i en línia amb el que marca l'Observació 5 de l'article 19 de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat i que és d'obligat compliment.

- En aquest sentit, **recordant que tant l'assistència personal com la desinstitucionalització són dos mandats d'obligat compliment de la Convenció dels Drets de les Persones amb Discapacitat de l'ONU, ECOM ha tornat a reclamar al Govern que aprovi el decret d'assistència personal per poder avançar en aquest àmbit** i desplegar aquesta figura a tot el territori. En un moment en què s'estan definint estratègies per a la desinstitucionalització, la figura de l'assistència personal pren més sentit. Aquest suport és imprescindible per prevenir que persones amb discapacitat acabin sent institucionalitzades sense que aquest sigui el seu desig i per afavorir que les persones que ho vulguin puguin sortir de les institucions. Totes aquestes qüestions es van tractar a la Jornada "Assistència personal i desinstitucionalització", organitzada per ECOM en el marc de la commemoració del Dia Internacional de la Discapacitat

- Així mateix, **es reivindica la necessitat d'ajustos raonables**. És a dir, es considera necessari que hi hagi pressupostos personalitzats i no estàndards, per a la qual cosa és clau analitzar primer les hores que necessita cada persona usuària. Aquest canvi de sistema de cures, arran de pressupostos personalitzats, requereix formació per decidir consegüentment amb el que es necessita; és rellevant disposar d'una taula tècnica per realitzar controls i avaluacions. D'aquí la importància d'una coordinació real i efectiva entre les diferents administracions públiques intervinents.
- En aquest context, s'alerta que **a data 31 de desembre de 2022, hi havia 296 persones amb discapacitat física en llista d'espera per aconseguir algun tipus de recurs residencial** (centres de dia, llar-residència i residències), dada que visibilitza que les persones amb discapacitat física i/o orgànica no estan tenint els suports necessaris.¹
- **Una mostra de la viabilitat i efectivitat d'encaminar-nos cap a un model d'autonomia personal connectada i inclusiva és la que impulsa el *Projecte Rumbo* en què col·labora ECOM**. És una iniciativa desenvolupada entre diferents confederacions del Tercer Sector de la discapacitat (COCEMFE, ASPACE, PREDIF, FEDACE i AUTISMO ESPAÑA). La finalitat és impulsar el disseny de models innovadors de suport a l'autonomia personal i la vida independent de persones amb discapacitat, especialment aquelles amb més necessitats de suport, mitjançant la combinació de serveis i recursos que puguin facilitar una forma de vida inclusiva en la societat en condicions de seguretat, accessibilitat i benestar. Aquest projecte, que compta amb la participació de 22 entitats d'aquestes confederacions repartides en cinc comunitats autònomes, és finançat pel Ministeri de Drets Socials i Agenda 2030, amb càrrec al Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència del Govern d'Espanya, lligat als fons NextGenerationEU de la Unió Europea.

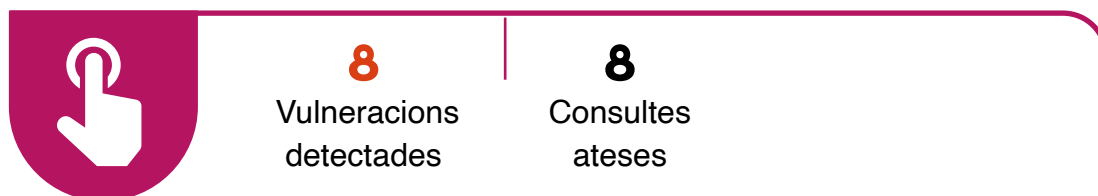
1 Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya. Dossier Catalunya Social *Esperant els meus drets Radiografia dels temps d'espera en els recursos i prestacions socials més sol·licitats a Catalunya* núm. 66 novembre de 2023. *Vegeu el pdf:* tercersector.cat/sites/default/files/2023-11/2023-11_dossier_catalunya_social_llistes_espera_vweb.pdf 2023-11_dossier_catalunya_social_llistes_espera_vweb.pdf

- Aquesta tasca ha anat acompanyada d'altres actuacions per part d'ECOM. A inicis d'any, a petició de la Comissió de Drets Socials (Parlament de Catalunya), es va fer tramesa d'informació i aportacions al Grup de Treball d'anàlisi de l'Impacte de la Covid-19 a les residències. També es va traslladar al director general d'IMSERSO la situació de l'assistència personal a Catalunya i el que fa referència a la formació dels professionals de l'àmbit. Així mateix, es va assistir a la jornada sobre prevenció de la institucionalització i desinstitucionalització organitzada per la Generalitat de Catalunya i ens vam adherir al Manifest Unitari pel dret a un Vida Independent i d'Inclusió en la comunitat de les persones amb discapacitat.
- D'altra banda, des d'ECOM hem volgut fer visible de nou la interseccionalitat que travessa les vulneracions, en especial referència a les dones. **Dona i discapacitat suposa sovint una doble discriminació** i, per tant, la seva inclusió a la societat acostuma a ser més complexa. En aquest context, es va organitzar l'exposició fotogràfica *Dones diverses*, per conscienciar sobre les múltiples discriminacions que pateixen les dones amb discapacitat física i/o orgànica.
- Així mateix, s'ha elaborat la guia pràctica *Transformació social feminista i d'igualtat de gènere* i la guia pràctica "Protocol per a la prevenció i actuació davant l'assetjament sexual i per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere i/o expressió de gènere".
- En l'àmbit del dret a viure de manera independent i a ser inclòs en la comunitat, cal advertir també que **s'observa una sensació de cansament i indefensió per part de les persones amb discapacitat física i/o orgànica**. Davant els nombrosos entrebancs i les mancances en l'àmbit de les administracions públiques, durant el 2023 hi ha persones que estan acceptant situacions al marge del dret i s'ha observat un augment del malestar.

Casos individuals detectats i registrats per ECOM

Durant el 2023 s’han identificat un total de **8 vulneracions del dret a viure de forma independent i ser inclòs en la comunitat** a través de les 8 consultes ateses des d’ECOM. La **principal categoria** de vulneració és:

Gràfic 12

Vulneració del dret a viure de forma independent i ser inclòs en la comunitat **per categories**

A diferència d'altres anys, en què trobàvem més diversitat de categories, l'any 2023 els recursos per a la vida independent és la categoria que presenta el 100 % de les vulneracions. La principal causa és que, tot i disposar algunes persones de la figura de l'assistent personal, les hores que es cobreixen no són suficients per poder viure de manera independent i dur a terme un projecte de vida autònom.

Davant la no articulació de la prestació, les persones amb discapacitat física i/o orgànica sovint acaben recorrent, en paral·lel, a personal privat sense formació especialitzada, de manera que no reben l'atenció més idònia i ajustada a les seves necessitats. Per tant, no estan gaudint del dret a escollir com viure.

Qui ha vulnerat i a on?

Durant el 2023, **el principal agent vulnerador del dret a viure de manera independent i a ser inclòs en la comunitat ha estat l'Administració autonòmica, amb un 75 %.**

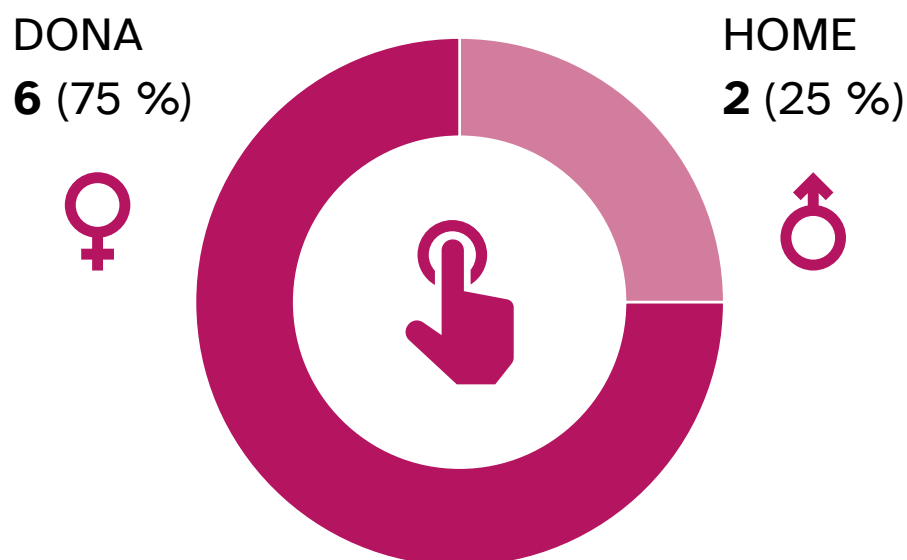
El **100 %** d'aquestes vulneracions s'han produït en **oficines públiques d'atenció a la ciutadania i serveis públics**, que engloben tant les presencials com les plataformes virtuals.

Qui ha rebut la vulneració?

El **75 %** de les vulneracions les han patit **dones** amb discapacitat física i/o orgànica:

Gràfic 13

Vulneració del dret a viure de forma independent i ser inclòs en la comunitat **per gènere**

De les persones que ens han facilitat la seva edat, més del 50 % de les vulneracions es concentren en persones menors de 50 anys.

Territori

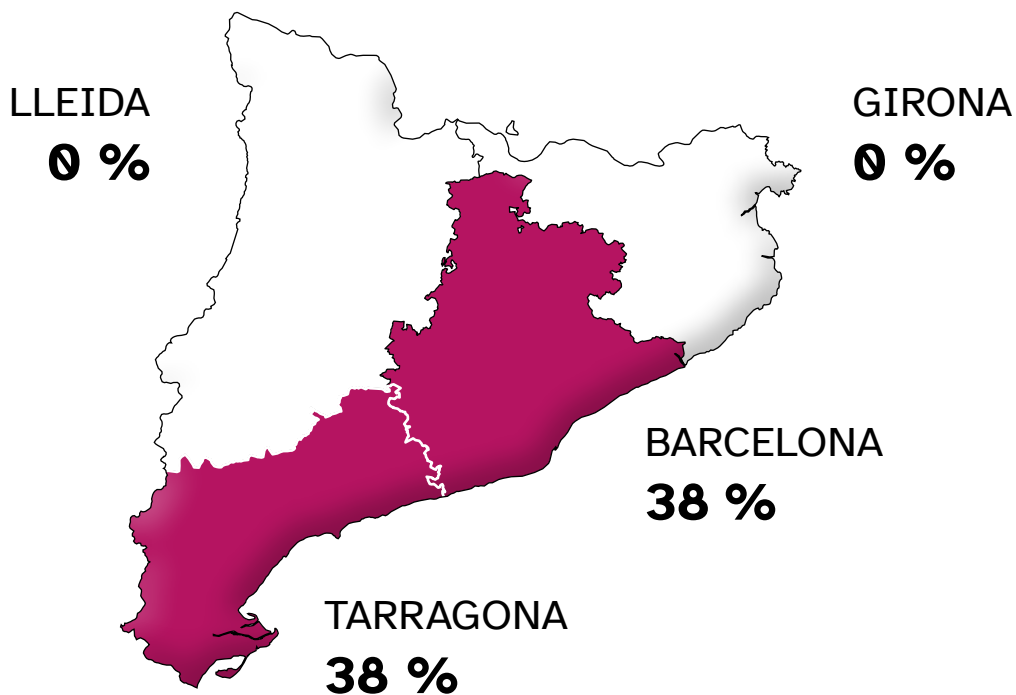
Les províncies de Barcelona i Tarragona recullen el mateix percentatge, el 38 %, de les vulneracions del dret a viure de manera independent i ser inclòs en la comunitat.

No se n'ha identificat cap a les províncies de Lleida i Girona.

I del restant 25 % no disposem de dades:

Mapa 3

Vulneració del dret a viure de forma independent i ser inclòs en la comunitat per províncies de Catalunya

S'han denunciat les vulneracions del dret a viure de manera independent i ser inclòs en la comunitat?

No disposem de dades de denúncia d'aquest dret, però sí que podem afirmar, perquè així ens ho han reportat les persones que han rebut les 8 vulneracions registrades, que cap d'elles ha vist solucionada la seva situació.

En primera persona. Què diu el focus grup?

Les persones amb discapacitat física i/o orgànica reclamen el seu **dret a l'elecció del lloc de residència i al seu projecte de vida**, que sovint veuen impossibilitat per la manca de recursos i l'alt cost econòmic que han de suportar:

- "Jo vaig decidir viure en una residència. Està demonitzat el viure en una residència, però a vegades no hi ha cap altra opció. Has de prendre tu mateixa les teves decisions i viure on vulguis viure. Però hi ha persones que no s'ho poden permetre perquè el cost és molt elevat."
- "Les persones amb discapacitat hem de poder decidir on i amb qui volem viure."
- "Al servei d'assistent personal moltes persones es queixen de que no tenen les hores suficients i que això no els permet tenir un projecte de vida independent."
- "Tinc 32 hores setmanals d'assistència personal però necessitaria tenir més hores per dur a terme el meu projecte vital."
- "Moltes vegades aquest suport el fan les famílies, però què passa amb les persones que no tenim família? Si no hi ha un recurs públic que pugui suplir aquesta mancança, què fem?"
- "Si t'ha de cuidar la família pot esdevenir una relació de poder i t'has d'aguantar si fan les coses com ells volen i no com vols tu."

Així mateix, **les persones amb discapacitat física i/o orgànica reclamen ser participants reals de la comunitat**. Encara que moltes experimenten diàriament que la ciutadania no les veu com a tal, ja que majoritàriament **es tendeix a dirigir-se a la persona que presta l'assistència personal o als familiars i no a les mateixes persones amb discapacitat**. Això, de nou, evidencia que continua existint una manca de conscienciació i coneixement envers la discapacitat:

- "Cada vegada que vaig amb un familiar, s'adrecen a ells. Em fa molta ràbia, per què no es poden adreçar directament a nosaltres? Per què no ens deixen ser nosaltres mateixos?"
- "Tinc un assistent personal i quan m'han de preguntar alguna cosa li pregunten a ell i no a mi."
- "A vegades vaig amb una companya que és usuària de cadira de rodes i porta respirador i sempre s'adrecen a mi per preguntar coses que tenen a veure amb ella."
- "Vaig anar a un bar amb el meu assistent personal. El meu assistent va marxar un moment i vaig demanar una canya. El cambrer no me la volia posar fins que no vingués el meu assistent personal. Quan va tornar el meu assistent li vaig dir "marxem d'aquí, no m'hi vull quedar!". Em va saber molt greu el tracte que vaig rebre."

On trobar més informació?

- Nota de premsa d'ECOM promovent l'exposició fotogràfica *Dones diverses* per conscienciar sobre les múltiples discriminacions que pateixen les dones amb discapacitat física i/o orgànica. [Vegeu el pdf](#)
- Nota de premsa d'ECOM presentant el projecte RUMBO a la Generalitat de Catalunya, junt amb la Federació Catalana d'Autisme i FEPCCAT. [Vegeu el pdf](#)
- Nota de premsa d'ECOM reiterant al Govern el decret d'assistència personal per poder avançar en el mandat de la desinstitucionalització. [Vegeu el pdf](#)
- Notícia d'ECOM reivindicant pel dia de la dona la visibilitat i l'acció transformadora de les dones amb discapacitat física i/o orgànica en els territoris. [Vegeu la notícia](#)
- Notícia d'ECOM impulsant la digitalització del servei d'Assistència Personal. [Vegeu la notícia](#)
- Notícia d'ECOM referent al manifest unitari pel dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat de les persones amb discapacitat. [Vegeu la notícia](#)
- Guia pràctica de *Transformació Social Feminista i d'Igualtat de Gènere*. [Vegeu el pdf](#)
- Guia pràctica del *Protocol per a la prevenció i actuació davant l'assetjament sexual i per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere i/o expressió de gènere*. [Vegeu el pdf](#)
- Xerrada-col·loqui *Dona i discapacitat: de la interseccionalitat a la transformació*. [Vegeu el vídeo](#)
- Jornada *Assistència personal i desinstitucionalització*, organitzada per ECOM, en el marc de la commemoració del Dia Internacional de la Discapacitat [Vegeu el vídeo](#)

2.5

Vulneració del **dret a la mobilitat i al transport**

Posicionament

- **Defensem un transport accessible i assequible que permeti a les persones amb discapacitat gaudir d'una mobilitat sostenible, accessible i equitativa**, en igualtat de condicions que la resta de la societat.
- **Reivindiquem una tarifació social integrada del transport públic i un protocol unificat vers el bus interurbà i el transport sota demanda**, per tal d'avançar en la millora de l'accessibilitat a tot Catalunya i erradicar les desigualtats territorials.
- **Advoquem per un treball transversal i coordinat de l'accessibilitat** en el transport públic per garantir la cadena d'accessibilitat i el seu manteniment.

Legislació

Article 20 de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

Article 19.1 de la Llei 13/2014, de 30 d'octubre, d'accessibilitat.

Article 21.1 de la Llei 13/2014, de 30 d'octubre, d'accessibilitat.

Quines vulneracions hem detectat en matèria de mobilitat i transport?

- Durant el 2023 hem continuat promovent un entorn sostenible i connectat amb el Projecte *Regenerem-Ecomobilitza't*, per tal de continuar sumant en la defensa del dret a la mobilitat sostenible i accessible. Així mateix, el maig de 2023, vam presentar esmenes al Pla estratègic d'accessibilitat del bus metropolità 2023-2027.
- Com anys anteriors, hem participat a la Setmana Europea de la Mobilitat Sostenible de 2023. En aquest marc, **des de l'Àrea d'Accessibilitat, ECOM ha impulsat una enquesta dirigida a persones amb discapacitat i/o mobilitat reduïda per conèixer quin ús estan fent dels autobusos interurbans arreu de Catalunya.**
- La principal finalitat és poder dissenyar una estratègia que permeti reivindicar millores i superar les barreres de l'accessibilitat i potenciar l'ús del transport públic en detriment dels vehicles privats, de manera que contribuïm a una mobilitat més sostenible. En aquest context, alertem de nou el tracte discriminatori que suposa haver de demanar fins a tres dies abans el servei d'autobús adaptat interurbà regular, fet que limita la llibertat de mobilitat de manera totalment injustificada.
- A més a més dels autobusos, hi ha altres transports que també presenten problemes. **Cal continuar treballant per avançar en l'adaptació de totes les estacions de transport** (tren, autobusos...) **i millorar el manteniment d'elements clau**, com els ascensors. I reivindicuem la importància de disposar d'informació més detallada de l'accessibilitat de les estacions i informació a temps real (tant de les incidències com de si hi ha algun element fora de servei, com ara els ascensors).

- De manera transversal al transport públic, també **es continua reivindicant un canvi de mirada per part de les persones treballadores** en aquest sector, ja que sovint mostren manca d'empatia i desconeixement respecte al que engloba l'atenció a la diversitat.
- D'altra banda, s'ha fet visible durant el 2023 la problemàtica existent amb les **multes mal posades respecte a les places d'aparcament reservades per a persones amb mobilitat reduïda**, especialment pel que fa als municipis de fora de Barcelona, junt amb el desconeixement de les targetes d'altres països (França, per exemple) i la seva aplicació al nostre territori. I pel que fa als **taxis, hi continua havent dificultats per trobar-ne d'adaptats i que tinguin un cost i un funcionament adients**.
- Precisament, pel que fa al cost del transport, durant el 2023 **hem observat un augment de les consultes respecte a descomptes i tarifació social**, fet que **visibilitza l'empitjorament de la situació econòmica** de les persones amb discapacitat física i/o orgànica.

Casos individuals detectats i registrats per ECOM

 A aquestes xifres, cal afegir **5 vulneracions en matèria d'accessibilitat** (pàg. 39) recollides a l'apartat sobre la vulneració del dret a l'accessibilitat.

 167 vulneracions que cal afegir de l'Estudi realitzat des de l'Àrea d'Accessibilitat d'ECOM.

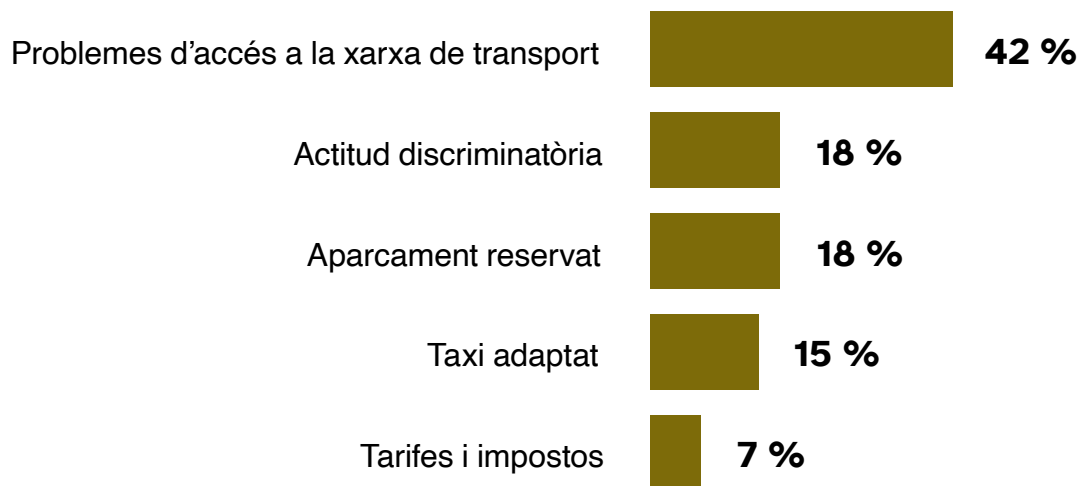
Per a l'anàlisi del dret a la mobilitat i al transport, s'ha utilitzat una metodologia diferent que s'abordarà en aquest apartat de manera separada (pàg. 74). A banda de les vulneracions recollides directament per les consultes que arriben a ECOM i per l'enquesta que llancem anualment des de l'Àrea d'Accessibilitat en el marc de la Setmana de la Mobilitat 2023, s'ha efectuat un estudi sobre la percepció de l'accessibilitat al bus interurbà al territori de Catalunya.

Durant el 2023 s'han identificat **60 vulneracions del dret a la mobilitat i al transport** a través de les 24 consultes ateses des d'ECOM i 36 recollides per l'enquesta que vam elaborar. Les **principals categories de vulneració** són:

Gràfic 14

Vulneració del dret a la mobilitat i al transport **per categories**

Com ja succeïa l'any 2022, els problemes d'accés a la xarxa de transport torna a ser la categoria que presenta un percentatge més elevat de vulneracions l'any 2023, que se situa en el 42 %. Són constants les impossibilitats d'accedir a les estacions i mitjans de transport, especialment pel que fa als autobusos i als trens. Aquestes dificultats es veuen incrementades en l'àmbit del transport rural-provincial, on l'oferta de transport és més petita.

Així mateix, **es tornen a identificar manques de manteniment d'ascensors i plataformes elevadores.** I tampoc s'ha assegurat que els recorreguts alternatius, quan hi ha incidències amb el servei o bé obres (com ha passat amb la xarxa de Rodalies i el metro de la ciutat de Barcelona), siguin accessibles.

D'altra banda, s'observa una manca d'oferta de vehicles adaptats per llogar i les companyies aèries no sempre tracten amb cura les cadires de rodes, fet que suposa un greu perjudici quan s'arriba al lloc de destinació i trobar-se-la deteriorada o bé inservible.

L'aparcament reservat recull el 18 %. Les queixes més nombroses són les que tenen relació amb **persones sense cap tipus de discapacitat que fan ús d'aquestes places de forma inadequada.**

Així mateix, se'ns ha traslladat de nou que hi ha poques places d'aparcament reservat i sovint les persones amb discapacitat física i/o orgànica es troben amb traves burocràtiques per obtenir-les.

D'altra banda, hem detectat la **manca de reconeixement de targetes d'aparcament estrangeres**, especialment fora de l'àmbit europeu.

A aquestes problemàtiques, cal afegir **l'actitud discriminatòria** que han patit les persones amb discapacitat, vulneració que s'ha registrat en un **18 %** d'aquest àmbit, principalment pel mal tracte rebut per conductors d'autobusos i personal de les estacions de metro de Barcelona ciutat. Així mateix, també s'han recollit comportaments discriminatoris per part d'alguns passatgers del transport públic. S'observa un augment de 7 punts, respecte a l'any 2022, en aquesta categoria referent a les actituds discriminatòries.

En un percentatge més petit, el **15 %**, se situen les vulneracions relatives al **taxi adaptat**. Se'ns ha manifestat les **dificultats de gestió de l'accés al servei porta a porta de Barcelona**, que cal sol·licitar en un determinat període de l'any i no s'ajusta a les situacions que poden esdevenir a posterioritat, com és el cas de les persones que accedeixen a una feina quan ja s'ha tancat el termini per efectuar les sol·licituds del servei. Així mateix, es **continua constatant la poca oferta (encara existeixen incompliments de la flota accessible requerida legalment) i els preus abusius.**

Tot i que el taxi adaptat no presenta el percentatge més elevat, cal parar atenció a aquest gruix de vulneracions, ja que sovint les persones amb discapacitat física i/o orgànica es veuen obligades a utilitzar aquest mitjà de transport perquè és l'únic que els permet poder accedir al destí on han d'anar.

I el restant **7 %** del total de vulneracions recollides en el dret a la mobilitat i al transport correspon a **tarifes i impostos**. S'han detectat, principalment, dificultats d'accés a la tarifació social (per canvi de residència i manca de protocol unificat entre els diferents territoris, que suposa traves amb els tràmits) i la no aplicació de bonificacions fiscals. Un dels casos més greus que se'ns ha manifestat és la no aplicació de descompte pel pas del Túnel del Cadí a l'assistenta personal d'una persona amb discapacitat que sí que té dret als descomptes per ser veïna de la zona. Com que va de passatger, perquè no pot conduir a causa de la seva discapacitat, no se li està aplicant el descompte que li pertoca.

Qui ha vulnerat i a on?

El **principal agent vulnerador** del dret a la mobilitat i al transport ha estat el **personal d'empresa privada** (entenent empresa com aquells espais on es duu a terme una activitat professional, així com prestacions de béns i serveis) amb un **43 %**, que suposa un increment del 5 % respecte a l'any 2022. El segon agent vulnerador ha estat l'**Administració local**, amb un **27 %**.

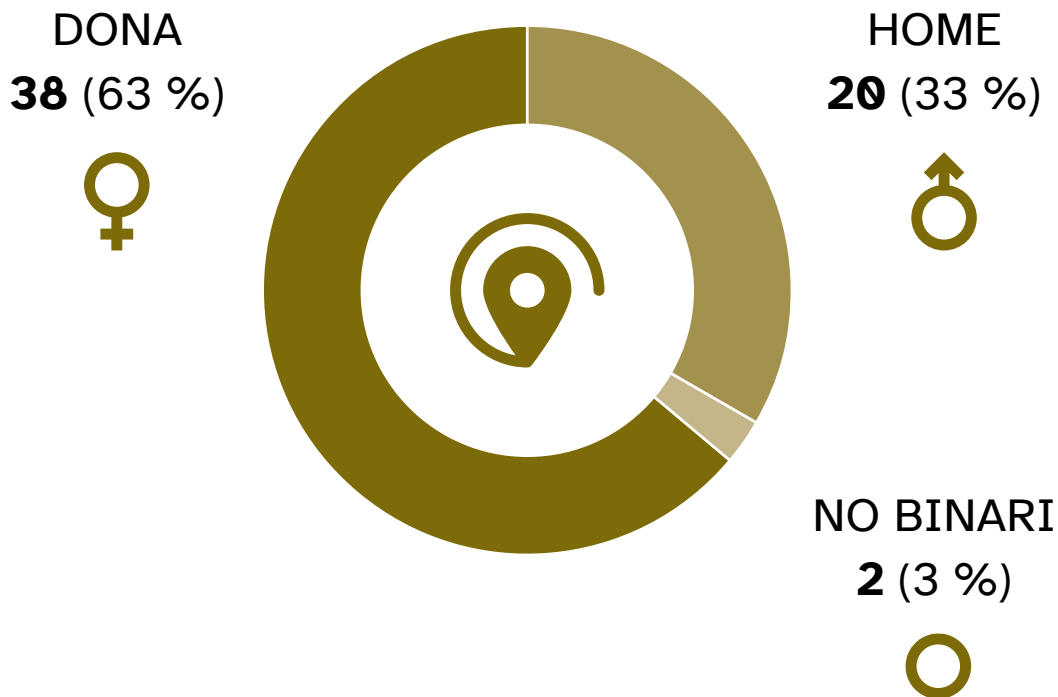
Aquestes vulneracions s'han produït majoritàriament (**43 vulneracions** de les 60 detectades) a les **estacions o mitjans de transport públics**. Englobem dins d'aquest concepte els operadors privats (incloent-hi transport interurbà i taxi) que presten un servei públic, i d'aquí que considerem que és l'àmbit públic l'afectat i no el privat.

Qui ha rebut la vulneració?

Seguint la de l'any 2022, més del 60 % de les vulneracions les han patit les dones amb discapacitat física i/o orgànica:

Gràfic 15

Vulneració del dret a la mobilitat i al transport **per gènere**

Només 4 persones tenien estudis primaris, la resta de vulneracions detectades les han rebut persones amb un nivell educatiu més elevat.

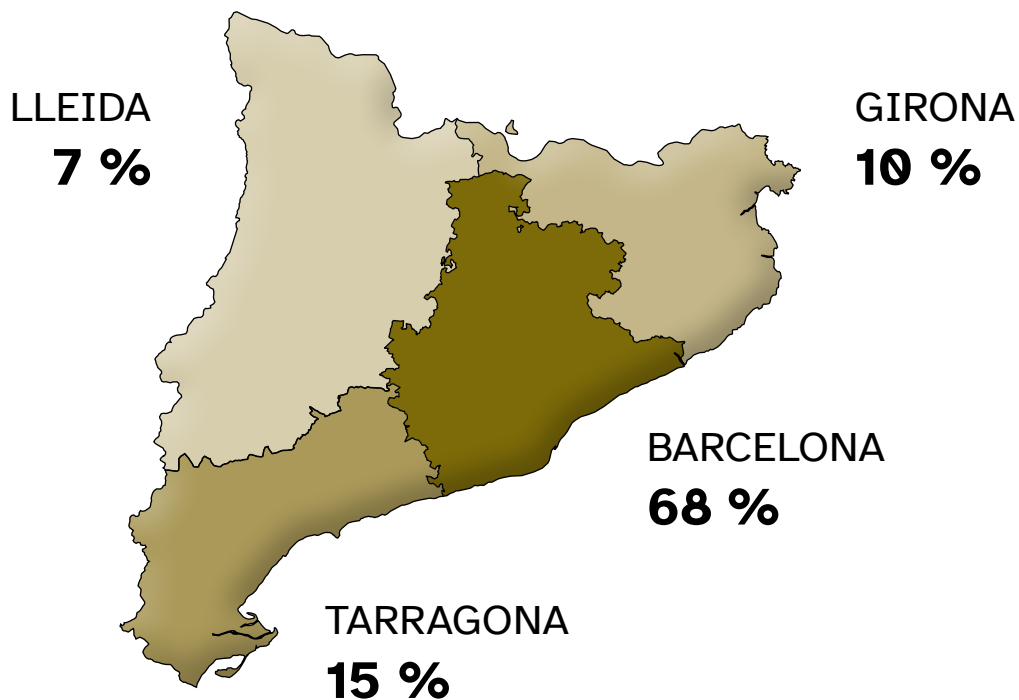
Territori

La província de Catalunya on s'han identificat més vulneracions ha estat **Barcelona (més del 60 %)**; seguida de Tarragona (amb un 15 %), Girona (10 %) i Lleida (7 %).

Els municipis que recullen majors percentatges són Barcelona amb un 27 % i les poblacions de Badalona, Lleida i Vic amb un 7 % cadascuna.

Mapa 4

Vulneració del dret a la mobilitat i al transport **per províncies de Catalunya**

S'han denunciat les vulneracions del dret a la mobilitat i al transport?

El **50%** de les persones que han patit una vulneració del dret a la mobilitat i al transport durant el 2023 **sí que ho han denunciat**, seguint la tendència del 2022

Gràfic 16

Persones que han denunciat la vulneració del dret a la mobilitat i al transport

SI	NS/NC	NO
30 (50 %)	10 (17 %)	20 (33 %)

El 30 % de les persones no ha denunciat perquè pensa que no serveix de res.

Estudi realitzat des de l'Àrea d'Accessibilitat

167

Vulneracions detectades

297

Respostes a l'enquesta del Bus interurbà

Durant el període de setembre a desembre de 2023, que va estar activa l'enquesta realitzada des de l'Àrea d'Accessibilitat d'ECOM, hi ha hagut **297 respostes** i s'han recollit un total de **167 vulneracions** per accedir al servei de bus interurbà, equivalent al **56 %** de les persones que han contestat l'enquesta.

Qui ha rebut la vulneració?

Les persones que ens han indicat més vulneracions són **dones (60 %)**. El restant **39 %** correspon a **homes** i **l'1 % a persones no binàries**.

El **72 %** de les vulneracions es concentren **a partir dels 40 anys**.

Infradenúncia

El **64 %** de les persones **no han denunciat**, davant el **32 %** que **sí que ha denunciat** (del 4 % restant, no en tenim dades). Tot i la infradenúncia observada, el **88 %** de les persones que han contestat l'enquesta han manifestat que si hi hagués un transport públic viable, segur i accessible i sense haver de demanar hora prèviament, sí que el farien servir.

Territori

D'aquestes 167 persones que han vist vulnerat el seu dret a la mobilitat i al transport, el **36 % resideixen a la província de Barcelona**, i el mateix **23 % a Girona i Tarragona**. I el **18 %**, a la província de **Lleida**.

Advertim que només el **22 % del total de vulneracions identificades les han viscut persones amb residència habitual a les capitals de província**, fet que evidencia les diferències territorials pel que fa als recursos i serveis existents.

Què s'ha detectat i propostes de millora

L'estudi de l'Àrea d'Accessibilitat d'ECOM ha recollit quines són les principals dificultats que s'han trobat les persones amb discapacitat i/o mobilitat reduïda, així com quins elements creuen elles que afavoreixen l'accessibilitat i la diversitat al transport públic.

Què s'ha detectat

Propostes de millora

manifestades per les persones amb discapacitat física i/o orgànica

• **Manca de manteniment** i adequació dels elements necessaris perquè el transport sigui accessible: les rampes i les plataformes sovint no funcionen o no estan construïdes ni ubicades de manera adequada.

- Seguretat de les rampes.
- Assegurar sempre el funcionament de les rampes. Quan no funcioni l'elèctrica, tenir una alternativa d'element manual.
- Més baranes i suports, col·locades de manera correcta.
- Major inversió.
- Comprovació diària de que els elements (plataformes, rampes...) funcionen.
- Ancoratges i cinturons de seguretat adequats.
- No permetre la circulació d'un autobús quan la rampa no funcioni.
- Disposar de servei de megafonia a tots els autobusos.

• **Poca oferta horària** i cal fer la **reserva amb antelació** prèvia sense possibilitat d'improvisar igual que la resta de la ciutadania.

- Més freqüència del servei.
- Eliminar la necessitat de preavis i sol·licitud amb antelació del servei.

Què s'ha detectat

Propostes de millora

○ **Manca d'empatia del personal** professional conductor, junt amb una **falta de coneixement** del funcionament de les rampes i de com efectuar les parades i situar l'autobús per tal que la persona pugui baixar-ne sense riscos.

• Formació als conductors, tant en l'ús dels elements com amb empatia i coneixement envers la discapacitat.

○ **No respecte dels espais reservats** per persones amb discapacitat o mobilitat reduïda. Sovint estan ocupats per cotxets d'infants o bé no es treuen seients per evitar perdre viatgers.

• Espais reservats adequats, amb capacitat per més d'una persona amb discapacitat i/o mobilitat reduïda al mateix autobús.
• Sempre disponibles places fixes sense reserva.
• Bona senyalització dels seients i espais reservats.
• Coneixement i empatia per part de la societat.
• Un agent civil a bord per millorar l'empatia dels viatgers i el personal conductor.

○ Hi ha **parades que no estan adaptades** i hi ha **busos que no disposen de cap tipus d'element que els faci accessibles**.

• Instal·lacions i vehicles sense barreres arquitectòniques.
• Habilitar totes les parades.
• Parada al lloc correcte.
• Menys alçada entre les voreres i les parades.
• Passadissos més amples.

○ **Falta d'informació** veraç i actualitzada sobre l'accessibilitat del transport per tal de poder saber quin trajecte serà el més adequat per a la persona amb discapacitat i/o mobilitat reduïda.

• Informació que descrigui les condicions d'accessibilitat que proveeix el servei.
• Informació clara.

En primera persona. Què diu el focus grup?

S'observa la **manca d'estacions i vehicles adaptats**, juntament amb una **falta de manteniment i de respecte als espais reservats**; problemàtiques que es veuen **incrementades en l'àmbit rural**.

Així mateix, sovint la impossibilitat d'interlocució directa amb els operadors de transport dificulta construir propostes de millora plegades, per la qual cosa són necessàries més **formació i consciència envers la discapacitat per part del personal conductor i les empreses que presten serveis de mobilitat**:

- "No hi ha interlocució directa amb ADIF."
- "M'ha passat no poder pujar a un bus perquè la rampa no funcionava. Espero al següent i tampoc. Com pot passar això?
No hi ha manteniment?"
- "No tenen problemes per posar en circulació vehicles als que no els funciona la rampa.
El bus torna a cotxera i no s'ho mira ningú."
- "Hi ha alguns autobusos que posa una icona de "preferència a cadira de rodes" però estan ocupats per cotxets i el conductor diu a la persona amb cadira de rodes que s'espera a un altre."
- "Pel que fa al bus a Barcelona és molt habitual que la rampa estigui espatllada. Em va passar que la rampa es va obrir i es va tirar enrere. A mi em va ajudar el conductor però seria molt perillós per a una persona amb cadira de rodes elèctrica."

- "En alguns autobusos interurbans no es treuen els seients per tal que l'espai sigui accessible, ja que perden seients. Però això fa que les persones usuàries de cadira de rodes no tinguem espai reservat."
- "Vaig demanar un autobús per baixar a Barcelona i, com no era adaptat, em van posar un taxi. Això hauria de ser sempre així. Si no es garanteix el servei de bus interurbà adaptat segur, que posin un taxi."
- "Hi ha conductors que no saben com funcionen les rampes dels autobusos."
- "Tot i que el bus té rampa a Lleida, arriben a parades no accessibles o les rampes no arriben a terra."
- "Una persona que ve d'algun poble fins a Lleida, quan la línia és poc concorreguda, hi ha serveis molt espaiats. Si la rampa del bus no funciona t'has d'esperar molt de temps a que vingui l'altre i, a sobre, no hi ha taxis adaptats."
- "Vaig demanar un autobús privat per fer una excursió amb diferents persones amb discapacitat i van posar traves perquè treure els seients costava molt ja que l'havien de fer servir al dia següent pels serveis escolars. Encara no m'han dit el pressupost."

Aquest servei de qualitat que reclamen les persones amb discapacitat física i/o orgànica i al que tenen dret igual que la resta de la ciutadania, hauria d'anar de la mà d'una **tarifació unificada i adequada al greuge comparatiu econòmic** que suporten les persones amb discapacitat:

"Cada operador té la seva targeta, no hi ha una tarifació social unificada."

"Per anar a Barcelona amb autobús no hi ha cap descompte, com sí passa amb els FGC."

Més enllà dels autobusos i trens, un altre dels problemes amb què es troben les persones amb discapacitat física i/o orgànica és la **insuficiència de taxis adaptats amb tarifes i horaris que s'ajustin a les necessitats de les persones** amb discapacitat:

"Hi ha poblacions que no disposen de taxis adaptats i han de demanar-los a unes altres poblacions amb unes 5 o 6 hores d'antelació, no es pot improvisar. A més, pels caps de setmana hi ha serveis mínims."

"Pel taxi a Barcelona es cobra un sobrecost que no és legal. No es compleix el 5% dels taxis adaptats. He posat tres queixes a l'Institut Municipal del Taxi i a l'IMPD i no he tingut resposta. En altres territoris pagues el que marca el taxímetre, però a Barcelona no."

"A les Terres de l'Ebre hi havia un taxi que no estava ben adaptat però sí tenia la llicència. Vaig queixar-me a l'Ajuntament i em van dir que ells no podien fer res. Vaig queixar-me a la Generalitat i sí van modificar-li la llicència ja que no es podia considerar que fos adaptat."

- "Has de demanar el porta a porta fix a Barcelona en un període determinat de l'any però a vegades llavors encara no saps quan treballaràs ni a on."
- "A la comarca de la Noguera només hi ha 2 taxis accessibles."
- "A Sant Joan Despí no hi ha taxis adaptats, utilitzen minibusos que, a sobre, sempre estan ocupats. Tinc només tres serveis porta a porta al mes i no puc utilitzar-ho per anar a la meva feina, ja que allà no arriba el taxi. Si agafo un taxi em puc arribar a gastar cinquanta euros, entre anada i tornada, per anar a la feina. És insostenible."

D'altra banda, **les persones amb discapacitat física i/o orgànica reclamen que es faci un bon ús dels aparcaments de mobilitat reduïda**, juntament amb la necessitat de millor coneixement del funcionament i la planificació que requereixen per part dels diferents agents implicats:

- "Moltes vegades em trobo que les places reservades no estan ocupades per vehicles que tenen la targeta d'aparcament."
- "Falta molta conscienciació pel que fa a l'ús dels aparcaments reservats."
- "Hi ha persones de països europeus que no poden utilitzar la targeta d'aparcament per manca de coneixement dels agents i organismes d'aquí."

- "A vegades les persones ocupen places d'aparcament al carrer que estan reservades i, a sobre, et diuen 'són només cinc minuts, ara el trec...'"
- "Cal millorar el disseny i planificació de com es gestionen les places reservades a les diferents poblacions. Les ciutats ja estan construïdes i les places d'aparcament sovint són massa petites. No volen fer-les més grans i perdre altres places."

On trobar més informació?

- Nota de premsa d'ECOM informant del llançament d'una enquesta per recollir dades sobre l'accessibilitat del transport en bus interurbà i sobre com s'opera en els diferents territoris. [Vegeu el pdf](#)
- Notícia d'ECOM sobre la posada en marxa del Nou Grup de Treball pel Dret a la Mobilitat sostenible i Accessible, facilitant un espai des d'on impulsar conjuntament millores en l'accessibilitat del transport públic al territori i promoure una mobilitat més sostenible i inclusiva per a tothom. [Vegeu la notícia](#)
- Notícia d'ECOM sobre la continuïtat del treball per promoure un entorn sostenible i connectat amb el Projecte *ReGenerem-Ecomobilitza't*, per tal de seguir sumant a la defensa del dret a la mobilitat sostenible i accessible. [Vegeu la notícia](#)
- Webinar *ReGenerem-ECOMobilitza't*: Accessibilitat al transport públic amb caminadors, scooter o cadiretes de posicionament. [Vegeu el vídeo](#)
- Webinar *ReGenerem-ECOMobilitza't*: Mobilitat i transport públic al món rural. [Vegeu el vídeo](#)
- Webinar *ReGenerem-ECOMobilitza't*: Accessibilitat al transport públic a Catalunya. [Vegeu el vídeo](#)

2.6

Vulneració del dret a l'habitatge

Posicionament

- **El dret a l'habitatge és un dret humà reconegut internacionalment, bàsic per desenvolupar un projecte de vida independent i en comunitat i per garantir altres drets fonamentals com ara salut, educació, treball, etc.** Per aquesta raó, entenem que l'habitatge digne i adequat per a les persones amb discapacitat física i/o orgànica ha de ser: **accessible** (de manera universal tant a l'entorn, com als espais comuns de l'edifici i a l'interior de l'habitatge) i **assequible** (tenint en compte el greuge comparatiu de cost de vida de les persones amb discapacitat per fer front a una llar segura, habitable...).
- Entenem que el dret a l'habitatge està connectat amb el dret a viure de forma independent i a ser inclòs en la comunitat i per aquesta raó, des d'ECOM:
- Exigim que totes les persones amb discapacitat tinguin l'**oportunitat de triar el seu lloc de residència, on i amb qui viure** (lloguer, compra, cessió d'ús...) i així mateix accedir als habitatges de familiars, amics...

- Exigim que totes les persones amb discapacitat tinguin **accés a l'assistència personal o una altra varietat de serveis d'assistència**, per garantir la seva autonomia personal i projecte personal de vida independent.
- Exigim que totes les persones amb discapacitat **siguin incloses a la comunitat**, evitant-ne l'aïllament, i que tinguin accés a les instal·lacions i serveis comunitaris en igualtat de condicions.
- Exigim que tots els agents públics i privats contribueixin al desenvolupament del dret a l'habitatge i que totes les polítiques públiques garanteixin l'exercici d'aquest dret amb tots els programes i les accions necessàries.

Legislació

Article 9 de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

Article 19 de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

Article 28 de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

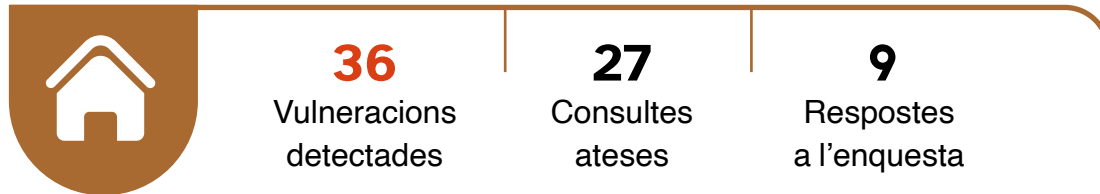
Quines vulneracions hem detectat en matèria d'habitatge?

- Si bé des de les administracions públiques s'és conscient de la problemàtica residencial existent i s'han implementat actuacions encaminades a millorar la situació, caldrà analitzar si la nova normativa és prou efectiva o bé són necessàries altres mesures per defensar el dret a l'habitatge en totes les seves modalitats de tinença: lloguer, compra, cessió d'ús, cohabitatge, etc. D'entre les novetats normatives del 2023, cal destacar la Llei estatal 12/2023, de 24 de maig, pel dret a l'habitatge i l'aprovació del nou Codi d'accessibilitat (Decret 209/2023, de 28 de novembre, pel qual s'aprova el Codi d'accessibilitat de Catalunya). Entre altres problemàtiques, durant aquest any **hem continuat alertant de nombrosos conflictes amb les comunitats de propietaris per les adaptacions dels espais comuns, així com les traves burocràtiques per a les adaptacions de l'interior de l'habitatge.**
- Així mateix, es repeteixen els continus entrebancs per llogar un habitatge deguts tant a **preus abusius** com a la manca d'informació de parcs d'habitatges accessibles. A això, cal sumar-hi la falta de consciència social i coneixement del que implica el dret a l'habitatge de les persones amb discapacitat, no només per part del mateix personal de l'Administració pública, sinó també respecte als arrendadors particulars i les immobiliàries. **Hi continua havent reticències per llogar un habitatge a una persona amb discapacitat física i/o orgànica.** Ser una persona usuària de cadira de rodes es veu sovint com una cadena d'alteracions del disseny i de l'arquitectura de l'habitatge (obres d'accessibilitat, foradar parets per instal·lar suports, etc.) que s'opta per evitar.

- Davant aquestes dificultats de trobar habitatge i l'existència de risc d'exclusió residencial, cal mirar cap a alternatives que estan creixent. **Les cooperatives d'habitatge continuen guanyant presència però falten protocols que en millorin l'accés** respectant un pla de vida independent de les persones amb discapacitat física i/o orgànica. Sovint no són tan àgilment acceptades com la resta de persones interessades en aquesta alternativa residencial.
- Alertem que aquesta continuïtat de problemàtiques existents en l'àmbit d'habitatge està anant de la mà de la resignació de persones que fins ara havien sigut combatives i un exemple a seguir per a futures generacions. El mateix cansament de veure millores molt minses en els seus drets, del fet de fer-se grans, ha resultat que algunes hagin acabat vivint en residències quan aquesta no és la primera opció en el seu desig de vida. Aquest fet es pot veure com un pas enrere per a les futures generacions i per a la mateixa lluita de la defensa dels drets de les persones amb discapacitat física i/o orgànica. Així mateix, les males experiències, sumades al cansament de no trobar el lloc de vida que vols i necessites, pot desencadenar deixar de buscar i continuar en situacions no desitjades, sense arribar a poder desenvolupar el teu projecte de vida independent i, fins i tot veure's abocat a situacions de risc d'exclusió residencial.
- En aquest context, davant la necessitat d'estar implicades i alertes sobre el futur del dret a l'habitatge, el juny de 2023, vam assistir al Consell d'Habitatge Social de Barcelona per presentar els processos d'adjudicació d'habitatges amb protecció oficial (HPO) en règim especial i els habitatges d'inclusió per a les entitats.

Casos individuals detectats i registrats per ECOM

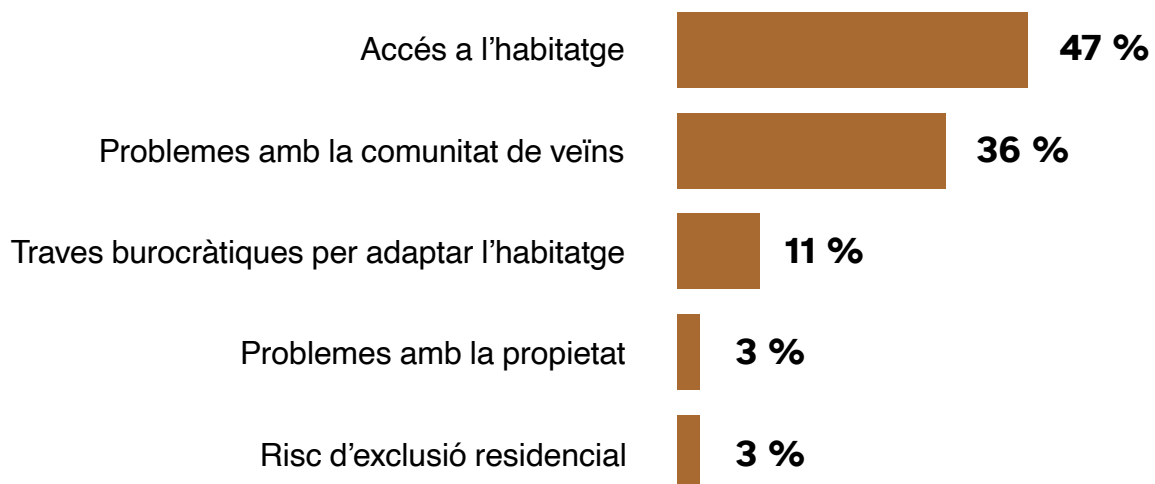

 A aquestes xifres, **cal afegir 1 vulneració en matèria d'accessibilitat** (pàg. 39) recollida a l'apartat sobre la vulneració del dret a l'accessibilitat.

Durant el 2023 s'ha identificat un **augment de les vulneracions del dret a l'habitatge**, que situa en 36 els casos identificats i registrats per ECOM. Es tracta de 27 consultes ateses i de 9 recollides per l'enquesta que vam elaborar. Les principals **categories de vulneració** són:

Gràfic 17

Vulneració del dret a l'habitatge **per categories**

Si bé el 2022 tant els problemes amb la comunitat de veïns com l'accés a l'habitatge presentaven xifres molt similars, **l'any 2023 l'accés a l'habitatge se situa en primer lloc amb el 47 %.**

No s'observen millores en la manca d'oferta d'habitatge accessible, assequible i amb suports, fet especialment dificultós a les zones rurals. Així mateix, s'ha detectat que hi ha hagut denegacions a ajudes per als lloguers i el mateix accés a habitatges de protecció oficial. En aquest sentit, alertem que sovint aquests habitatges no s'adapten a les necessitats familiars de les persones amb discapacitat física i/o orgànica.

Els **problemes amb la comunitat de veïns** se situen al segon lloc del total de vulneracions recollides al dret a l'habitatge, amb el **36 %**. Com ja ha passat altres anys, els fets que han generat més problemes són les actuacions i reformes d'accessibilitat dels espais comuns a les comunitats de veïns (incloent-hi les piscines comunitàries). De nou, s'ha recollit la manca de voluntat de la comunitat d'accedir a fer-se càrrec del cost que li pertoca per eliminar les barreres arquitectòniques. Així mateix, hi ha persones que han manifestat que han rebut un tracte diferencial respecte a la resta de veïnes de l'edifici pel fet de tenir una discapacitat.

L'**11 %** de les vulneracions corresponen a les **traves burocràtiques per adaptar l'habitatge, especialment per les adaptacions dels banys privats** canviant banyeres per plats de dutxa.

Els tràmits no són àgils i es perceben complexos per les persones amb discapacitat física i/o orgànica.

I les categories que presenten un percentatge més petit són les relacionades amb **problemes amb la propietat (3 %)** i el **risc d'exclusió residencial (3 %)**. La primera fa referència al fet que la persona propietària de l'habitatge no accepta dur a terme obres d'accessibilitat, fet del qual s'ha recollit el cas d'una persona amb discapacitat que no pot sortir de casa perquè no disposa d'ascensor a l'edifici ja que la propietat es nega a posar-l'hi.

Referent al risc d'exclusió residencial, hi ha persones a les quals els és impossible poder mantenir econòmicament un habitatge de propietat o de lloguer, tant pel que fa al pagament de la quota d'arrendament o hipoteca com a la necessitat d'haver de fer front a les despeses de subministrament. Concretament, hem recollit la situació de dues persones adultes amb discapacitat i mobilitat reduïda que estan allotjades en pensions temporals, i una vegada s'acabi aquest recurs no disposen de cap alternativa immediata i efectiva per veure cobert el seu dret a l'habitatge.

En aquest context, és rellevant tenir en compte que tot i que hàgim recollit un percentatge menor de vulneracions de risc d'exclusió residencial, hem de continuar alerta. El fet de no haver comptabilitzat un nombre més gran de casos concrets en aquest àmbit, no desvirtua que des d'ECOM tinguem constància que està creixent i haurem d'analitzar l'evolució durant l'any que ve.

Qui ha vulnerat i a on?

Desbancant l'Administració local com a agent vulnerador el 2022, ha estat l'**Administració autonòmica** la que l'any 2023 representa el **56 %** de les vulneracions, per la qual cosa és el **principal agent vulnerador** del dret a l'habitatge.

D'aquí que el **58 %** de les vulneracions s'hagin produït a les **oficines d'atenció al públic i serveis públics**, que engloben tant les físiques com les plataformes virtuals.

Qui ha rebut la vulneració?

Tant homes com dones presenten el mateix percentatge de vulneracions rebudes, el 44 %. De l'altre 11 % no disposem de dades.

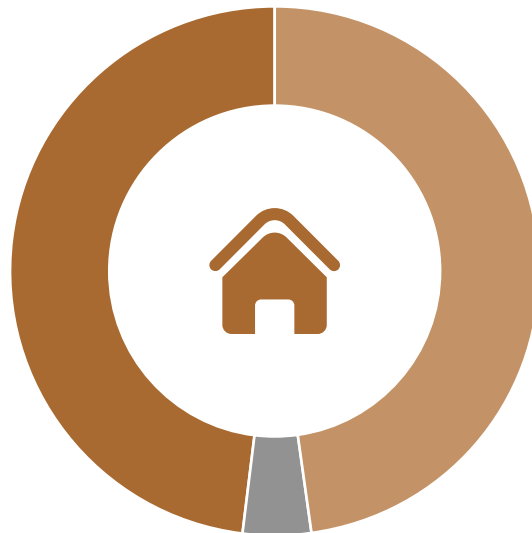
Gràfic 18

Vulneració del dret a l'habitatge per gènere

DONA
16 (44 %)

HOME
16 (44 %)

NS/NC
4 (11 %)

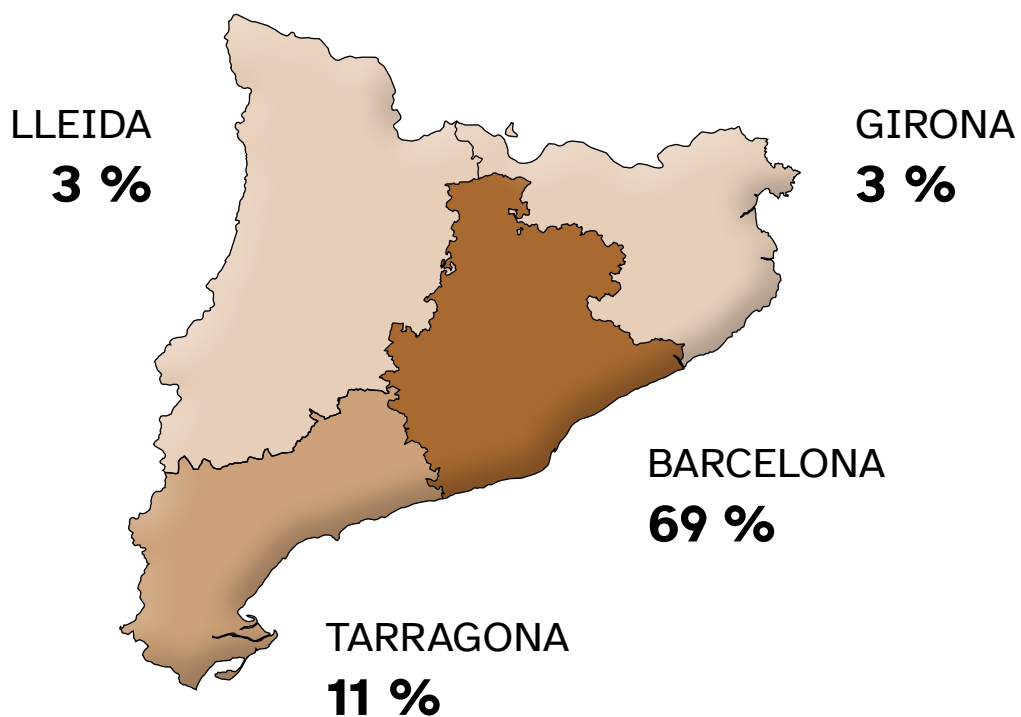
Hi ha el mateix nombre de persones de menys de 50 anys que de més grans com a receptors de les vulneracions.

Territori

La província de Catalunya on s'han identificat més vulneracions ha estat **Barcelona (69 %)**, seguida de Tarragona amb l'11 %. Les províncies de Lleida i Girona presenten el mateix percentatge, un 3 %. No disposem de dades del 14 % restant.

Mapa 5

Vulneració del dret a l'habitatge per províncies de Catalunya

S'han denunciat les vulneracions del dret a l'habitatge?

Només tenim constància que s'hagin denunciat 4 vulneracions del dret a l'habitatge, fet que suposa una davallada de més del 20 % respecte de l'any 2022.

Gràfic 19

Persones que han denunciat la vulneració del dret a l'habitatge

SI	NS/NC	NO
4 (11 %)	25 (69 %)	7 (19 %)

El 71 % de les persones que no han denunciat ens han indicat que un dels factors ha estat que el procés de denúncia és complicat.

En primera persona. Què diu el focus grup?

Les persones amb discapacitat física i/o orgànica experimenten grans dificultats per veure respectat el seu dret a l'habitatge. Si bé és un dret que presenta entrebancs per a tota la ciutadania, les persones amb discapacitat tenen l'afegit de trobar-se amb aquestes traves: disposar de **poca oferta d'habitatges adaptats, l'alt cost de les adaptacions, la manca d'informació veraç referent a l'accessibilitat i les reticències d'algunes comunitats de propietaris davant la necessitat d'adaptacions d'elements i zones comunes de l'edifici:**

"És molt complicat trobar pisos adaptats. Jo tinc un pis de protecció oficial. Van dir que en la promoció hi havia dos pisos adaptats, però no era així. No hi havia cap. Van haver d'adaptarlo per a mi i, de fet, ara per ara encara no puc dir que sigui adaptat, ja que el lavabo no compleix la normativa. I estem parlant d'un edifici de protecció oficial, no vull ni pensar què passa en un edifici privat."

"El meu habitatge és de propietat, d'una promoció de protecció oficial. Vaig haver de fer adaptacions perquè no estava adaptat. A l'empresa que li vaig demanar no em va fer bé les adaptacions i no feia cas a les meves recomanacions i necessitats. No arribo ni al botó del microones... A més, el meu veí quan no vinc aparca a la meua plaça de pàrquing, tot i que la tinc senyalitzada."

- "Sabem que viure al centre de Barcelona és molt car. A sobre hi ha molts edificis antics i no rehabilitats als que s'hauria de fer obres d'accessibilitat i és difícil convèncer als veïns de l'escala. No hi ha gairebé cap amb accés pla i hi ha gent que tres esglaons ho veuen accessible."
- "No pots escollir on viure, t'has de traslladar a altres barris pels preus desorbitats. Has de canviar de barri, canviar la teva manera de fer, les teves relacions, les teves vinculacions i la participació en la comunitat..."
- "Falta informació per saber si el pis és adaptat o no... En alguns portals d'internet de recerca de pisos diuen que hi ha ascensor, però el que no diuen és que per arribar-hi hi ha esglaons. Per tant, consta com adaptat però no ho és."

Amb aquestes traves, sovint conviuen els **entrebancs burocràtics** que dificulten, encara més, poder veure respectat el dret a l'habitatge, així com la bretxa digital que pateix una bona part de les persones amb discapacitat:

- "Els tràmits burocràtics són en sí mateixos una barrera per accedir al dret a l'habitatge, per exemple quan t'has de donar d'alta al registre de sol.licitants d'habitatges de protecció oficial."

On trobar més informació?

- Nota de premsa d'ECOM informant de la col·laboració entre la Federació ECOM i l'Associació de Promotors de Catalunya per millorar l'accés de les persones amb discapacitat als habitatges adaptats. *Vegeu el pdf*
- Taller d'assessorament virtual: "Reptes i oportunitats per l'habitatge accessible i assequible". *Vegeu el vídeo*
- Taller d'assessorament virtual: "Mesures clau d'habitatge en el nou Codi d'accessibilitat". *Vegeu el vídeo*

2.7

Vulneració del dret a l'educació

Posicionament

- Prioritzem un model d'**escola inclusiva**, que s'apliqui a totes les etapes educatives (incloent-hi l'etapa de 0 a 3 anys i l'educació postobligatòria), que garanteixi el dret a l'educació per a tothom, independentment de les seves capacitats o limitacions, del seu origen, gènere o orientació sexual, i en què l'alumnat amb discapacitat física i/o orgànica hi tingui cabuda i una presència activa i participativa, com un membre més de la comunitat. L'aposta és per una intervenció integral que no focalitzi la seva intervenció i els recursos només en l'alumnat amb discapacitat, sinó que promogui veritables models educatius inclusius.
- Mentre l'escola inclusiva i de qualitat no sigui una realitat generalitzada a tot Catalunya, reclamem el dret de les famílies a escollir el model d'escolarització per al seu fill/a i que els CEE (centres d'educació especial) tinguin els recursos necessaris per garantir la qualitat educativa, sense que això vagi en detriment del procés gradual de participació de tot l'alumnat cap a la inclusió educativa i social, i l'impuls de transformació d'aquests centres en CEEPSIRs (centres d'educació especial proveïdors de serveis i recursos).
- Reclamem l'assistència personal en totes les etapes de l'educació postobligatòria, com un recurs fonamental per garantir el dret a l'educació inclusiva de l'alumnat amb discapacitat física i/o orgànica.
- Defensem l'**educació pública com un dret universal**.

Legislació

Article 24 de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.

Quines vulneracions hem detectat en matèria d'educació?

- **La principal problemàtica amb què s'han trobat durant el 2023 els infants amb discapacitat física i/o orgànica ha continuat sent la manca de persones vetlladores a les escoles.**

Com vam denunciar el mes de novembre, ECOM troba inacceptable que la resposta per part del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, davant d'aquesta clara vulneració de drets, sigui que s'ha exhaurit el pressupost.

Els infants amb necessitats educatives especials (d'ara endavant, NEE) que requereixin aquest suport no poden quedar desatesos i, per tant, cal augmentar el finançament destinat a aquest recurs per poder donar cobertura a les necessitats que es detectin.

Així mateix, es troba inexplicable que, malgrat l'augment de recursos per a l'escola inclusiva en el curs 2023-2024, un any més, s'hagin tornat a reiterar les següents situacions que afecten l'alumnat amb NEE: reducció del suport de persones vetlladores, inici de curs sense saber les hores assignades o bé que el primer dia de curs no s'hagi incorporat a l'escola la persona vetlladora.

- Des d'ECOM considerem que una escola inclusiva i de qualitat requereix una planificació prèvia per poder tenir marge per resoldre les possibles incidències, i evitar angoixa i patiment a les famílies. D'aquí que **des d'ECOM ens adheríssim al manifest que va promoure un grup de famílies respecte a la problemàtica que presenta la reducció d'hores de vetlladors/es a les escoles.** Aquest moviment educatiu posa de manifest la necessitat de reivindicar novament que el Departament doni resposta als infants amb NEE escolaritzats en escoles ordinàries.

- A banda d'aquest problema concret, per tal de continuar treballant perquè l'escola inclusiva sigui una realitat a tot Catalunya, **durant el 2023 hem participat en les reunions plenàries de la TAPSEI (Taula de Participació per un Sistema Educatiu Inclusiu), que pretén reflexionar i fer aportacions per millorar l'escola inclusiva a Catalunya.** Així mateix, al mes de maig vam assistir a les Jornades d'Inclusió, organitzades per la Direcció General d'Educació Inclusiva del Departament d'Educació; i vam elaborar i enviar un document amb **aportacions a la Comissió d'Estudi sobre el Desplegament d'un Sistema Educatiu Inclusiu del Parlament de Catalunya.** En el curs 2022-2023 també hem fet activitats de sensibilització del programa Escoles per la igualtat i la diversitat de l'Ajuntament de Barcelona.

- Així, com anem fent des de la seva aprovació, hem continuat reclamant fer efectiva la implementació i el desenvolupament complet del Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. En aquest sentit, reiterem que **l'escola inclusiva és un model d'escola beneficiós per a tothom, no únicament per a l'alumnat amb NEE.** Malgrat això, alertem de la falta d'incidència social i conscienciació de drets, ja que continua existint una **manca de cultura inclusiva a les escoles** i les famílies no sempre gaudeixen del ple dret de decidir on volen que siguin escolaritzats els seus fills i filles.

- No obstant això, l'assoliment del dret a una escola inclusiva no és un dret aïllat sinó que, tal com estableix la mateixa Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, s'interrelaciona amb altres. D'aquí que en l'àmbit de la salut hem reiterat la implantació progressiva de la figura de la infermera escolar i poder comptar amb prou personal de suport (logopeda, fisioterapeuta, etc.) per a l'atenció de l'alumnat als mateixos centres ordinaris. També **cal que es garanteixi el dret a l'accessibilitat universal a tots els centres educatius de Catalunya.**

- **Aquesta igualtat d'oportunitats, cal estendre-la fora de l'aula**, on no hi ha d'haver barreres en la participació en activitats com l'espai de menjador, sortides escolars, colònies i esports, entre d'altres. S'alerta que sovint falten professionals de suport especialitzats en aquests àmbits.
- En aquest sentit, cal recordar que **els professionals haurien d'estar formats (tant el cos docent com l'equip d'atenció directa) en l'escola inclusiva i l'atenció a la discapacitat**. També és rellevant fer visible la importància de difondre i donar a conèixer bones pràctiques i metodologies d'atenció a la diversitat, juntament amb la rellevància de continuar treballant en el foment dels CEEPSIR i en tot el suport que aquests poden proporcionar als centres educatius ordinaris.
- En definitiva, per donar compliment a tot l'exposat, s'entén necessari establir dispositius o fórmules que permetin acompanyar i comprovar quina resposta està donant cada escola (quins recursos té i com els utilitza), per fer efectiu el dret a l'educació de cada un dels infants i adolescents. I això, sense oblidar que **l'escola inclusiva també hauria d'incorporar una mirada directa i efectiva cap a les necessitats del món laboral per tal que l'educació aspiiri a garantir una feina digna**. En aquest sentit, arribades a l'edat laboral, les persones amb discapacitat física i/o orgànica també haurien de poder continuar formant-se amb igualtat de condicions que la resta de la ciutadania.

Casos individuals detectats i registrats per ECOM

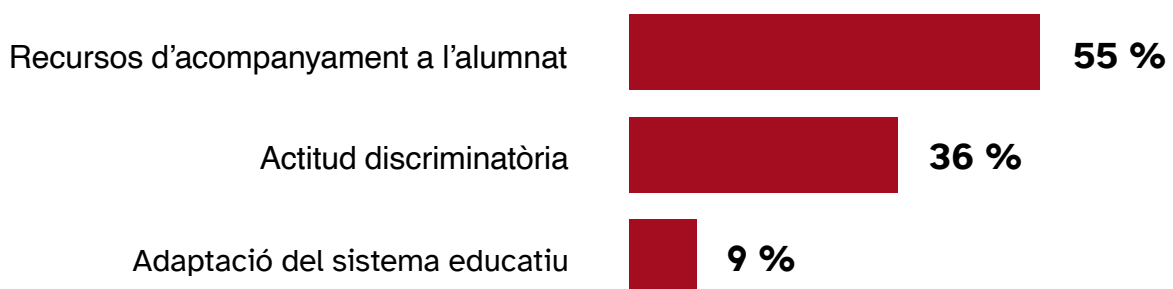

 A aquestes xifres, cal afegir **4 vulneracions en matèria d'accessibilitat** (pàg. 39) recollides a l'apartat sobre la vulneració del dret a l'accessibilitat.

Durant el 2023 s'han identificat un total de **11 vulneracions del dret a l'educació** a través de les 5 consultes ateses des de la Finestreta única d'atenció a consultes d'ECOM i de les 6 recollides per l'enquesta que vam elaborar. Les principals **categories de vulneració** sobre el dret a l'educació són:

Gràfic 20

Vulneració del dret a l'educació **per categories**

Continuant la tendència dels dos darrers anys, els recursos d'acompanyament a l'alumnat és la categoria que presenta un percentatge més elevat de vulneracions durant el 2023: el 55 %.

S'han detectat, principalment: la negació o el no oferiment d'hores suficients del servei de vetlladors/es escolars i de monitors/es per a activitats escolars fora de l'aula (colònies i sortides, incloent-hi el viatge de final de curs); a vegades, perquè el Departament d'Educació no ha facilitat aquest professional, o bé per manca de pressupost del mateix centre educatiu que ha fet que no pugui contractar personal de suport per a activitats fora de l'aula. Un dels casos més greus denunciats el 2023 va ser l'expulsió d'un menor de l'escola pública ordinària per decisió de l'EAP (Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica), per manca de recursos de poder atendre amb qualitat aquest infant; fet que evidencia que falta una veritable cultura de l'educació inclusiva en el sistema educatiu actual.

En la segona categoria trobem les vulneracions fruit d'una **actitud discriminatòria (36 %)** per rebre un **tracte diferencial respecte a la resta de l'alumnat sense discapacitat**. Inclou l'exclusió d'anar al viatge de final de curs perquè ha de prendre medicació per la seva patologia, faltes de respecte i agressions verbals tant per part del professorat, que ha menystingut l'alumne davant la resta de companys/es, com per part de l'associació de famílies de l'escola, quan una família ha reclamat un servei específic per poder atendre les necessitats de l'infant. Així mateix, també s'ha recollit la denúncia que ha fet una família alertant que el seu fill no ha estat admès en una activitat extraescolar de futbol a causa de la seva discapacitat.

El restant **9 %** visibilitza que persisteix la **manca d'adaptació del sistema educatiu**, categoria que està molt lligada a la de la manca de recursos d'acompanyament a l'alumnat. Les famílies, un cop més, han denunciat la insuficiència de professionals especialitzats que ajudin a adaptar i adequar les classes i els currículums educatius a les necessitats de l'alumnat.

Qui ha vulnerat i a on?

El principal agent vulnerador del dret a l'educació durant el 2023 ha estat l'Administració autonòmica, amb un 64 %. El 27 % (un 17 % menys que el 2022) són actuacions del personal dels centres educatius, i la resta, el 9 % de les vulneracions, s'ha causat per particulars que formaven part de les associacions de famílies d'alumnes vinculades a les escoles, les anomenades AFA.

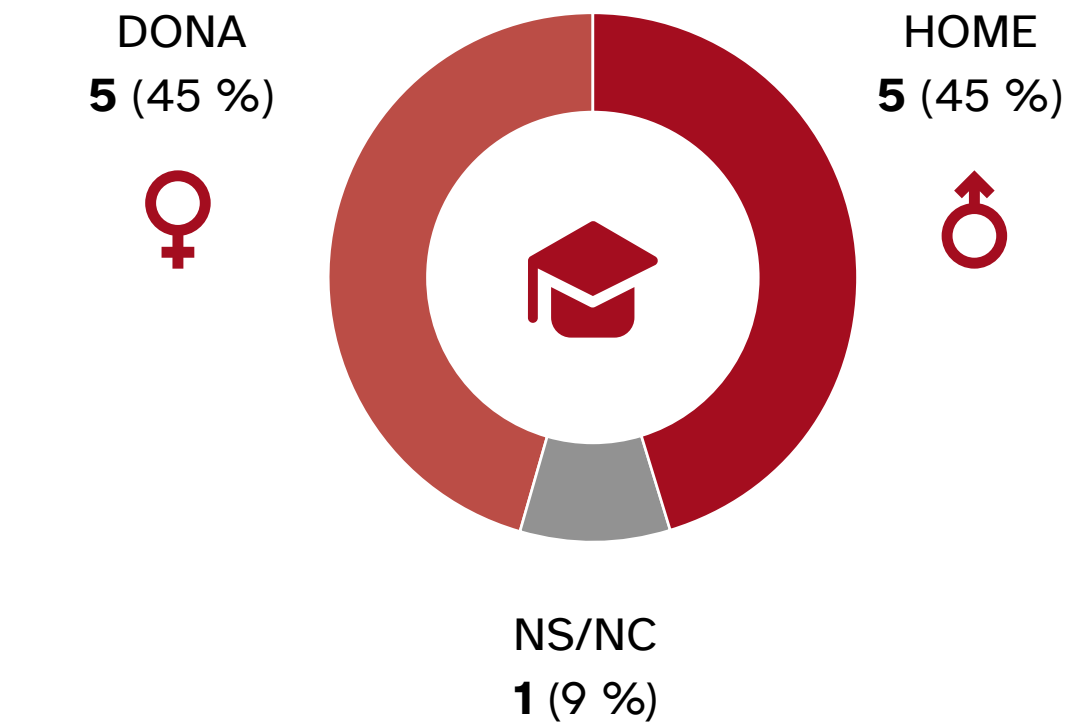
Totes les vulneracions detectades s'han produït en centres educatius públics o concertats.

Qui ha rebut la vulneració?

Respecte al gènere, **tant els nens i homes com les nenes i dones han rebut el mateix nombre de vulneracions:**

Gràfic 21

Vulneració del dret a l'educació **per gènere**

Més del 80 % de les persones que han rebut una vulneració estaven cursant l'etapa obligatòria.

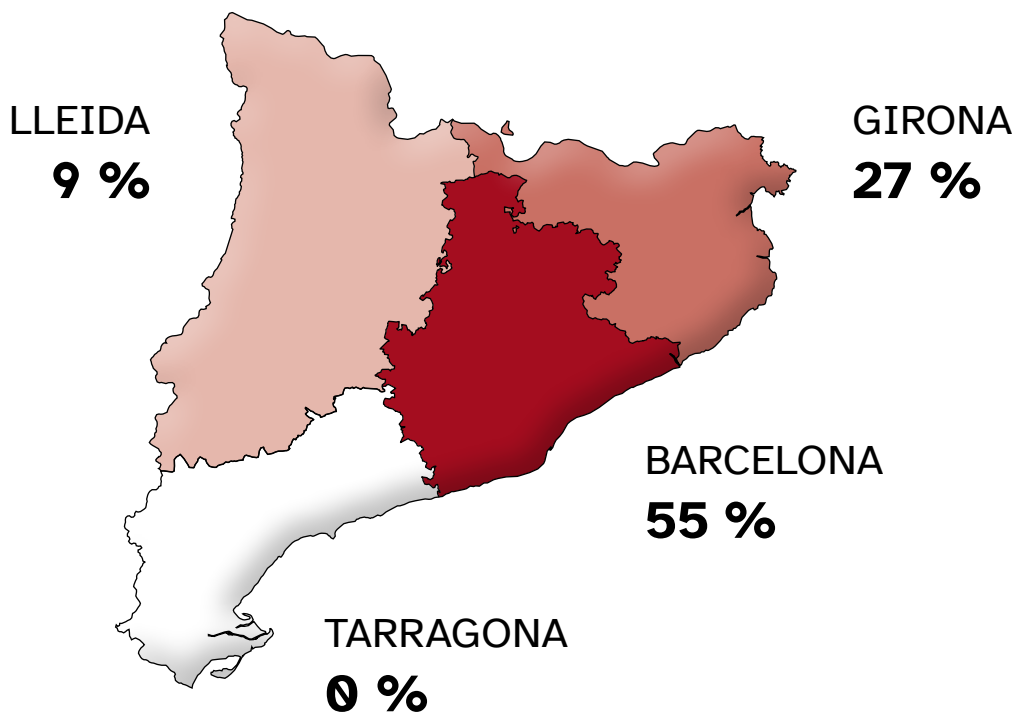
Territori

La província de Catalunya on s'han identificat més vulneracions ha estat **Barcelona (55%)**, seguida del 27 % a Girona i el 9 % a Lleida. No s'ha registrat cap cas a la província de Tarragona i hi ha un 9 % de vulneracions del dret a l'educació de les quals no tenim dades referents al territori.

El 50 % de les vulneracions detectades a la província de Barcelona s'han produït a **Barcelona ciutat**.

Mapa 6

Vulneració del dret a l'educació per províncies de Catalunya

S'han denunciat les vulneracions del dret a l'educació?

Tenim dades que de les 11 vulneracions detectades, se n'han denunciat 2, fet que suposa un 38 % menys que l'any 2022.

Gràfic 22

Persones que han denunciat la vulneració del dret a l'educació

SI	NS/NC	NO
2 (18 %)	4 (36 %)	5 (45 %)

El 60 % de les persones no han denunciat per manca de temps i perquè pensen que no serveix per a res.

En primera persona. Què diu el focus grup?

Les persones amb discapacitat física i/o orgànica participants del focus grup van posar èmfasi en la **manca de cultura inclusiva** i la necessitat de més consciència i coneixement, tant per part de l'alumnat com del mateix equip docent, per tal que no es donin situacions de discriminació a dins de les aules ni als espais no lectius (pati, menjador, etc.):

- "Anava a una escola ordinària i els companys em van acceptar molt bé a classe, al pati... Després em van matricular a una escola d'educació especial i l'experiència no va ser gens bona. Va ser una època complicada."
- "Falta cultura d'escola inclusiva. Que tothom es cregui que l'escola inclusiva és bona per a tothom. Falten recursos i avaluació de l'impacte que genera l'escola inclusiva."
- "El professorat no sempre té les eines per poder donar una bona atenció dins de l'aula. Falta formació."
- "Dins de l'escola hi ha espais no lectius també (pati, menjador...) i és on trobem més discriminació."
- "Una cosa és la teoria, tots apostem per l'escola inclusiva i ens omplim la boca dient que defensem un sistema inclusiu. Però a la pràctica estem molt lluny."
- "Hem de poder incloure a les aules el valor de la diversitat. És important que el professorat estigui format però no hem d'oblidar treballar-ho també amb l'alumnat. Amb l'escola inclusiva tothom guanya!"

L'alumnat amb discapacitat segueix sense tenir les mateixes oportunitats que la resta d'infants i joves. Sovint l'elecció d'escola i d'estudis es veuen limitats per qüestions d'accessibilitat, diferències entre territoris i la reduïda oferta d'educació postobligatòria inclusiva:

- "L'oferta d'educació postobligatòria és molt limitada i també depèn del territori. No és equitativa a tota Catalunya."
- "Conec el cas d'un nen usuari de cadira de rodes al que el tractaven de manera molt infantilitzada a l'escola i a sobre l'escola no estava ben adaptada... Tot l'alumnat no té les mateixes oportunitats."
- "No totes les escoles són accessibles. Alguns infants han de triar l'escola en base de si té o no barreres arquitectòniques. Fa que aquestes escoles es converteixin en un gueto."

On trobar més informació?

- Nota de premsa d'ECOM trobant inacceptable que la resposta del Departament d'Educació davant la problemàtica de les vetlladores de les escoles sigui que s'ha exhaurit el pressupost i es demana un increment dels recursos. *Vegeu el pdf*
- Notícia d'ECOM sumant-se a la Campanya *Jo també hi vull anar* per l'educació inclusiva a Catalunya, reivindica que actualment hi ha més de 200.000 alumnes catalanes amb Necessitats Específiques de Suport Educatiu que no poden anar a l'escola amb normalitat, i que queden exclosos d'espais i activitats com el menjador, les colònies o les extraescolars. *Vegeu la notícia*

2.8

Vulneració del dret a la salut

Posicionament

- Apostem per un **model biopsicosocial de la salut**, és a dir, aquell que afronta les qüestions relatives a la salut atenent una **combinació de factors biològics, psicològics** (pensaments, emocions i conductes) i **socials**, en contrast amb el model reduccionista tradicional, que només afronta el factor biològic.
- **Ens decantem per un sistema de salut que tingui una visió holística, integral i biopsicosocial de la persona i en què l'atenció es basi en ella i no en la malaltia, en la família o l'entorn més immediat com a condicionant de l'estat de salut.**
- Defensem un model de salut col·laboratiu que aposta per la responsabilitat compartida entre la persona i els professionals de salut, afavorint l'empoderament de la persona.
- Pensem que la discapacitat no es pot explicar tan sols per la malaltia o lesions que l'originen, sinó que **les causes del context social, personals i ambientals són determinants.**

- Creiem que **la cooperació de les associacions de persones amb discapacitat física i/o orgànica amb el Departament de Salut del Govern de la Generalitat de Catalunya és clau** per millorar el sistema sanitari en relació amb l'atenció a la persona amb discapacitat. Exigim la participació de les persones amb discapacitat en els òrgans de presa de decisions i donem suport, com a Federació ECOM, a les associacions de pacients en l'entorn sanitari, ja que considerem important el seu paper.
- Reclamem l'accessibilitat universal en tots els equipaments sanitaris, en l'accés, en l'interior i materials (lliteres, bàscules, aparells d'exploració...), com a dret fonamental. Així com garantir l'accés a la comunicació.
- Defensem la **sanitat pública com un dret universal.**

Legislació

Article 9 de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

Article 25 de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

Article 26 de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

Quines vulneracions hem detectat en matèria de salut?

- **Durant el 2023, des d'ECOM hem continuat reclamant que el sistema sanitari i sociosanitari avanci en el model d'atenció centrada en la persona/pacient (ACP) i que garanteixi la participació en primera persona en les polítiques sociosanitàries.** En aquest sentit, **un interlocutor directe amb l'Administració pública** permetria saber si les mesures funcionen, de manera que existeixi una coordinació més gran entre les entitats de persones amb discapacitat física i/o orgànica de salut i l'Administració pública, especialment pel que fa a la derivació als serveis d'acompanyament. En aquest context, durant el 2023, des d'ECOM vam fer aportacions a l'Avantprojecte de Llei de l'agència d'atenció integrada social i sanitària de Catalunya.
- **Hi continua havent col·lapse a l'atenció primària i retards en els diagnòstics**, així com els problemes amb el transport sanitari. També es manté una dispersió de recursos i serveis pel territori, distribuïts de manera desigual. Això, juntament amb **la diversificació d'especialistes, dificulta arribar a un diagnòstic.** D'aquí la importància dels gestors de casos com a figura referent que conegui cada cas i faci un abordatge integral, de la mateixa manera que ha d'existir un treball en xarxa amb l'àmbit social i comissions interdisciplinàries.

- Com ja vam fer a l'any 2022, **alertem que existeix una manca de formació de professionals en atenció a la diversitat, especialment pel que fa a la discapacitat orgànica** (simptomatologia no visible).

És important incloure-la al mateix nivell que la resta de discapacitats en els protocols i els plans d'acció de l'Administració pública. Així mateix, cal formar l'equip professional de manera alineada amb la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, i resulta primordial continuar investigant la incorporació de la mirada i participació en primera persona i sense oblidar l'abordatge psicosocial. En aquest context, durant el 2023, ECOM va traslladar a DipSalut Girona les necessitats de formació sobre l'atenció a la diversitat i la importància de materials sanitaris accessibles als diferents centres de salut del territori.

- D'altra banda, **s'alerta de la burocratització del camp de la salut**, en què cada vegada és més farragós dur a terme les gestions, lligat amb una aposta per la digitalització que posa en evidència la bretxa digital existent. Aquest canvi es confirma també davant la desaparició de la presencialitat en molts serveis, per la qual cosa és primordial garantir la mateixa qualitat i eficiència a les visites mèdiques telefòniques o virtuals que les presencials. Igual que **cal assegurar més recursos i eficiència per a l'abordatge de la salut mental**.

- A més a més, reclamem que cal invertir i desenvolupar de manera efectiva l'àmbit de la prevenció en temes de salut.

Casos individuals detectats i registrats per ECOM

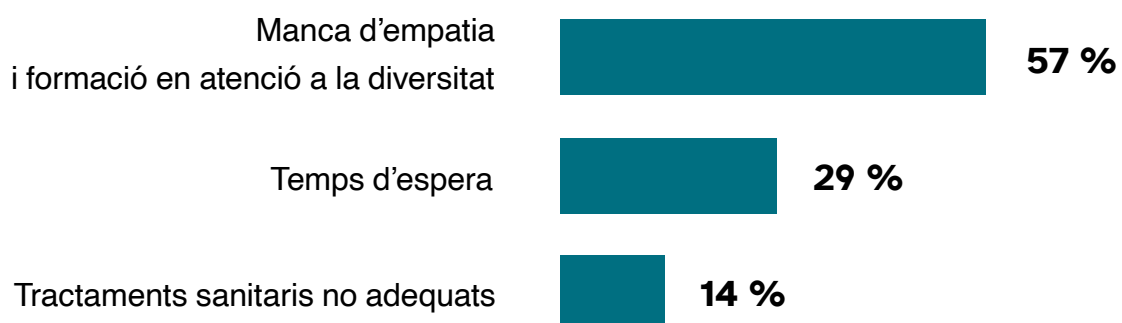

 A aquestes xifres cal afegir **1 vulneració en matèria d'accessibilitat** (pàg. 39) recollides a l'apartat sobre la vulneració del dret a l'accessibilitat.

Durant el 2023 s'han identificat un total de **7 vulneracions del dret a la salut** a través de les 2 consultes ateses des d'ECOM i de les 5 recollides per l'enquesta que vam elaborar. Les **principals categories de vulneració** són:

Gràfic 23

Vulneració del dret a la salut **per categories**

Seguint la tendència d'anys anteriors, la categoria que presenta un percentatge més elevat (57 %) és la manca d'empatia i formació en atenció a la diversitat.

Les vulneracions en el tracte amb el pacient, per la manca d'informació i coneixement o de sensibilització sobre la discapacitat, obstaculitzen l'existència d'un sistema sanitari universal, accessible i equitatiu. Hi ha persones que han manifestat sentir-se qüestionades per part de l'equip sanitari, que n'han rebut un tracte diferencial respecte a la resta de persones usuàries del servei, de manera que s'ha fet visible una manca de coneixement específic sobre la seva discapacitat i les seves necessitats en matèria de salut.

La segona categoria que presenta un gruix més important de les vulneracions, ha estat la relacionada amb els dilatats **temps d'espera (29 %)**, que tenen a veure amb el temps que passa des que es demana una cita mèdica fins que es rep l'atenció al centre de salut. Aquest fet pot posar en risc la vida de la persona, ja que a vegades s'acaba recorrent a l'automedicació per suportar els dolors.

I la categoria que presenta un percentatge més petit de vulneracions ha estat la dels **tractaments sanitaris no adequats** sense haver situat la persona al centre, amb un **14 %**. Se'ns ha manifestat la denegació de poder allargar l'estança a un sociosanitari quan la persona amb discapacitat física requeria d'aquesta ampliació del període per poder reprendre el seu projecte de vida.

Qui ha vulnerat i a on?

El principal agent vulnerador del dret a la salut ha estat el personal de centres sanitaris públics (57%), fet que suposa un 7 % més que l'any 2022. El restant 43 % correspon a l'Administració autonòmica.

Totes les vulneracions recollides s'han produït a centres sanitaris públics.

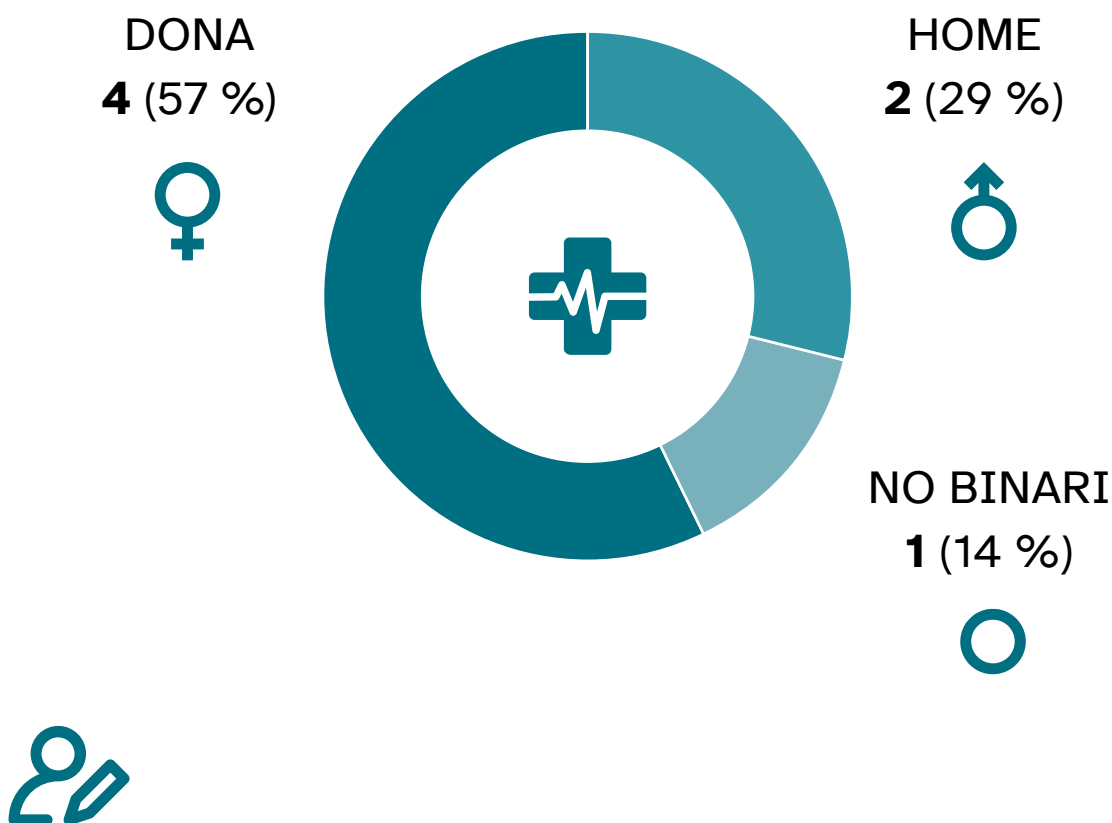

Qui ha rebut la vulneració?

El **57 %** de les vulneracions corresponen a **dones** amb discapacitat física i/o orgànica (un 32 % menys que el 2022); en contraposició al **29 %** de les vulneracions identificades en **homes** i el **14 %** corresponent a **persones no binàries**.

Gràfic 24

Vulneració del dret a la salut per gènere

El 57 % de les persones que han rebut una vulneració tenen menys de 50 anys.

Territori

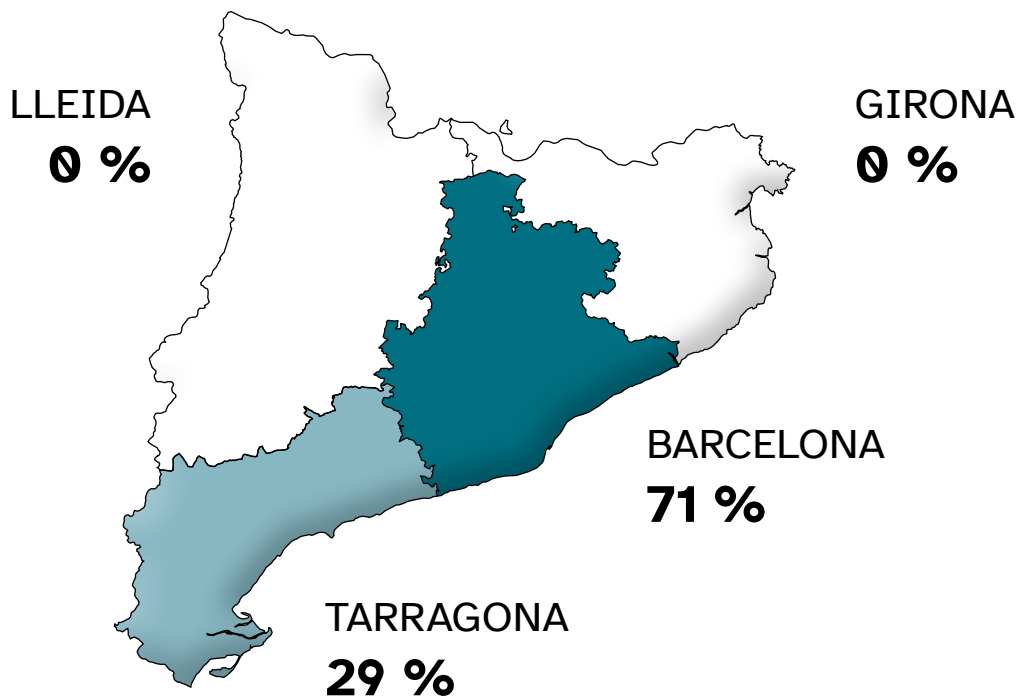
Barcelona, amb el 71 %, és la província de Catalunya on s'han identificat més vulneracions del dret a la salut.

La resta, el 29 %, s'ha registrat a Tarragona, i no s'ha detectat cap vulneració procedent de les províncies de Lleida i Girona.

El 100 % de les vulneracions detectades a la província de Tarragona s'han produït a Tortosa.

Mapa 7

Vulneració del dret a la salut per províncies de Catalunya

S'han denunciat les vulneracions del dret a la salut?

El **71 %** de les persones que han rebut una vulneració del dret a la salut durant el 2023 **no ho han denunciat**, en contraposició al 29 % que sí ho han fet.

Gràfic 25

Persones que **han denunciat la vulneració** del dret a la salut

SI

2 (29 %)

NO

5 (71 %)

S'ha denunciat un 21 % menys que l'any 2022.

En primera persona. Què diu el focus grup?

Com ja s'ha observat els darrers anys en el dret a la salut, s'ha posat de manifest **que cal més coneixement de la discapacitat** per atendre amb major eficiència i empatia la diversitat existent:

- "He tingut molt mala experiència en relació a l'àmbit de la salut. He sentit molta manca d'empatia, m'han arribat a dir "tu ja no tens solució, això és crònic, et busques la vida" i "si no pots anar al lavabo, posa't la cunya i ja està"."
- "Vaig anar a fer-me una radiografia. M'avisen de que ja puc entrar i em col.loquen damunt la llitera que era molt dura, de fusta. Normalment, hi ha dos tècnics sanitaris, un es queda amb mi perquè no em mogui ja que no em pot deixar sola perquè tinc distonia i si no m'aguanten, em moc i caic. Aquesta vegada només hi havia un tècnic. Em va dir que no podia anar a buscar a ningú més i que em col.locaria i que després aniria a polsar l'equip. Em va posar un coixí a les cames i em va deixar sola mentre feia el "tret". Si en aquell moment se'm dispara la distonia hauria caigut. Si dic que tinc una distonia i tinc risc de caure, per què em deixes sola a la llitera? Podria haver caigut. Em vaig sentir molt insegura."
- "Quan em fan una ressonància necessito que algú entri amb mi i m'agafi els peus, sinó em moc. Em diuen que em quedi quieta, però no puc quedar-me quieta, m'han de subjectar els peus, però no em deixen entrar amb ningú. Són particularitats que no coneixen i els hi diem, però no ens fan cas."

 "El personal sanitari necessita formació i aquesta formació l'hauríem de fer nosaltres, ja que nosaltres sabem com ens han de moure, tocar i tractar."

 "El metge va vulnerar la meva intimitat. Quan vaig tenir l'accident ho sabia tot l'hospital i part de la comarca... va ensenyar fotos de parts del meu cos. Quan estava ingressada, em rentaven amb la porta oberta, la gent passava i jo no tenia cap tipus d'intimitat."

Una altra barrera que cal superar és la **manca d'accessibilitat** tant a nivell d'infraestructura com dels propis aparells sanitaris:

 "Conec usuàries de cadira de rodes que no han pogut accedir amb la seva cadira a l'ambulància que les portava fins a l'hospital. I una vegada arribes a l'hospital, allí més de 10 hores sense atendre't ni poder anar al WC perquè no tens mobilitat sense la teva cadira."

 "Haurem de veure com queda l'accessibilitat un cop es desplegui el codi d'accessibilitat, però manca una veritable implementació per tal que les instal·lacions, els equipaments i els materials sanitaris siguin accessibles."

Si bé la situació sanitària es presenta més positiva que en el període de la Covid-19; no s'ha d'oblidar que **les llistes d'espera són llargues** i encara s'està impeding l'accés a la persona acompanyant en alguns serveis i **se segueixen fent atencions no presencials que no sempre cobreixen les necessitats de les persones amb discapacitat**. En definitiva, la situació actual segueix evidenciant que cal una millor organització del sistema sanitari i aprofitament dels recursos existents:

"Continuem sense poder anar amb acompanyants a l'hospital. Abans podies anar a urgències amb acompanyant, però ara no des de la Covid. Si has d'estar ingressada passa el mateix. No pots tenir acompanyant i com ho has de fer si necessites alguna persona que t'acompanyi per anar per exemple al lavabo?"

"El sistema està molt col.lapsat. Accedir als especialistes és molt complicat, les llistes d'espera són excessivament llargues. A vegades he hagut d'anar a un metge privat."

"Moltes vegades tenim diferents necessitats derivades de la discapacitat i això fa que siguem usuàries freqüents del sistema de salut i, per aquest motiu, necessitem poder disposar d'una bona atenció, ràpida, accessible i empàtica."

"La sanitat segueix, suposadament, el model biopsicosocial, però la part social està quedant enrere. No coneixen el model d'atenció centrada en la persona. Seria important concentrar totes les visites per exemple en un mateix dia per facilitar-ne l'accés."

- "En el cas de l'atenció als infants, hi ha hospitals especialitzats infantils on es troben totes les especialitats i hi ha coordinació i una bona planificació de les visites, però això no passa a l'edat adulta. L'atenció està molt més descoordinada."
- "Aquí a Tortosa, a l'hospital només hi ha una planta adaptada i a l'estiu tanquen. És un escàndol!"
- "Si no m'atens presencialment, com em veuràs les ferides, els punts? Com sabràs com em trobo d'ànims?"

D'altra banda, de nou es té la creença que **no s'estan facilitant les eines adequades i suficients per abordar la salut mental:**

- "És imprescindible dedicar més recursos a la salut mental. Des de la pandèmia, aquesta problemàtica s'ha agreujat."
- "És molt important que a tots els hospitals hi hagi servei de psicologia. És molt més fàcil la recuperació si es compta amb aquesta atenció psicològica des del primer moment. S'ha d'equiparar a altres especialitats on es té molt més present."

2.9

Vulneració del dret al treball

Posicionament

- Veiem l'**ocupació** com un **element essencial** per aconseguir la inserció a la societat de les persones amb discapacitat i una de les formes més importants de **promoure la seva independència i dignitat**.
- Entenem que una societat inclusiva, per fer efectiu el **dret al treball digne** per a tothom, ha d'aspirar a la plena ocupació **de les persones amb discapacitat que vulguin treballar**.
- Prioritzem l'**ocupació de les persones amb discapacitat física i/o orgànica al mercat de treball ordinari**, per afavorir el procés d'inclusió social del col·lectiu.
- Reconeixem també el rol del **mercado de treball protegit d'iniciativa social** com una alternativa necessària i adequada per a algunes persones, d'acord amb les seves necessitats, sempre que en aquests centres es garanteixi el principi d'equitat, igualtat i qualitat en el lloc de treball tal com estableix la Convenció.
- Entenem que la inclusió laboral de les persones amb discapacitat només és possible si hi ha un **marc legislatiu favorable** i alhora hi ha el **compromís de tots els agents implicats**: administració, sindicats i empreses.
- Creiem necessària una **voluntat política** de fer efectives les mesures de discriminació positiva en col·laboració amb les organitzacions socials per tal d'eliminar els prejudicis i obstacles que dificulten la contractació de les persones amb discapacitat.
- Per facilitar la inserció laboral és **imprescindible que els entorns de treball i formatius siguin accessibles** i que es proporcionin els recursos i adaptacions necessàries de manera sostinguda al llarg de la vida laboral, i que s'inverteixin els recursos necessaris.

Legislació

Article 27 de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

Quines vulneracions hem detectat en matèria de treball?

- Durant el 2023 **hem continuat alertant sobre la manca de polítiques efectives d'ocupació i reclamant protegir els llocs de treball de les persones amb discapacitat física i/o orgànica**. A banda de garantir la reserva del 2 % per a persones amb discapacitat dins de la plantilla de les empreses públiques i privades amb un mínim de 50 persones treballadores, **cal que el Govern impulsi línies de suport al teixit empresarial i productiu per tal de mantenir l'ocupació i generar nous llocs de treball**. Dades de l'INE (Institut Nacional d'Estadística), publicades el desembre de 2023 i que fan referència a l'exercici 2022, mostren que la taxa d'activitat de les persones amb discapacitat reconeguda era del 35,3%; més de 40 punts per sota de la mitjana de qui no té cap discapacitat. D'aquí la importància que durant el 2023 hàgim participat a la Jornada Business with Social Value, taules de networking amb empreses que volen contractar persones amb discapacitat, organitzat per Icaria.

- Aquestes necessitats s'arrelen en un context cada vegada més complex, en el qual **s'observen tres passes enrere respecte als darrers anys**. En primer lloc, **el sector d'atenció telefònica** que solia acollir un gran nombre de persones treballadores amb discapacitat física i/o orgànica **ha patit un procés de descentralització, de manera que suposa menys places de treball** al nostre territori. En segon terme, **grans empreses disposen de llocs de treball arreu del món i no sempre s'acaba aplicant la normativa del nostre territori, ja que existeixen garanties dels drets diferents** i desconeixement respecte als mecanismes i canals de denúncia aplicables. I en tercer lloc, **s'està perdent la concepció que més formació equival a millors oportunitats laborals**. En aquest sentit, si la persona té dificultats econòmiques, difícilment es podrà costejar els estudis i prioritzar-los, sumat al fet que els centres formatius s'estan trobant amb dificultats per trobar empreses on fer les pràctiques. Així mateix, caldrà veure quin impacte pot tenir sobre les persones amb discapacitat física i/o orgànica la recent existència de l'arrelament per formació, perquè ja s'ha identificat en l'àmbit d'estrangeria un augment de tràmits per part de persones amb discapacitat.

- Davant la realitat existent, **la recent reforma laboral no s'està vivint com una millora**, ja que s'han vist agreujades les problemàtiques amb les jornades laborals, conseqüència de la prioritització de les parcials en comptes de les completes per part dels empresaris.
- D'altra banda, posem en relleu que **cal repensar el model d'adaptació dels llocs de treball**. Sovint és la persona amb discapacitat física i/o orgànica la que acaba assumint les despeses i la recerca de recursos per poder treballar en igualtat de condicions que la resta de l'equip laboral. Aquí s'afegeixen les dificultats en mobilitat i transport que moltes persones amb discapacitat tenen per desplaçar-se fins a la feina.
- **Aquest canvi de model ha d'anar acompanyat del canvi de mirada de les famílies** de les persones amb discapacitat física i/o orgànica. Amb la finalitat de protecció, algunes famílies viuen la incorporació laboral de la persona amb discapacitat amb reticència, sovint perquè no la veuen capaç de desplaçar-se ni desenvolupar-se de manera independent a la feina i altres vegades per evitar-li situacions desagradables, ja que pressuposen que entrar al món laboral no serà un camí fàcil.
- **Sense modificacions efectives, no veurem reduïdes les situacions d'empobriment per part de les persones amb discapacitat** i, fins i tot, dels mateixos equips professionals que atenen les persones amb discapacitat. La mitjana del greuge comparatiu econòmic ja era d'entre 17.700 i 41.200 euros anuals l'any 2019, segons un estudi publicat per l'Ajuntament de Barcelona, i a aquestes diferències econòmiques se suma la bretxa salarial. Concretament, l'octubre de 2023 l'Observatori Estatal de la Discapacitat ha publicat un informe amb xifres del 2021 que indica que les persones amb discapacitat física cobren 2.789 euros menys que la resta de les persones treballadores. Aquesta bretxa salarial s'agreuja quan la persona treballadora amb discapacitat és dona, que cobra un 10,3 % menys que els homes amb discapacitat.

- La complexa situació econòmica que viuen les persones amb discapacitat física i/o orgànica s'està fent especialment visible a l'hora d'accedir a la **jubilació anticipada**. Si bé ha suposat una millora, no s'entén prou flexible el Reial decret 370/2023, de 16 de maig, pel qual es modifica el Reial decret 1851/2009, de 4 de desembre, que desenvolupa l'article 161.bis de la Llei general de la Seguretat Social quant a l'anticipació de la jubilació dels treballadors amb discapacitat en grau igual o superior al 45 %.

Amb la nova regulació podran accedir a la jubilació ordinària amb 56 anys les persones que pateixen un 45 % de discapacitat i acreditin un temps mínim de cotització de quinze anys (un mínim de 5 anys cotitzats amb aquest grau de discapacitat), però aquest 45 % del grau de discapacitat ha de ser causat per alguna patologia o malaltia existent i recollida en una llista que es troba en l'annex del Reial decret on es fa referència principalment a patologies molt greus o amb una capacitat invalidant elevada. Aquesta mesura perd efectivitat quan s'observa que qui efectivament es troba en algun d'aquests supòsits probablement ja no està treballant als 56 anys.

- Tot i les nombroses mancances existents en l'àmbit del dret al treball, **considerem un avenç l'equiparació a un 33 % a nivell laboral**, fruit de la Llei estatal 3/2023, de 28 de febrer, d'ocupació. Concretament, des de la seva vigència el març de 2023, es considera que presenten una discapacitat en grau igual o superior al 33 % (als efectes d'aquesta llei) les persones pensionistes de la Seguretat Social que tinguin reconeguda una pensió d'incapacitat permanent. Ja ho havia reiterat el Tribunal Suprem anteriorment. Això no obstant, cal no oblidar que hi ha certs casos en què tant les empreses públiques com privades poden quedar exemptes d'aquesta obligació amb aplicació de mesures alternatives.

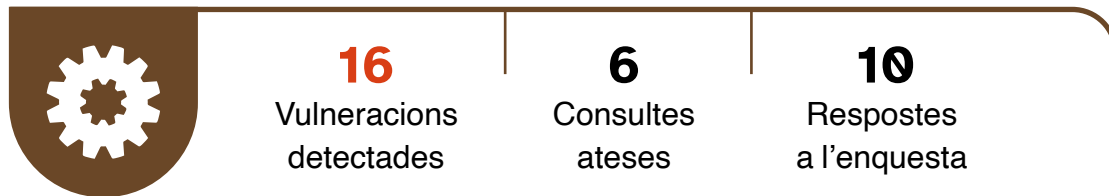

- Pel que fa als tràmits amb l'administració, **alertem de nou de les llargues llistes d'espera existents en els serveis de valoració i orientació, així com la manca d'informació i accessibilitat dels tràmits** (quins passos cal seguir, quan s'emetrà la resolució, que les comunicacions i resolucions siguin accessibles i entenedores, web accessible, etc.). **Reivindiquem l'ús d'un llenguatge clar, la necessària interoperativitat de dades entre les diferents administracions i un circuit específic per a professionals del sector social que fan acompanyaments en els tràmits.** Així mateix, s'alerta de les dificultats per obtenir el certificat digital, cada vegada més necessari per a qualsevol tràmit, ja que la bretxa digital i els processos poc entenedors són factors de risc.
- En aquest context, no només cal agilitat i claredat, sinó també que les persones que ho gestionen disposin de les eines suficients per atendre amb una mirada diversa i sense discriminacions de tracte. Concretament, referent al SEPE (Servei Estatal Públic de Treball) i les Oficines de Treball de la Generalitat (OTG), n'hem reivindicat novament la modernització per **garantir l'accés a les prestacions econòmiques, i és primordial revisar i solucionar els problemes relatius a les compatibilitats de la feina amb les prestacions d'incapacitat laboral permanent de la Seguretat Social.**

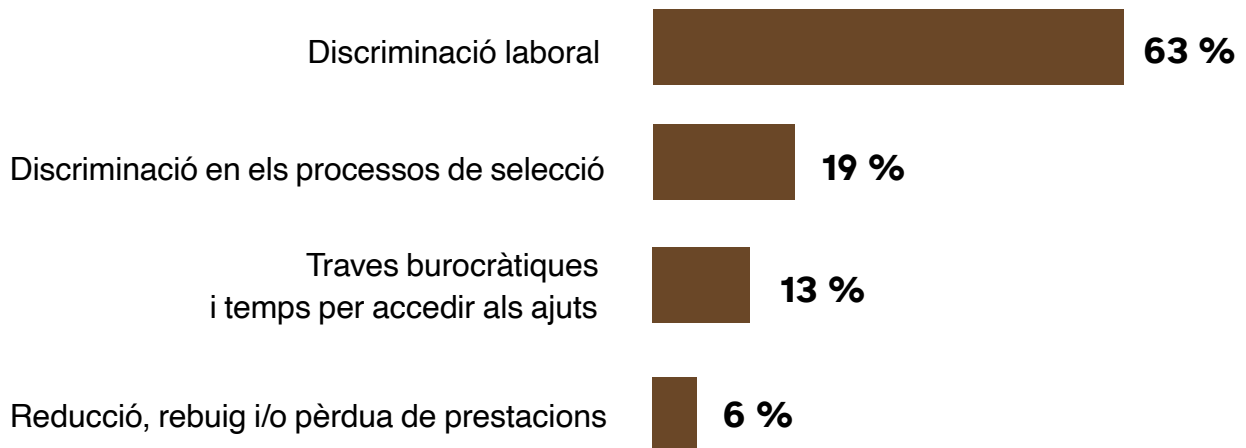
Casos individuals detectats i registrats per ECOM

Durant el 2023 s'han identificat un total de **16 vulneracions del dret al treball** (52 menys que l'any 2022) a través de les 6 consultes ateses des d'ECOM i de les 10 recollides per l'enquesta que vam elaborar. Les principals **categories de vulneració** són:

Gràfic 26

Vulneració del dret al treball **per categories**

Seguint la tendència del 2022, **la categoria que ha presentat un percentatge més elevat durant el 2023 ha estat la discriminació laboral, amb el 63 %.**

Principalment, s'han identificat pressions per dur a terme feines sense tenir en compte les necessitats d'adaptació de les persones amb discapacitat física i/o orgànica, que han arribat, fins i tot, a signar pactes amb condicions discriminatòries sota amenaces i coaccions. També s'han recollit diferències de tracte respecte a la resta de persones de l'equip laboral que no tenen discapacitat, tant expressades verbalment com el fet de programar reunions en llocs on no podrà accedir la persona usuària de cadira de rodes.

A aquestes discriminacions identificades, s'han de sumar les detectades en els **processos de selecció, que és la segona categoria amb un percentatge més gran, el 19 % de les vulneracions.** Ha augmentat un 12 % respecte de l'any 2022. Manquen ofertes i sovint aquestes són discriminatòries. Per tant, són poques les oportunitats de poder arribar a presentar-se a una entrevista, fet que suposa un greu problema d'accés al mercat laboral. I les poques persones que aconseguixen superar aquesta primera barrera, massa sovint es troben amb processos de selecció on no són valorades en igualtat de condicions que la resta de persones candidates. Des de les empreses, generalment per falta de coneixement i conscienciació, es continua percebent que tenir una persona treballadora amb discapacitat suposa alts costos i problemes de gestió (es prejutja que agafaran baixes de manera recurrent, que serà costós fer adaptacions, etc.). **I quan la discapacitat s'uneix al gènere, a l'edat o a l'origen, la possibilitat de patir una vulneració en l'àmbit laboral s'incrementa de manera exponencial.**

D'altra banda, el **13 %** del total de vulneracions s'identifiquen amb **traves burocràtiques i temps per accedir als ajuts**, principalment davant el problema de sol·licitud de cita per rebre atenció per part del SEPE i la Seguretat Social.

La resta, el **6 %**, de les vulneracions identificades en el dret al treball es donen amb la **reducció, rebuig i/o pèrdua de prestacions**. Pel que fa al rebuig de prestacions, té a veure amb la denegació de la incapacitat laboral permanent. Així mateix, un any més veiem com hi ha persones que continuen manifestant la seva preocupació i malestar per no tenir prou informació sobre la compatibilitat entre ser beneficiàries d'una prestació i dur a terme una feina remunerada.

Qui ha vulnerat i a on?

El principal agent vulnerador del dret al treball ha estat el personal de l'empresa privada amb el 81 %, xifra que engloba tant càrrecs directius com companys/es de feina. Pel que fa a aquests, s'ha recollit la problemàtica següent: agendar reunions a llocs no accessibles sabent que la persona usuària de cadira de rodes no podrà assistir-hi i realitzar comentaris de menyspreu per raó de discapacitat. És l'Administració estatal, amb un 19 %, el segon agent vulnerador identificat en l'àmbit del dret al treball.

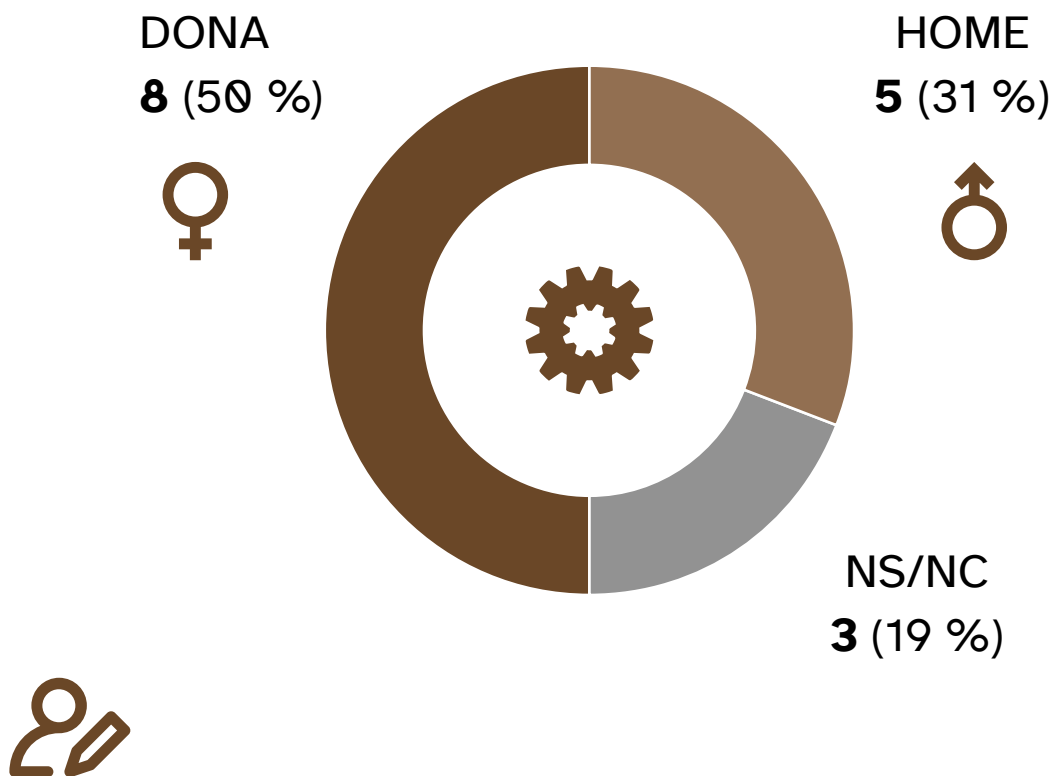
El 81 % d'aquestes vulneracions s'han produït als llocs de feina.

Qui ha rebut la vulneració?

El **50 %** del total de les vulneracions corresponen a **dones** amb discapacitat física i/o orgànica; en contraposició, el **31 %** de les vulneracions identificades les han rebut **homes**. Del restant 19 % no disposem de dades:

Gràfic 27

Vulneració del dret al treball **per gènere**

Només 1 persona tenia estudis primaris, les altres vulneracions detectades les han rebut persones amb un nivell d'estudis més alt.

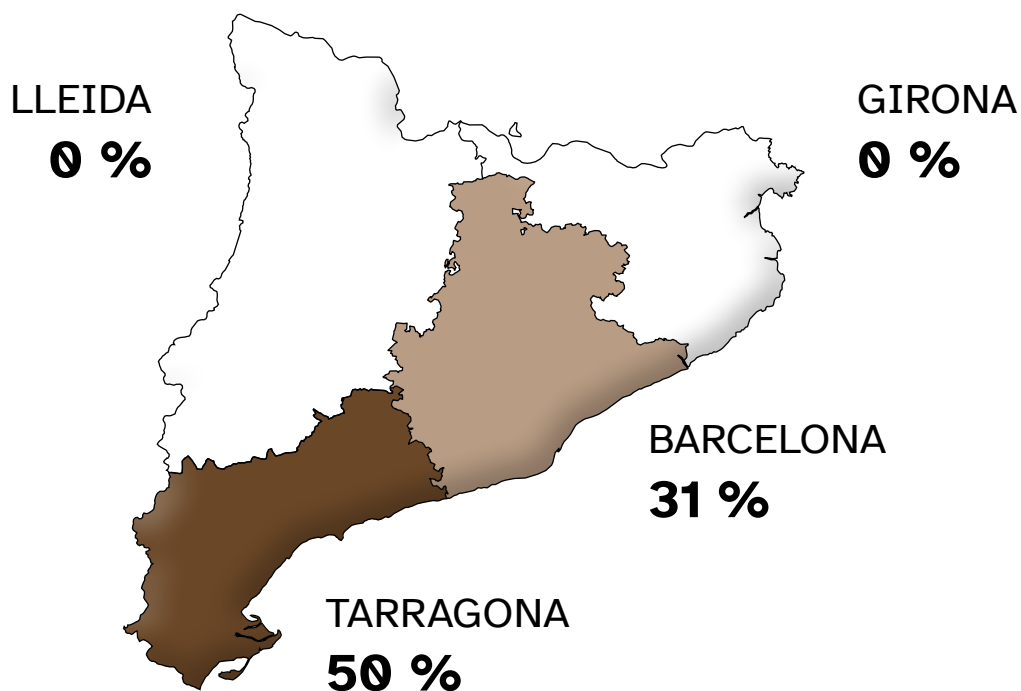

Territori

La província de Catalunya on s'han identificat més vulneracions ha estat Tarragona amb un 50 %, fet que suposa un augment de més del 30 % respecte a l'any passat. La segueix **Barcelona, amb un 31 %**, i a les províncies de Girona i Lleida no s'ha recollit cap vulneració. Del restant 19 % no disposem de dades.

Mapa 8

Vulneració del dret al treball per províncies de Catalunya

S'han denunciat les vulneracions del dret al treball?

Tot i els nombrosos motius per continuar reivindicant els drets de les persones amb discapacitat física i/o orgànica, **és en el dret al treball on observem històricament una infradenúncia** més elevada i una normalització de les vulneracions. Si bé s'arrosseguen anys de problemes en aquest sector, la por a perdre la feina o bé a veure's reincorporat en un entorn complex després d'un procediment judicial són grans enemics a l'hora de reclamar els nostres drets. D'aquí que **només el 25 % de les persones que han patit una vulneració del dret al treball hagi denunciat**.

Gràfic 28

Persones que han denunciat la vulneració del dret al treball

SI	NS/NC	NO
4 (25 %)	4 (25 %)	8 (50 %)

El 38 % de les persones que no han denunciat ho han fet per por i per trobar el procés de denúncia complicat.

En primera persona. Què diu el focus grup?

És una realitat que l'accés al mercat laboral suposa més dificultats per a les persones amb discapacitat física i/o orgànica. **La manca d'ofertes i els entrebancs i incompliments legals en els processos de selecció fan visible, una vegada més, una manca de coneixement i conscienciació generalitzada envers la discapacitat:**

- "En una entrevista em van dir que si no aspirava a tenir un càrrec de més responsabilitat, que no els interessava. Els hi vaig dir que si no m'adaptaven el lloc de feina jo no podria promocionar-me internament."
- "He estat sis anys i mig a l'atur, amb entrevistes cada 15 dies. És molt frustrant."
- "Ens han arribat queixes de famílies que denuncien que se'ls hi nega als seus fills i filles la possibilitat de fer pràctiques en empreses pel fet de tenir una discapacitat."
- "Algunes ofertes estan adreçades a persones amb discapacitat però no s'ajusten al que la persona podria fer. Maquillen les ofertes i si no les omplen al final s'acaben cobrint per una persona sense discapacitat."
- "He trobat algunes oposicions per treballar als jutjats on no es reservava el percentatge per a persones amb discapacitat. A la sol·licitud et donaven l'opció de la reserva però a la convocatòria no hi era."

Aquestes dificultats inicials massa sovint no acaben aquí, sinó que una vegada obtingut un lloc de feina, les persones amb discapacitat viuen **tractes diferencials respecte a la resta del personal i no sempre es compleixen els requisits d'adaptació** que certs llocs de feina necessiten:

"Fa quatre anys que tinc reconeguda la discapacitat. Jo penso que podria haver continuat treballant a l'empresa on treballava, però van pensar que era més complicat adaptar la meva feina... penso que amb una adaptació podria haver continuat fent la meva feina com abans, però l'empresa no ho va voler fer."

"En una feina van trigar 5 mesos en adaptar-me l'equipament informàtic, quan era una adaptació molt petita, barata i fàcil de resoldre."

"M'he trobat moltes discriminacions perquè no m'han adaptat els llocs de feina i m'han qüestionat que pugui treballar. He treballat a diferents jutjats, estic a la borsa de treball de Justícia.. igual que la resta dels meus companys. Ara estic bé però he passat per situacions discriminatòries."

"Alguns companys de la meva entitat no em veuen com a una companya, em veuen com una usuària dels serveis que presta l'entitat on treballo. Potser faig menys hores, però soc una treballadora igualment. Porto 16 anys treballant i encara em costa molt que em vegin com una igual."

"He notat la discriminació directa a la meua feina per part dels companys i d'algunes entitats. He anat també a alguna entrevista de feina i m'han dit "no podràs fer-ho", però no m'han donat ni l'oportunitat. Per sort, fa un any que estic treballant en un jutjat i em sento bé, tant amb la meua responsable com amb els meus companys."

On trobar més informació?

- Notícia d'ECOM com a participant al IV Congrés del Dret de la discapacitat celebrat a Barcelona, centrat enguany en l'activació laboral i la protecció social de les persones amb discapacitat. *Vegeu la notícia*

2.10

Vulneració del **dret a un nivell de vida adequat i protecció social**

Posicionament

- La persona ha de ser incorporada al centre del **disseny i avaluació dels serveis socials**. Els serveis han de promoure les potencialitats de les persones usuàries amb discapacitat física i/o orgànica, així com la seva **participació activa** en la presa de decisions. La persona és la màxima coneixedora de les seves necessitats i, per tant, coneixedora sobre com ha de ser la definició i avaluació dels serveis que rep.
- Defensem una **atenció individualitzada** i uns serveis dissenyats basats en les necessitats i decisions de cada persona, tenint en compte la promoció de l'autodeterminació, l'autonomia personal i la inclusió social.
- Els serveis s'han de basar en el model d'atenció centrada en la persona (ACP) i de caràcter comunitari.
- El disseny de nous serveis s'ha de fer tenint en compte les persones amb discapacitat física i/o orgànica i les entitats socials que gestionen els serveis. S'haurà de fer de manera que garanteixi l'equitat territorial a la igualtat d'oportunitats a l'accés als serveis.
- La definició de la cartera de serveis s'ha de fer de manera que garanteixi la permeabilitat entre serveis i la seva flexibilitat. Aquesta cartera ha de ser revisada periòdicament i ha de permetre la incorporació de canvis i nous serveis de manera àgil.
- Les administracions públiques són les responsables de fer una previsió de les necessitats de serveis, establint un pla territorial coherent per desenvolupar-los i implementar-los. Aquesta planificació ha de ser revisada periòdicament.

Legislació

Article 28 de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

Quines vulneracions hem detectat en matèria de protecció social?

- Durant el 2023 **s'ha visibilitzat la complexa situació socioeconòmica de les persones amb discapacitat física i/ orgànica**, que dificulta gaudir d'un nivell de vida adequat (incloent alimentació, vestit i habitatge adequats). **Calen doncs mesures urgents per prevenir que no incrementi la seva exclusió social** en l'actual escenari socioeconòmic. D'aquí que des de la Confederació del Tercer Sector Social (de la que ECOM forma part de la seva Junta Directiva) hagi sol·licitat que als nous pressupostos de la Generalitat de Catalunya pel 2023 s'incorpori un mínim de 150 milions d'euros en concepte d'increment dels preus de la Xarxa pública de Serveis Socials.
- Així mateix, **continuem reivindicant una atenció integrada social i sanitària**, amb els recursos (professionals i materials) necessaris per adaptar-los a les situacions concretes que viuen les persones amb discapacitat. En aquest sentit, des del Consell General de Serveis Socials del qual formen part La Confederació, la Taula del Tercer Sector i COCARMi (entitats en què ECOM pren part), s'ha treballat en les aportacions en l'Avantprojecte de Llei de l'agència d'atenció integrada social i sanitària de Catalunya i l'Avantprojecte de Llei dels instruments de provisió del sistema públic de serveis socials.

- Des d'ECOM, també s'han fet aportacions a l'Avantprojecte de la Llei estatal de condicions bàsiques per la igualtat en l'accés i gaudiment dels serveis socials. I, en el marc del Consell General de Serveis Socials, s'han realitzat aportacions a l'Ordre DSO/244/2023, de 6 de novembre, per la qual s'actualitzen els preus i imports de determinats serveis socials de la Xarxa de Serveis Socials d'Atenció Pública; i la modificació de l'Ordre BSF/130/2014, de 22 d'abril, per la qual s'estableixen els criteris per determinar la capacitat econòmica de les persones beneficiàries de les prestacions de servei no gratuïtes i de les prestacions econòmiques destinades a l'atenció a la situació de dependència que estableix la Cartera de serveis socials, així com la participació en el finançament de les prestacions de servei no gratuïtes.

- D'altra banda, **caldrà veure l'impacte del nou barem de valoració de la discapacitat** establert arran del Reial decret 888/2022, de 18 d'octubre, de reconeixement, declaració i qualificació del grau de discapacitat, que es va actualitzar al BOE del 4 d'agost de 2023 per tal de corregir-ne els errors trobats. A la jornada que va organitzar ECOM sobre aquest nou barem ja es va alertar que hi havia diverses demandes des del sector social per crear guies per als professionals sanitaris per agilitzar les valoracions i que aquestes siguin més eficients. Així mateix, **ens preocupa que el temps de resposta passi de 3 a 6 mesos, especialment davant el greu col·lapse que està afectant tant la sol·licitud del reconeixement i/o revisió del grau de discapacitat com les valoracions de reconeixement de dependència**. Cal recordar que aquests tràmits administratius són necessaris i imprescindibles per accedir als serveis, equipaments i recursos per a persones amb discapacitat física i/o orgànica, d'aquí que la seva demora i dificultats de gestió afecti directament el dret d'un nivell de vida adequat i protecció social.

- **Una altra de les complexitats que hem tornat a identificar aquest any són les relacionades amb les PUA.** Aquests ajuts econòmics per al pagament de productes i serveis que contribueixen a l'autonomia personal de les persones amb discapacitat no s'havien convocat en els darrers dos anys; de manera que es poden sol·licitar el 2023 les referents als anys 2021, 2022 i 2023. A aquest endarreriment, cal afegir els problemes amb què es van trobar les persones amb discapacitat atesa la manca de funcionalitat de l'aplicatiu informàtic utilitzat i que totes les sol·licituds s'havien de presentar telemàticament.
- Davant aquesta situació, alertem que si bé es tanca el 2023 amb el compromís polític de veure millores a les properes PUA (entre altres propostes, que es puguin sol·licitar durant tot l'any i no només uns mesos concrets, que les persones de més de 65 anys puguin optar-hi, així com l'impuls dels bancs de productes de suport), caldrà veure quin serà l'escenari per als pròxims anys, perquè ja s'ha informat que no hi ha previsió de tornar a convocar aquests ajuts fins al 2025.

- **També hem observat un augment de consultes referents a reduccions de prestacions.**

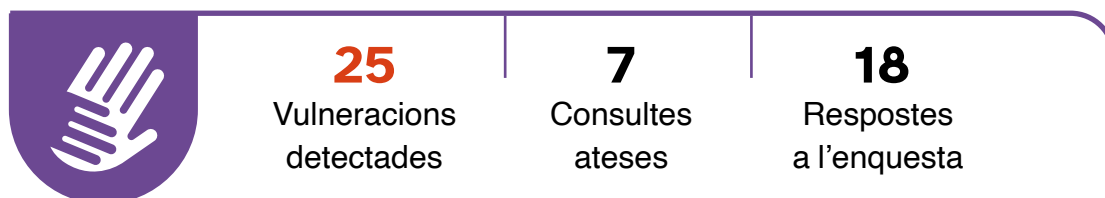
En aquest context, arran de la publicació del Reial decret 675/2023, de 18 de juliol, pel qual es modifica el Reial decret 1051/2013, de 27 de desembre, que regula les prestacions del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència, establertes a la Llei 9/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència, s'està fent la revisió d'ofici de les prestacions econòmiques de dependència, per tal de regularitzar-les d'acord amb les noves quanties establertes per aquesta norma. Tot i que en molts casos ha suposat augmentar l'import de prestació econòmica, també és cert que, en altres, si hi ha hagut canvi d'alguna circumstància (especialment si, segons les seves dades i les que els facilita l'Agència Tributària, els ingressos econòmics de la persona amb dependència han estat superiors als de l'inici de la prestació i d'elaborar el primer PIA) ha suposat una reducció de l'import de prestació econòmica. Qüestió difícil de comprendre per algunes persones amb discapacitat que es dirigeixen a ECOM davant l'enuig i incomprensió de la notificació que han rebut informant-les de la reducció de l'import.

- En aquest context, cal advertir de nou que no s'ha pal·liat la necessitat històrica de facilitar l'accés a la informació i recursos. **La rigidesa del sistema, la seva complexitat i la bretxa digital continuen sent factors de risc** davant la digitalització de les administracions i continua creixent el sentiment d'indefensió, abandonament i maltractament de les persones amb discapacitat física i/o orgànica, en relació amb les administracions.
- Així mateix, tant l'administració pública com les entitats i les pròpies persones amb discapacitat, coincidim amb que **és necessari modificar la Cartera de Serveis Socials**. No s'ha actualitzat des del 2007, constant ajudes que ja no existeixen i no havent-se incorporant d'altres que s'apliquen. I caldrà que es tinguin en compte les especificitats de la discapacitat orgànica. Tot i que des de l'administració s'hi està treballant, la demora existent és inacceptable. Precisament tot aquest procés de gestió de la Cartera de Serveis Socials visibilitza, una vegada més, la importància d'una comunicació fluida entre l'administració i els diferents organismes i agents per tal de fer efectiu el govern obert envers la ciutadania. Tot això, sense oblidar que no només són les administracions públiques les que han d'evolucionar sinó també la societat i, en especial les persones que treballen en l'àmbit de protecció social, fent efectiu el canvi de mirada en l'atenció a la diversitat.

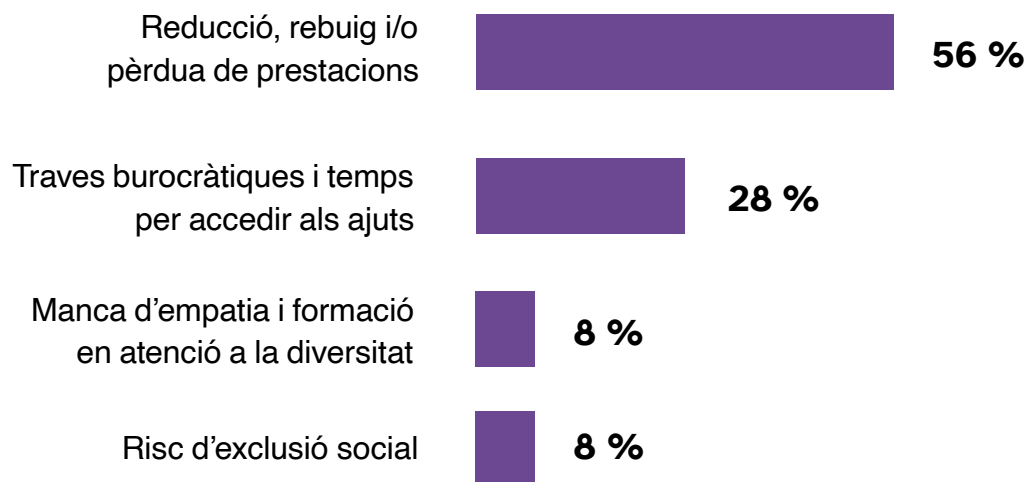
Casos individuals detectats i registrats per ECOM

Durant el 2023 s'han identificat un total de **25 vulneracions del dret a un nivell de vida adequat i protecció social** a través de les 7 consultes ateses des d'ECOM i de les 18 recollides per l'enquesta que vam elaborar. Les principals **categories de vulneració** són:

Gràfic 29

Vulneració del dret a un nivell de vida adequat i protecció social **per categories**

Seguint la tendència dels dos darrers anys, **durant el 2023 la categoria que presenta un percentatge més elevat de vulneracions (56 %) ha estat la reducció, rebuig i/o pèrdua de prestacions**. S'ha identificat principalment: el no reconeixement de la discapacitat i valoracions incorrectes que suposen la impossibilitat d'obtenir ajudes en aquest context, així com la no recepció de les ajudes PUA.

La segona categoria que presenta el percentatge més alt és la relacionada amb les **traves burocràtiques i temps per accedir a ajuts, amb un 28 %**. Els retards de les PUA, les dificultats amb la majoria d'administracions públiques per aconseguir documentació amb agilitat i poder gestionar les ajudes corresponents, així com la inexistència de procediments senzills i accessibles fan que, sovint, les persones amb discapacitat física i/o orgànica no acabin obtenint els ajuts que necessiten. Aquests fets tornen a posar en relleu com l'Administració, que és qui ha de garantir la protecció social de les persones que es troben en situació de vulnerabilitat, és percebuda sovint com a poc flexible i purament fiscalitzadora, allunyada de les necessitats de la ciutadania.

Les categories que presenten percentatges més petits són **el risc d'exclusió social (8 %) i la manca d'empatia i formació en atenció a la diversitat (8 %)**. Referent a l'exclusió social, alertem que està connectada directament amb l'accés a una prestació. És a dir, atès el greuge comparatiu traslladat a l'elevat cost de vida de les persones amb discapacitat física i/o orgànica, moltes manifesten que sense una prestació no podrien sobreviure i moltes altres ens confirmen que sovint les quantitats percebudes no són suficients per poder assolir un nivell de vida adequat. Per tant, les vulneracions recollides en aquest context ens evidencien que les persones no estan rebent la totalitat d'ajudes que necessiten.

D'altra banda, **la manca d'empatia i formació en atenció a la diversitat** de les persones que atenen els serveis de protecció social, com ja hem vist en altres drets, posa de nou de manifest que no hi ha prou consciència ni coneixement de què és i què implica la discapacitat.

Qui ha vulnerat i a on?

El principal agent vulnerador del dret a un nivell de vida adequat i protecció social ha estat l'Administració autonòmica, amb el 88 %.

Aquestes vulneracions s'han produït totes, el 100%, en oficines d'atenció al públic i serveis públics.

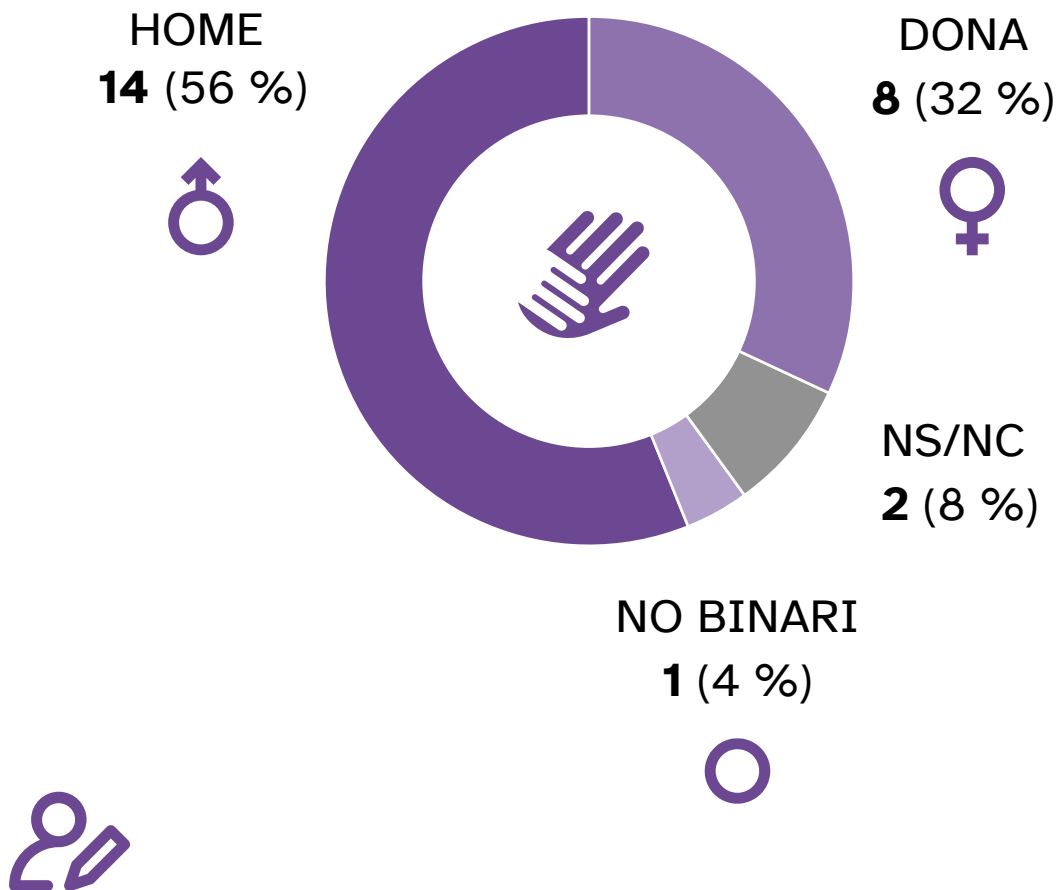
S'entén per aquestes oficines tant les que ofereixen atenció presencial com les pàgines web i plataformes virtuals que permeten fer els tràmits de manera telemàtica.

Qui ha rebut la vulneració?

A diferència de l'any 2022 on hi havia el mateix percentatge per a homes que per a dones, el 2023 **els homes han rebut el 56 %** del total de les vulneracions:

Gràfic 30

Vulneració del dret a n nivell de vida adequat i protecció social **per gènere**

Només 1 persona tenia estudis primaris, la resta de vulneracions detectades les han rebut persones amb un major nivell d'estudis.

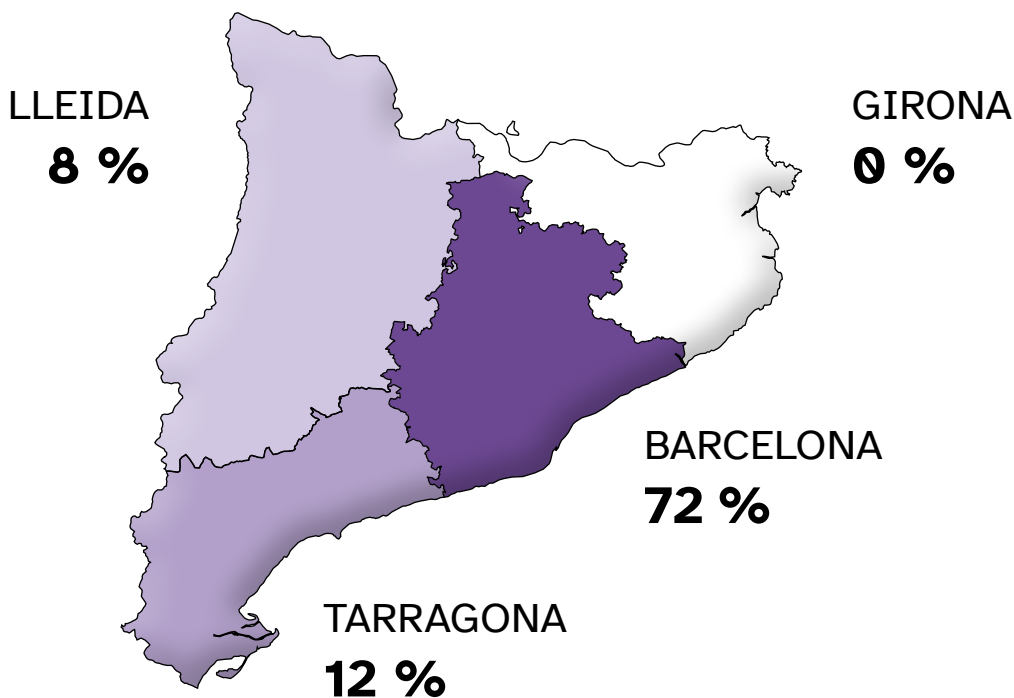
Territori

Durant el 2023, la província de Catalunya on s'han identificat més vulneracions ha estat **Barcelona (72 %)**, seguida de Tarragona (12 %) i Lleida (8 %). No s'ha recollit cap vulneració de persones amb residència a Girona, tot i que sí que n'hi ha de residents en altres territoris que han vist vulnerats els seus drets a la província de Girona. Hi ha un 8 % de les vulneracions de les quals no tenim dades.

S'han identificat **3 vulneracions succeïdes a la província de Girona a la població de Blanes**, de persones amb residència a altres províncies.

Mapa 9

Vulneració del dret a un nivell de vida adequat i protecció social per províncies de Catalunya

S'han denunciat les vulneracions del dret a un nivell de vida adequat i protecció social?

S'han denunciat 9 de les 25 vulneracions identificades del dret a un nivell de vida adequat i protecció social, **un 20% més que a l'any 2022:**

Gràfic 31

Persones que han denunciat la vulneració del dret a un nivell de vida adequat i protecció social

SI	NS/NC	NO
9 (36 %)	6 (24 %)	10 (40 %)

Més del 50 % de les persones no ha denunciat perquè pensa que no serveix per a res.

En primera persona. Què diu el focus grup?

En l'àmbit del dret a un nivell de vida adequat i protecció social, el focus grup ha posat èmfasi en el fet que **no es tenen en compte les especificitats de ser una persona amb discapacitat física i/o orgànica ni en els recursos ni en la seva gestió**, arrossegant també la bretxa digital que es va evidenciar en l'època de la Covid-19:

- "Tots els tràmits s'han de fer de manera telemàtica. Per què no atenen de forma presencial? Segur que hi ha moltes altres persones a les que els hi passa això, que no tenen formació en noves tecnologies i els hi costa molt accedir a tràmits, amb el risc de perdre aquests ajuts."
- "Quan tens la signatura digital, has de tenir un ordinador per poder signar i si no tens ordinador, què fas?"
- "Volia demanar una subvenció dels fons Next Generation per canviar les finestres de casa meva però només es podien sol·licitar via internet. Tenia molts dubtes de com fer-ho ja que els tràmits no eren senzills i era impossible contactar amb algú perquè m'ajudés a tramitar-ho. No vaig aconseguir que m'atenguessin ni per telèfon ni presencialment. Finalment, he trigat 14 mesos en poder-la demanar i encara no sé si me l'atorgaran o no. Per què no podien atendre'm per telèfon o presencialment? Jo no he estudiat informàtica, per mi és molt complicat accedir a les noves tecnologies."
- "El sistema de protecció social hauria de ser un sistema que garantís els drets però, en canvi, és un sistema que moltes vegades els vulnera."

 "Que no puguis tenir alguna persona a l'altre costat que t'atengui, que t'expliqui, que et doni resposta... és un maltractament per part de l'administració. La bretxa digital ens afecta i no es té en compte!"

Aquesta inadequació de recursos conviu amb una **manca d'unificació de criteris i informació accessible i veraç**, de manera que les persones amb discapacitat física i/o orgànica no veuen satisfetes les seves necessitats:

 "Hi ha serveis i prestacions que són municipals, altres autonòmics, altres estatals... i cadascú té els seus protocols i vies d'accés. No hi ha una unificació de criteris."

 "S'hauria d'avaluar quin és l'impacte del sistema de protecció social. A quantes persones arriben els ajuts i els serveis? I quin impacte té en les seves vides? Hi ha moltes possibles persones receptores que no acaben sent-ho per totes les traves que es troben per sol·licitar-los."

A les dificultats referenciades, s'afegeixen els **llargs temps de gestió** que sovint les persones amb discapacitat es veuen obligades a suportar, la qual cosa comporta greus perjudicis per la seva qualitat de vida. D'aquí que no s'hagi rebut positivament l'ampliació del temps de resposta que estableix el nou barem de valoració de la discapacitat:

 "El nou barem recull que el termini de resolució pot ser de 6 mesos. Abans era de 3 mesos i ja hi havia un endarreriment de fins a un any en alguns territoris. Què passarà ara? Haurem d'esperar més encara?"

D'altra banda, més enllà de les dificultats i traves exposades, les persones amb discapacitat física i/o orgànica també experimenten **situacions de discriminació i manca d'empatia**, que evidencien la manca de conscienciació i formació en diversitat dels equips professionals de l'àmbit de la protecció social:

"A vegades em truquen per tràmits i quan responc demanen que es posi la meva mare o una altra persona per donar-me una resposta a una consulta que he fet jo. Els dic "ja m'ho poden dir a mi". M'hi trobo sovint amb això."

"La meva treballadora social em va dir que demanés la teleassistència, però jo no la puc utilitzar perquè no tinc mobilitat per poder prémer el botó. Em van proposar algunes adaptacions: utilitzar velcro, una diadema... però era un nyap. Amb el que avança la tecnologia no és possible adaptar la teleassistència? M'han arribat a dir que la meva companya premi el botó si jo no puc fer-ho... "

On trobar més informació?

- Nota de premsa d'ECOM alertant que calen mesures urgents per prevenir que no incrementi l'exclusió social de les persones amb discapacitat física i/o orgànica en l'actual escenari socioeconòmic. *Vegeu el pdf*
- Notícia d'ECOM sobre l'emissió d'un comunicat de premsa de la Confederació del Tercer Sector Social (ECOM forma part de la seva Junta Directiva) sol·licitant que les comptes dels nous pressupostos 2023 incorporin un mínim de 150 milions d'euros en concepte d'increment dels preus de la Xarxa pública de Serveis Socials. *Vegeu la notícia*

2.11

Vulneració del **dret a la participació en les activitats culturals, de lleure i esportives**

Posicionament

- Prioritzem el **lleure inclusiu**, és a dir, aquell que té en compte totes les persones i l'entorn **on aquestes interaccionen** atorgant la mateixa importància a les necessitats de tothom, independentment de les seves característiques, i que permet que totes les persones puguin gaudir de l'oferta de lleure general en igualtat d'oportunitats.
- Per garantir un lleure inclusiu de qualitat és important que des de la concepció de qualsevol activitat i/o en la tria de l'entorn on es desenvoluparà, es tingui en compte la diversitat de tots els possibles participants i quines són les seves necessitats, per donar-hi resposta i facilitar la participació a tothom.
- Considerem el **lleure especialitzat integrador**, aquell que s'organitza en funció de les característiques o necessitats del col·lectiu específic de les persones amb discapacitat, però que participa de l'oferta d'oci normalitzada.
- Entenem el **concepte de lleure** en totes les seves dimensions: cultural, esportiu, activitat física adaptada, recreatiu, turístic...

Legislació

Article 30 de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

Articles 5.1. i 10 de la Llei 11/2009, de 6 de juliol, de regulació administrativa dels espectacles públics i les activitats recreatives.

Quines vulneracions hem detectat en matèria de participació en activitats culturals, de lleure i esportives?

- Durant el 2023 hem continuat detectant que **segueixen havent instal·lacions culturals, de lleure i esportives que no compleixen la legislació en matèria d'accessibilitat i atenció a la diversitat**, de manera que les persones amb discapacitat física i/o orgànica no poden participar en aquestes activitats amb igualtat de condicions que la resta de la població. És a dir, més enllà de l'accessibilitat física, cal proporcionar el personal i els productes de suport necessaris en cada espai. Per tant, **cal formar en atenció a la diversitat a tots els agents implicats** en la planificació i realització de les activitats culturals, esportives, de lleure, turístiques i altres d'atenció directa. I és rellevant que les necessitats de les persones amb discapacitat física i/o orgànica estiguin previstes en els protocols d'atenció.
- En aquest context, també **hem continuat treballant perquè la programació dels centres cívics i culturals del territori sigui inclusiva i que tothom que vulgui pugui participar en les activitats que s'ofereixen en els diferents equipaments de pobles i ciutats**. Entenem que aquests espais, a més d'oferir la participació en l'oci a preus generalment més baixos que les empreses privades, són rellevants perquè fomenten la participació en la comunitat de les persones amb discapacitat física i/o orgànica.

- Així mateix, **el lleure inclusiu dels infants i joves encara no és una realitat a tot Catalunya**. Si bé en època d'estiu es fan més visibles les mancances (en colònies i casals d'estiu), també durant la resta de l'any s'alerta que sovint els mateixos espais que utilitzen els esplais i caus no són accessibles. Alhora, sovint les persones monitores no disposen dels coneixements necessaris per gestionar el suport als infants i joves amb necessitats específiques. Cal tenir en compte també el dret a l'oci dels joves –franja d'edat que sovint és la gran oblidada–, per als quals és més difícil trobar una oferta d'activitats adaptades a la seva edat i preferències.
- Referent a l'**esport**, que s'entén com a rellevant pel que fa a la salut física i psicològica, continua presentant **activitats segregades i instal·lacions que no són completament accessibles** (sovint la zona de piscina sí que ho és, però la part de gimnàs no, per exemple). En aquest sentit, **s'està limitant quin esport poden fer les persones amb discapacitat** i sovint sense poder-lo practicar en el mateix espai que la resta de la ciutadania. Amb això, cal seguir treballant per la figura de l'auxiliar de vestidor, més enllà de Barcelona ciutat, i és important també més formació en diversitat per part de persones monitores i el mateix personal de les instal·lacions esportives.

- D'altra banda, reivindicuem que **les persones amb discapacitat no només poden o han de ser beneficiàries d'activitats, sinó també ser-ne part activa**. Un exemple pioner és la participació a través del voluntariat inclusiu, pel qual ECOM va ser premiada durant el 2022 a escala autonòmica i al 2023 pel govern espanyol. Les persones amb discapacitat participen en activitats de sensibilització per conscienciar sobre la importància de la inclusió i l'accessibilitat de tothom. Fruit d'un grup motor d'aquest equip de voluntariat, l'any 2023 es presenta *El pilotari*, el conte que dona a conèixer el valor de la diferència i la riquesa que aporta la diversitat, i que s'ha representat en diferents activitats de lleure a Barcelona. Precisament, per tal de seguir fomentant el voluntariat inclusiu i accessible i posar-lo en valor, s'ha signat un conveni de col·laboració entre ECOM i la Federació Catalana de Voluntariat Social.

- També volem reivindicar que s'ha d'apostar per un **turisme per a tothom**, d'aquí que ens hàgim adherit al Compromís Nacional pel Turisme Responsable promogut pel govern de la Generalitat, que defensa un nou model turístic que faci una aposta real per la garantia de l'accessibilitat. En aquest sentit, cal tenir present que no només és necessària l'accessibilitat efectiva dels allotjaments turístics, sinó també els llocs de visita turística i el mateix entorn dels allotjaments (l'itinerari per arribar fins allí, les activitats que ofereixen, etc.). Així mateix, falta informació sobre aquests aspectes i sovint el caràcter d'accessible que s'indica per telèfon o via pàgina web no ho és quan s'hi va presencialment. D'altra banda, també cal destacar de nou la problemàtica de les cadires de rodes al transport aeri. Sovint viatjar amb avió comporta el risc de que et danyin la cadira perquè és tractada com una maleta i no com un element considerat imprescindible per a qui n'és persona usuària.

Casos individuals detectats i registrats per ECOM

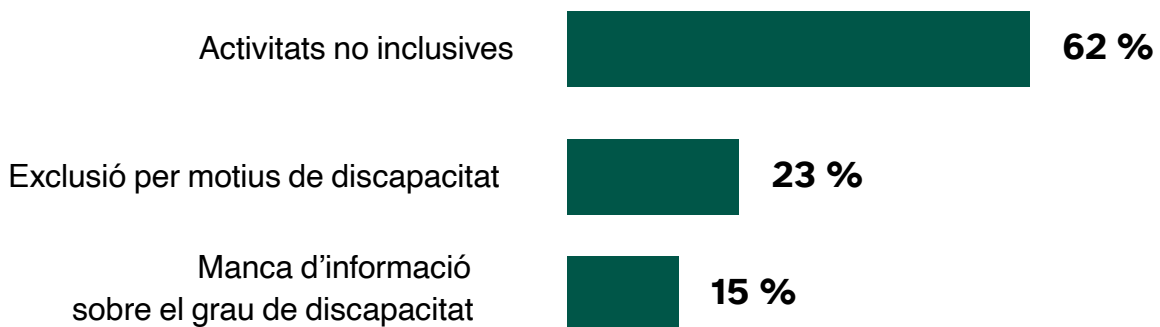

 A aquestes xifres, **cal afegir 6 vulneracions en matèria d'accessibilitat** (pàg. 39) recollides a l'apartat sobre la vulneració del dret a l'accessibilitat.

Durant el 2023 s'han identificat un total de **13 vulneracions del dret a la participació en les activitats culturals, de lleure i esportives** a través de les 3 consultes ateses des d'ECOM i de les 10 recollides per l'enquesta que vam elaborar. Les principals **categories de vulneració** són:

Gràfic 32

Vulneració del dret a la participació en les activitats culturals, de lleure i esportives **per categories**

Durant el 2023, la categoria que presenta un percentatge major és la relacionada amb les **activitats no inclusives amb un 62 %**. Es constata una manca de coneixement i consciència envers la discapacitat física i/o orgànica, que deriva en situacions on la **infraestructura no està adaptada i no es dota a la persona que ho necessita de l'adaptació d'activitats (sovint no es disposa de monitors/es especialitzats)**. Així mateix, com ja es va recollir l'any passat, de nou les Festes de la Mercè de Barcelona tornen a ser protagonistes de **llocs reservats sense bona visibilitat** i amb lavabos per a ús públic no adaptats. D'altra banda, s'ha recollit un **endarreriment en el servei del bany assistit** a les platges de Barcelona.

La segona categoria amb més vulneracions és la relativa a **l'exclusió per motius de discapacitat, amb un 23 %**. **Alertem que ha augmentat més d'un 10 % respecte al 2022**. S'han identificat denegacions d'accés a bars i restaurants, així com actituds discriminatòries per part d'altres particulars participants en les activitats d'oci.

El restant **15 %** correspon a la **manca d'informació sobre el grau d'accessibilitat** de les activitats culturals, de lleure i esportives. Principalment, s'ha detectat una manca d'informació respecte a les sales de teatre i cinema, així com en allotjaments turístics (especialment a les zones rurals).

Qui ha vulnerat i a on?

Els principals agents vulneradors del dret a la participació en les activitats culturals, de lleure i esportives, han estat l'Administració local i el personal de l'empresa privada (entenent empresa com aquells espais en què es duu a terme una activitat professional, així com prestacions de béns i serveis), **ambdós amb un 46 %**.

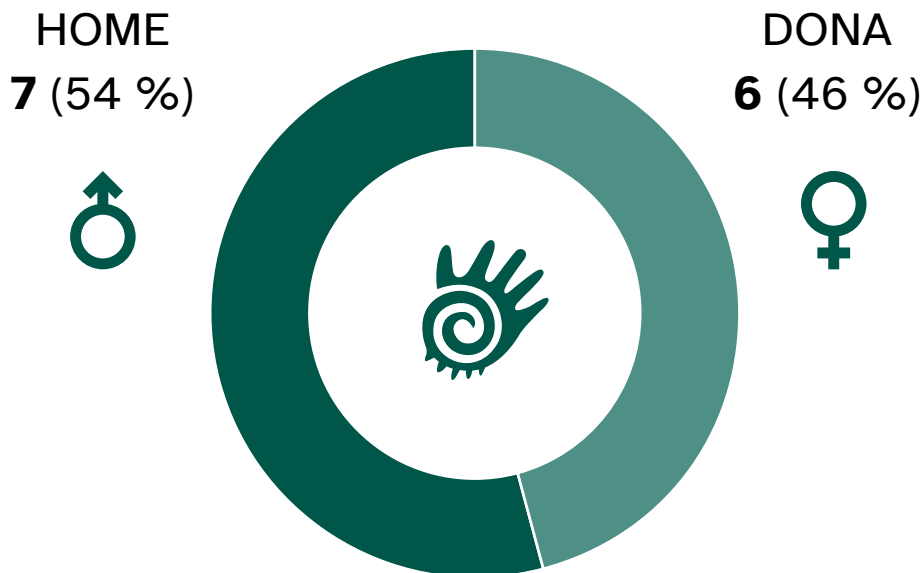
Més del 50 % d'aquestes vulneracions s'han produït en l'àmbit públic, englobant tant espais públics (platges, places, etc.) com centres de lleure, culturals i esportius públics.

Qui ha rebut la vulneració?

El **54 %** del total de les vulneracions les han rebut **homes** amb discapacitat física i/o orgànica i el **46 %** **dones**.

Gràfic 33

Vulneració del dret a la participació en les activitats culturals, de lleure i esportives **per gènere**

S'ha doblat el percentatge d'homes respecte a l'any 2022.

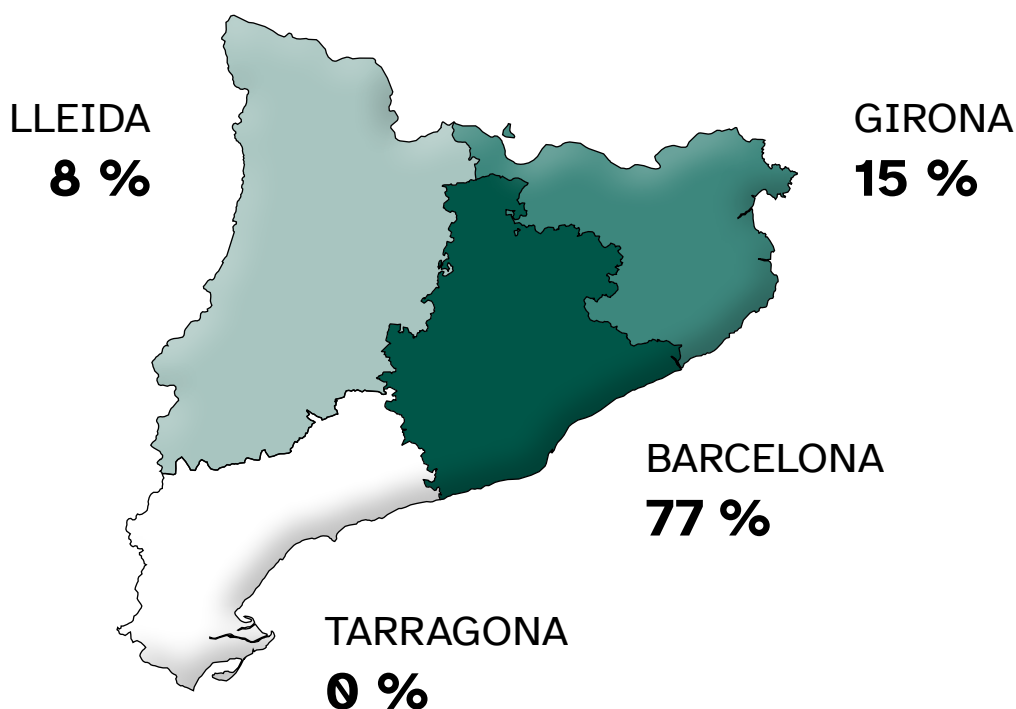
Territori

La província de Catalunya on s'han identificat més vulneracions ha estat **Barcelona (77 %)**, seguida de Girona amb un 15 % i de Lleida amb el 8 %. No s'ha registrat cap cas provinent de la província de Tarragona.

El 62 % de la totalitat de vulneracions detectades a Catalunya s'han produït a Barcelona Ciutat.

Mapa 10

Vulneració del dret a la participació en les activitats culturals, de lleure i esportives **per províncies de Catalunya**

S'han denunciat les vulneracions del dret a participar en activitats culturals, de lleure i esportives?

El **54 %** de les persones que durant el 2023 han patit una vulneració del dret a la participació en activitats culturals, de lleure i esportives **no ho han denunciat**.

Gràfic 34

Persones que han denunciat la vulneració del dret a la participació en activitats culturals, de lleure i esportives

SI	NS/NC	NO
4 (31 %)	2 (15 %)	7 (54 %)

Només dues persones que han denunciat han vist solucionada la seva situació.

En primera persona. Què diu el focus grup?

Per poder accedir a les activitats culturals, de lleure i esportives, les persones amb discapacitat física i/o orgànica viuen problemàtiques contínuament. Sovint, tot i estar part de l'activitat adaptada, **no s'acaba de complir una accessibilitat plena** per poder arribar-hi – especialment a les zones rurals– i poder realitzar-la de manera segura i amb igualtat de condicions que la resta de la ciutadania:

- "La meva instal·lació esportiva no està adaptada, malgrat que diuen que sí. Has d'anar amb algú que t'ajudi a obrir les portes, a agafar l'ascensor..."
- "A les festes no es pensa en tothom. A vegades pots participar en algunes activitats però no a totes. Tothom hauria de poder participar, és un dret."
- "Se celebra la incorporació d'intèrprets en llenguatge de signes però se'ls ubica en espais sense visibilitat per a les persones amb mobilitat reduïda."
- "Vaig anar de vacances i vaig llogar un apartament. No podia entrar amb la cadira de rodes i em van haver de posar una fusta com a rampa. Per sort la meva cadira no pesa gaire, sinó no m'hauria sentit segur i hauria sigut perillós."
- "Se celebra la presència d'espais reservats elevats en concerts i festes però ens hem trobat en que no estan ben ubicats, són de dimensions inadequades que els fan poc segurs o isoladors o bé no és accessible el seu accés."
- "És difícil, si vas a un lloc, que puguis gaudir al 100 %."

- "Alguns punts lila no són accessibles perquè se situen en espais no accessibles."
- "Els museus i biblioteques de Lleida estan desenvolupant i implementant els seus plans d'accessibilitat de mica en mica i es nota però se segueixen generant greuges, principalment en l'accés i la mobilitat vertical, que acostuma a ser un itinerari alternatiu exagerat; en les museografies, en les activitats pedagògiques i en les activitats de visita del patrimoni."
- "Es troba a faltar transport accessible a les nits, que elimina possibilitats d'accés a la cultura en aquesta franja. Aquí li podem afegir la falta de transport al territori, que ho complica en la major part de franges del dia i en la major part del territori."

A aquesta manca d'aplicació de l'accessibilitat universal, se suma el fet de la **insuficiència de suports i el cost afegit** que aquests suposen per les persones amb discapacitat:

- "Anar amb un assistent personal o un acompanyant encareix molt l'activitat, hauria d'haver més ajudes per poder fer front a aquesta despesa de personal."
- "Hi ha moltes platges que no tenen suport al bany. I l'horari de les que en tenen és molt limitat i moltes vegades a l'hora de dinar el personal de suport marxa a dinar. Què passa, que no pots anar a la platja al migdia?"
- "La Federació d'escacs em demana que tingui un monitor perquè necessito algú que em mogui les peces i m'ho he de pagar jo. Si a altres esports hi ha monitors, per què als escacs no n'hi ha?"

Així mateix, per poder gaudir en igualtat de condicions que la resta de la població, **les persones amb discapacitat física i/o orgànica reclamen disposar d'una oferta i informació prèvia de qualitat:**

- "La informació sobre l'accessibilitat dels establiments turístics és nefasta. Hi ha informació a llocs diferents però no saps quina via fiable utilitzar per informar-te. Al final acabo trucant i preguntant però tot i això he hagut d'apartar tauletes de nit perquè no passava la cadira de rodes."
- "Es troba a faltar informació sobre accessibilitat a concerts, festes, etc. Quan n'hi ha sol estar limitada a "Espai accessible" i cal confiar en la concepció d'accés universal que tinguin les persones que han emés aquesta informació que sovint és distorsionada o desinformada."
- "Sovint les empreses culturals petites (creadors, companyies d'arts escèniques, bandes, promotors...) no inclouen l'accessibilitat dins les seves preferències per la creença que és un públic que no és consumidor de les seves propostes i per manca d'informació sobre accessibilitat i discapacitats."
- "L'oferta cultural accessible és limitada i això provoca un biaix del consum cultural, fent que determinats col·lectius només puguin accedir a uns projectes concrets, a voltes pensats "especialment" per al col·lectiu, com si només tingués un tema d'interés. Depenent dels territoris s'agreuja perquè l'oferta encara és més escassa i es dona en tots els àmbits de l'oferta cultural."

I més enllà de les problemàtiques existents amb la manca d'informació prèvia, els suports i l'accessibilitat; es torna a constatar que es donen **actituds discriminatòries** contra les persones amb discapacitat física i/o orgànica, fet que posa en evidència la manca de coneixement i consciència envers la discapacitat:

"Em van fer fora de la piscina perquè venien nens amb els seus pares. Em van dir que potser als pares els faria cosa veure'm perquè em falta una cama."

"Tan important és que les instal·lacions estiguin adaptades com l'atenció que es fa. Accedir a l'esport i a les activitats físiques adaptades és un dret, no és un favor que et fa el centre."

"Quan hem anat amb algun grup de persones amb discapacitat a un restaurant, a un local d'oci... moltes vegades ens han "convidat" a anar a hores que no van la majoria de persones o a posar-nos en un lloc apartat, amb l'excusa de que així estarem millor i més còmodes."

On trobar més informació?

- Nota de premsa d'ECOM sobre el Sant Jordi Divers.
Vegeu el pdf
- Nota de premsa d'ECOM celebrant 10 anys de Voluntariat Inclusiu amb els I Reconeixements InDRET a la Gestió Inclusiva del Voluntariat. *Vegeu el pdf*
- Notícia d'ECOM sobre la signatura d'un conveni de col·laboració entre ECOM i la Federació Catalana de Voluntariat Social per fomentar el voluntariat inclusiu i accessible. *Vegeu la notícia*
- Notícia d'ECOM adherint-nos al compromís nacional pel turisme responsable promogut pel govern de la Generalitat, apostant per un nou model turístic que faci una aposta real per la garantia de l'accessibilitat. *Vegeu la notícia*
- Notícia d'ECOM presentant El Pilotari, el conte que dona a conèixer el valor de la diferència i la riquesa que aporta la diversitat, fruit d'un grup motor de l'equip de voluntariat inclusiu d'ECOM. *Vegeu la notícia*
- Notícia d'ECOM havent guanyat el Premio Estatal de Voluntariado 2023 pel Programa InDRET. *Vegeu la notícia*
- ECOM expandeix l'ECOMLAB, un portal web per promoure una societat inclusiva a través de l'experimentació i el joc.
Vegeu la notícia

2.12

Vulneració del **dret a la participació en la vida política i pública**

Posicionament

- ECOM defensa que **la participació ciutadana és un dret** que tots els governs i responsables polítics tenen el deure de promoure i garantir en igualtat d'oportunitats a les persones amb discapacitat.

- A partir d'aquí, ECOM considera que la participació ciutadana ha de ser:

- **Efectiva i coordinada:** ha d'estar als espais adequats i amb les parts amb competències directes sobre la presa de decisions polítiques i tècniques dels temes a tractar, i ha de comptar amb totes les parts implicades de la ciutadania.
- **Inclusiva i accessible a totes les persones:** tot procés de participació ha de garantir l'accessibilitat universal i s'ha de fomentar que es faci en espais inclusius juntament amb la resta de la ciutadania, per tal de promoure els valors de la diversitat, la convivència i el coneixement mutu. Negar-se a fer-ho en contra de la voluntat de les persones i/o entitats del col·lectiu es considera un acte discriminatori.

- **Transparent i de qualitat democràtica en tot el seu plantejament i desenvolupament:** s'ha d'informar clarament des de l'inici i de manera comprensible sobre quins són els objectius i la planificació del procés de participació, i quin és el grau real de codecisió de la ciutadania.

- El procés de participació ha de ser equilibrat amb els ritmes i horaris de la ciutadania i els objectius a assolir han de preveure uns mínims (convocatòries completes amb materials i terminis coherents, actes...), amb dinàmiques adequades (i, si s'escau, mediació), i un punt d'informació actualitzada o una persona de referència.

Legislació

Article 29 de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

Article 9 de la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat.

Article 3.1 de la Llei 13/2014, de 30 d'octubre, d'accessibilitat.

Quines vulneracions hem detectat en matèria de participació en la vida política i pública?

- Al RADAR ECOM 2022 no es va analitzar aquest dret perquè no s'identificaven problemes en aquest àmbit. Això no obstant, durant el 2023 **hem recollit vulneracions de la participació en la vida política arran de les eleccions municipals del 28 de maig (d'ara endavant, 28M) i les generals del 23 de juliol (d'ara endavant, 23J).** També s'han detectat vulneracions en la participació en la vida pública, davant les **dificultats per a algunes persones amb discapacitat física i/o orgànica a poder participar amb igualtat de condicions que la resta de la ciutadania en algunes entitats i associacions.**

- Per tal d'evitar i minimitzar les vulneracions referents a aquest dret, ECOM va demanar al Ministeri de l'Interior que vetllés perquè a les eleccions del 23J es garantís el dret a vot de les persones amb discapacitat física i/o orgànica. Així mateix, per a les eleccions municipals del 28M, vam tenir reunions amb diferents grups polítics i es van aportar propostes per tal que s'implementessin unes polítiques municipals inclusives. I en especial, en motiu de l'1 de maig com a Dia Internacional del Treball, es va impulsar que es tingués en compte l'accés i la inclusió laboral de les persones amb discapacitat física i/o orgànica.

- Tot i aquesta incidència prèvia, **hem identificat vulneracions tant referents a l'accés al col·legi electoral com a la mobilitat dins del col·legi. Una de les vulneracions més greus va tenir lloc a les eleccions municipals del 28M, al col·legi electoral ubicat a l'Escola l'Assumpció de Deltebre (Tarragona).** Concretament, la vulneració es va donar quan una persona usuària de cadira de rodes es va dirigir a votar i es va trobar que la rampa d'accés al col·legi electoral estava tancada i no hi havia cap altra possibilitat d'accedir ja que l'entrada principal tenia escales i per arribar-hi s'havia de transitar per un terreny de sorra i pedres. Per tal de poder exercir el seu dret a vot, va demanar que li obrissin l'accés amb rampa i la resposta va ser que no es podia obrir, sense donar-li cap altra raó. En no poder accedir de cap de les maneres a l'edifici per exercir el seu dret a vot, la presidenta de la mesa electoral va decidir sortir fora del col·legi electoral i agafar-li el sobre amb la papereta. **No es va permetre que el votant introduís personalment el vot a l'urna i tampoc va poder veure ni assegurar-se que s'introduiria dins de l'urna sense cap tipus d'alteració.**

- D'altra banda, **a les eleccions generals del 23J es va patir una altra vulneració greu.** Cal partir de la premissa que el dret a la participació en la vida política i pública no inclou només poder votar a les eleccions, sinó també poder ser partícip de les meses electorals. En aquest context, **un home de Berga amb discapacitat física va tenir greus dificultats per poder estar a la mesa electoral.** Primer va patir entrebancs perquè la junta electoral li permetés anar amb la seva assistenta personal, encara que finalment hi van accedir. Però una vegada al col·legi electoral i amb el recompte final de vots, **li van exigir que la persona acompanyant signés tot el que ell signava, tot i disposar la persona amb discapacitat de plenes capacitats cognitives.**

- En aquest context, per tal de donar visibilitat a les incidències detectades, tant a les eleccions municipals com a les generals, el juliol de 2023 ECOM les ha traslladat a l'OSCE: l'entitat europea Organization for Security and Cooperation in Europe que observa els processos electorals que es realitzen als països europeus.

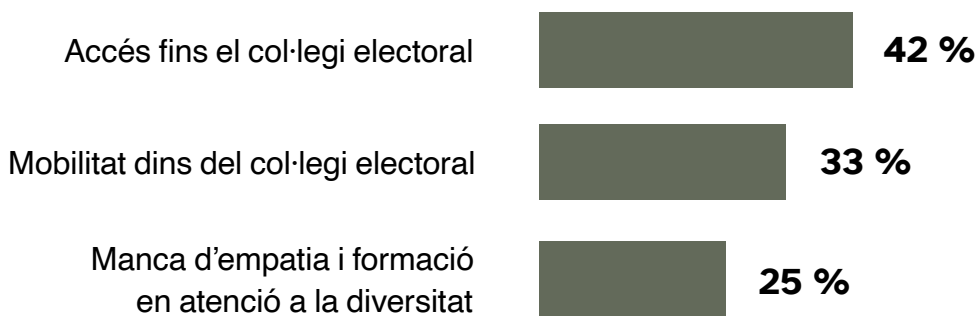
Casos individuals detectats i registrats per ECOM

Durant el 2023 s'han identificat **12 vulneracions del dret a la participació en la vida política i pública**, recollides per l'enquesta que vam elaborar. Les principals **categories de vulneració** són:

Gràfic 35

Vulneració del dret a la participació en la vida política i pública **per categories**

Pel que fa a la participació en la vida política, **la categoria que presenta un percentatge més elevat és l'accés fins al col·legi electoral, concretament el 42 %** de les situacions detectades. S'han recollit problemes com ara camins llargs, amb terra i plens de sots, graons, inclinacions no aptes per a persones usuàries de cadira de rodes... Tot plegat, sumat al fet que sovint no hi ha cap persona que et pugui donar suport per facilitar l'accés, ha suposat greus vulneracions del dret a la participació en la vida política i és el cas de Deltebre, desglossat a l'apartat anterior el que va tenir més ressò mediàtic.

Seguida d'aquesta categoria, destaquen les vulneracions relacionades amb la **mobilitat dins del col·legi electoral amb un 33 %**. Si bé hi ha col·legis electorals als quals sí que es pot accedir, les dificultats es troben a l'interior: graons per arribar a les taules electorals, cabines amb insuficient espai per a cadires de rodes, taules massa altes, etc.

La resta, el **25 %**, de les vulneracions recollides són causades per la **manca d'empatia i formació en atenció a la diversitat**, especialment referent a la participació en la vida pública a través d'associacions i entitats socials. Diverses persones ens han manifestat que no són percebudes com a iguals i no se'ls permet el mateix grau de participació que a la resta de la ciutadania en el sector associatiu.

Qui ha vulnerat i a on?

El principal agent vulnerador ha estat l'Administració local, amb el 75 %.

I el mateix percentatge (75 %) representen les vulneracions produïdes en oficines públiques d'atenció a la ciutadania i serveis públics, incloent-hi els col·legis electorals.

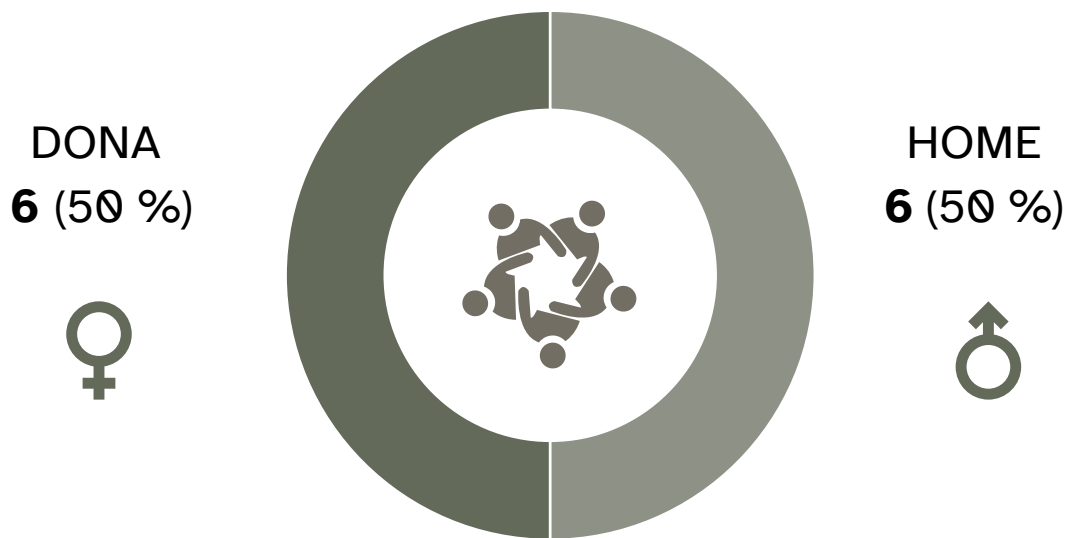

Qui ha rebut la vulneració?

Tant homes com dones han rebut el mateix 50 % de les vulneracions:

Gràfic 36

Vulneració del dret a la participació en la vida política i pública per gènere

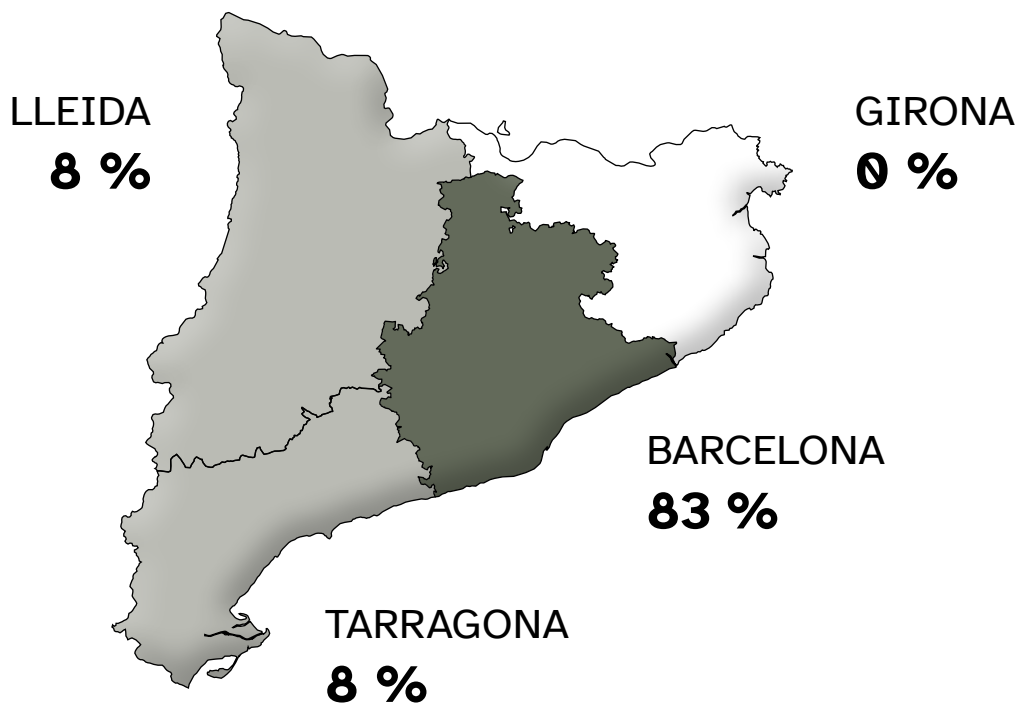
Més del 50 % de les vulneracions es concentren en persones de més de 50 anys.

Territori

Més del 80 % de les vulneracions del dret a la participació en la vida política i pública s'han identificat a la **província de Barcelona**.
Les províncies de Tarragona i Lleida recullen el 8 %:

Mapa 11

Vulneració del dret a la participació en la vida política i pública per províncies de Catalunya

S'han denunciat les vulneracions del dret a la participació en la vida política i pública?

Només tenim constància que s'hagin denunciat

3 vulneracions de les 12 identificades, la qual cosa suposa el 25 % de la totalitat de vulneracions recollides. I només dues persones ens han reportat que han vist solucionada la seva situació:

Gràfic 37

Persones que han denunciat la vulneració del dret a la participació en la vida política i pública.

SI	NS/NC	NO
3 (25 %)	8 (67 %)	1 (8 %)

En primera persona. Què diu el focus grup?

Referent al dret a la participació en la vida política i pública, **les persones amb discapacitat física i/o orgànica reivindiquen que s'inclogui la garantia dels seus drets als programes electorals:**

 "En el meu cas, sempre he pogut votar sense problema. Les seues electorals estaven adaptades. Això sí, abans de votar hauríem de veure si els programes electorals inclouen propostes per garantir els drets de les persones amb discapacitat."

Així mateix, cal no oblidar que **el dret a la participació en la vida política i pública no inclou només poder votar a les eleccions sinó també poder ser partícip de les meses electorals**, dret que sovint veuen obstaculitzat les persones amb discapacitat física i/o orgànica:

 "Em va arribar la carta conforme havia d'estar a la Mesa electoral. Volia que m'acompanyés la meua assistent personal i vaig demanar a la junta electoral que ella pogués estar amb mi. Al principi em van dir que no però finalment van accedir. Però en el recompte final la meua assistent personal va haver de signar tot el que signava jo. No em va semblar bé perquè és com si no es refiessin de mi. Ho vaig preguntar i em van dir que era la normativa. Li van dir que li pagarien el dia com a mi, però a dia d'avui ella encara no ha cobrat."

On trobar més informació?

- Nota de premsa d'ECOM demanant al Ministeri de l'Interior que vetlli perquè es garanteixi el dret a vot de les persones amb discapacitat física i/o orgànica en les properes eleccions del 23J. *Vegeu el pdf*
- Notícia d'ECOM aportant propostes per les eleccions municipals del 28M a Catalunya, per tal que els partits polítics implementin unes polítiques municipals inclusives. *Vegeu la notícia*
- Notícia d'ECOM clamant als futurs governs municipals escollits en les properes eleccions del 28M que impulsin des de les polítiques municipals l'accés i la inclusió laboral de les persones amb discapacitat física i/o orgànica, en motiu de l'1 de maig com a Dia Internacional del Treball. *Vegeu la notícia*
- Notícia d'ECOM informant del llançament d'una enquesta per recollir i analitzar les incidències per exercir el dret a vot en les eleccions municipals 28M a Catalunya. *Vegeu la notícia*
- Notícia d'ECOM sumant-se a les demandes que fa el CERMI als partits polítics per afavorir la igualtat de drets i la inclusió de les persones amb discapacitat, en motiu de les eleccions 23J. *Vegeu la notícia*
- Notícia d'ECOM demanant al Ministeri de l'Interior que vetlli perquè es garanteixi el dret a vot de les persones amb discapacitat física i/o orgànica en les properes eleccions del 23J. *Vegeu la notícia*
- Notícia d'ECOM i l'entitat federada ASSIDE denunciant una vulneració greu en les eleccions municipals del 28M produïda al col·legi electoral Escola l'Assumpció de Deltebre (Tarragona). *Vegeu la notícia*

La infradenúncia i les seves causes

La infradenúncia continua sent una problemàtica que invisibilitza les vulneracions que pateixen les persones amb discapacitat física i/o orgànica.

De les 226 vulneracions detectades, només 75 van ser denunciades.

La no denúncia de les situacions de discriminació i de les vulneracions de drets suposa una trava per poder identificar la totalitat de persones amb discapacitat que no veuen reconeguts els seus drets, així com determinar els llocs on es produeixen aquestes vulneracions i quins són els principals agents vulneradors.

Així mateix, sense la denúncia és molt difícil visibilitzar i conscienciar sobre les vulneracions que pateixen les persones amb discapacitat i **establir polítiques preventives que permetin fer front a les vulneracions i discriminacions per motius de discapacitat.**

S'han denunciat les 226 vulneracions rebudes?

Del total de 226 vulneracions identificades el 2023:

72 vulneracions no van ser denunciades, en contraposició a 75 que sí que ho van ser (de les 79 vulneracions restants no tenim aquesta dada).

Per tant, si tenim en compte únicament el nombre de les persones de les que sabem si van presentar o no una denúncia, podem dir que **el 49 % de les vulneracions no es van denunciar**:

Gràfic 38

Infradenúncies de vulneracions denunciades

SI

que han denunciat

51 %

NO

han denunciat

49 %

Observem que s'ha denunciat un 7 % més que a l'any 2022, tot i que continuen sent moltes les vulneracions que no van associades a cap acció per pal·liar-les i evitar que es tornin a produir.

Així mateix, **hem observat que hi ha persones participants a l'enquesta de recollida de vulneracions que a la pregunta de si han vist vulnerat algun dels seus drets han contestat que no però al camp lliure obert** (al final de l'enquesta s'ha deixat un espai lliure perquè les persones puguin expressar el que considerin) **sí han relatat situacions de vulneracions de drets, especialment del dret d'accessibilitat i el dret a un nivell de vida adequat i protecció social**. Això visibilitza que continua havent persones que no disposen de les eines necessàries per identificar si se'ls ha vulnerat un dret.

Canals de denúncia utilitzats

Les persones que sí van denunciar ho van fer utilitzant els canals següents:

Taula 3

Canals de denúncia utilitzats

Canals de denúncia	NV	%
Administració municipal	13	17 %
Entitats de defensa dels drets	12	16 %
Full de reclamació genèric (privats-públics)	12	16 %
ECOM	8	11 %
Administració autonòmica i entitats de defensa dels drets	5	7 %
NS/NC	5	7 %
Administració autonòmica	4	5 %
Entitats socials/ONG	4	5 %
Altres	3	4 %
Administració municipal i ECOM	2	3 %
Administració municipal i full de reclamació genèric (privats-públics)	2	3 %
Administració estatal	1	1 %
Administració municipal i autonòmica	1	1 %
Administració municipal i provincial	1	1 %
Administració municipal, provincial i autonòmica	1	1 %
Jutjats	1	1 %

Qui ha denunciat i qui no?

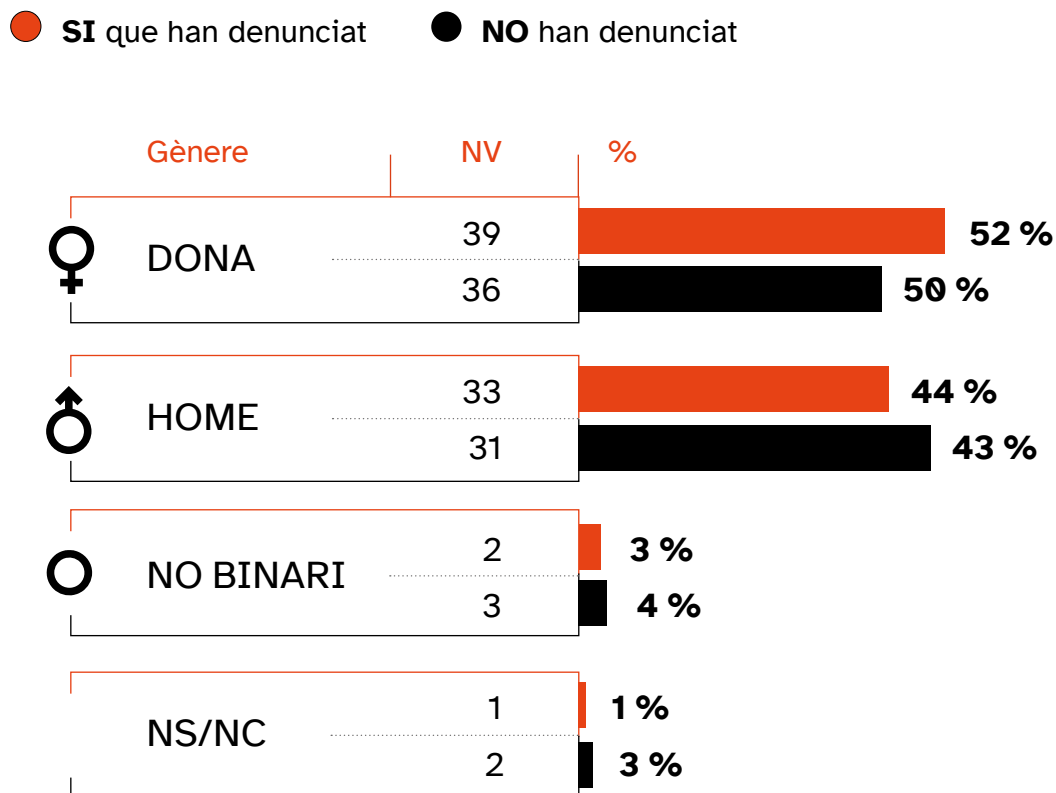
A continuació, analitzem el perfil de les persones que han denunciat una vulneració de drets i les que no ho han fet, i ho fem per: **gènere, edat, nivell d'estudis i província de procedència.**

La infradenúncia per gènere

Partint de les 75 vulneracions que han estat denunciades, **les dones són les que han denunciat més, amb un 52 %**, els homes no ho han fet en un 44 %. Seguint la tendència del 2022, els homes són els que presenten un percentatge més elevat d'infradenúncia, que se situa en el 50 %.

Gràfic 39

La infradenúncia per gènere

La infradenúncia per edat

De les 75 vulneracions denunciades, observem que **la majoria de persones que han denunciat se situen a la franja d'edat d'entre 35 i 49 anys (39 %)**.

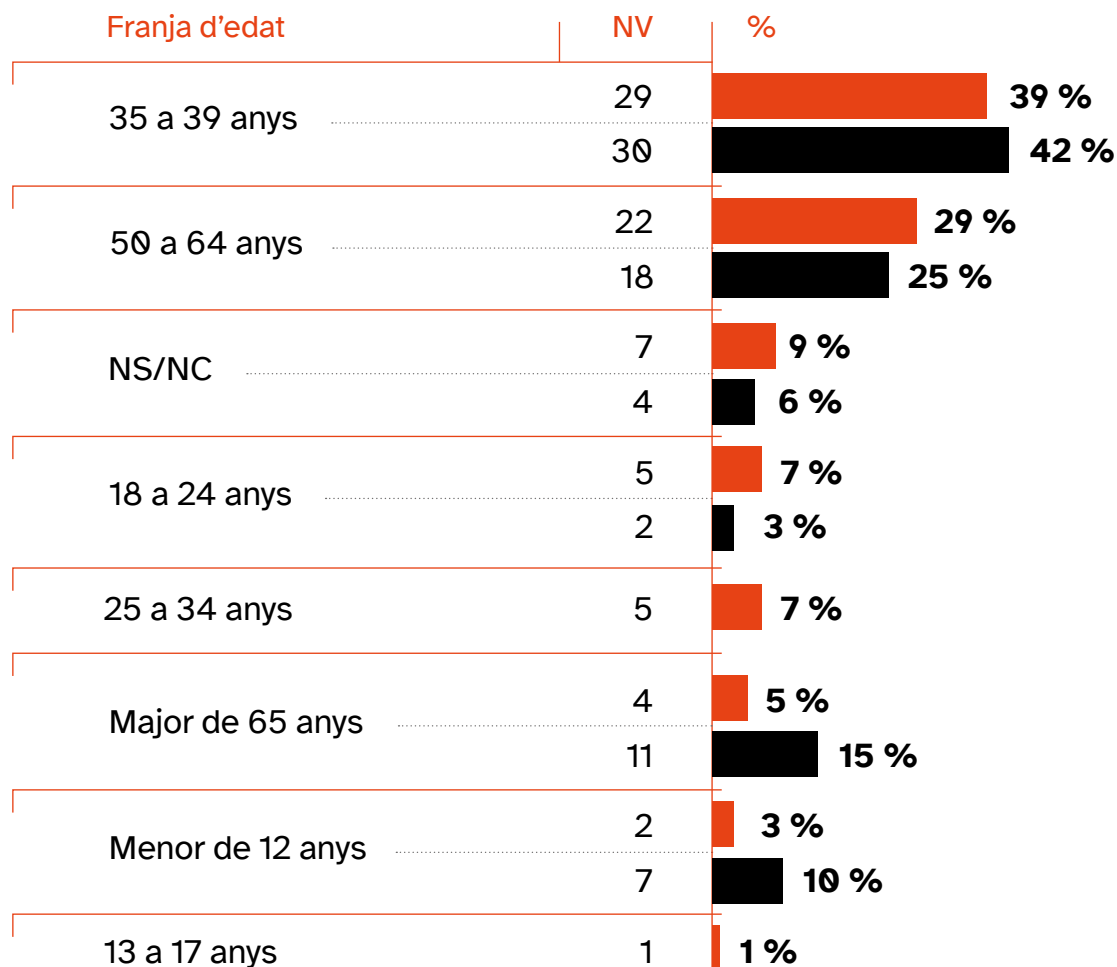
Les persones menors de 50 anys han presentat més denúncies que l'any 2022.

Respecte al 2022, ha disminuït en més de 30 punts el percentatge de persones d'entre 18 a 24 anys que han denunciat.

Gràfic 40

La infradenúncia per edat

● **SI** que han denunciat ● **NO** han denunciat

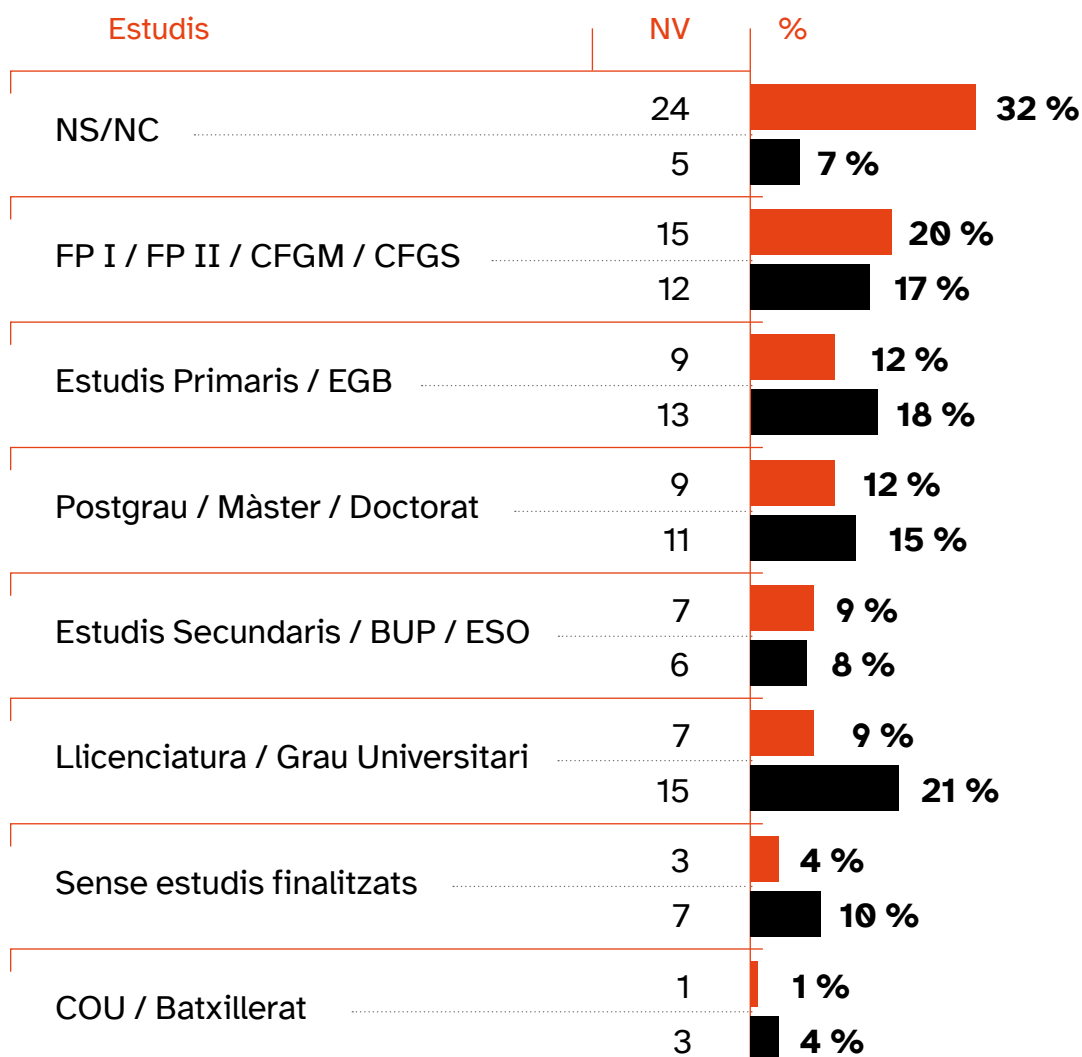

La infradenúncia per nivell d'estudis

Referent al nivell d'estudis identifiquem que **es desdibuixa la relació respecte al fet que les persones amb alts nivells educatius denunciaven més que les persones sense estudis finalitzats perquè disposaven de més coneixements sobre els drets i podien detectar amb més facilitat les vulneracions. Alertem que les persones amb nivells educatius alts presenten un elevat percentatge de no denúncia: un total del 36 % que engloba les que han cursat llicenciatura o grau universitari juntament amb les que han finalitzat un postgrau, màster o doctorat.**

Gràfic 41

La infradenúncia per nivell d'estudis

La infradenúncia per procedència

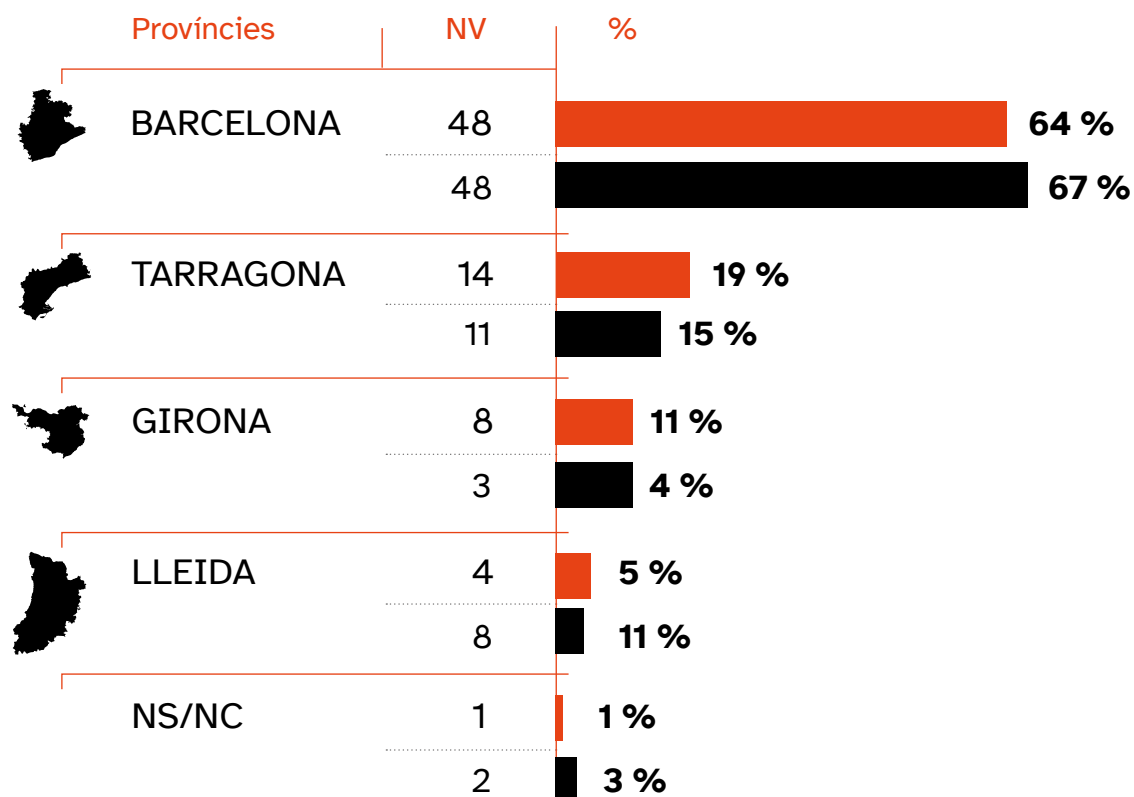
Pel que fa a l'àmbit geogràfic, **Barcelona és la província que encapçala un percentatge més elevat de persones que han denunciat** la vulneració que han patit.

Si analitzem quines han estat les províncies que més i menys han denunciat, comprovem que Tarragona i Girona són les províncies en què el nombre de persones que ha denunciat ha superat les que no ho han fet. Respecte a l'any 2022, s'observa que Tarragona ha augmentat en 9 punts el nombre de persones que han denunciat.

Gràfic 42

La infradenúncia per procedència

● **SI** que han denunciat ● **NO** han denunciat

Què ha motivat la infradenúncia?

Les causes per les quals una persona receptora d'una vulneració ha decidit no denunciar-la, han estat diverses. En aquest cas, l'enquesta de vulneracions ens permetia identificar els motius que portaven les persones amb discapacitat a no actuar per defensar els seus drets. A diferència d'altres anys, s'ha previst la possibilitat de la concurrència de més d'un motiu:

Taula 4

Causas de la infradenúncia

Causas	NV	%
Altres	25	35 %
No serveix per a res	19	26 %
Procés de denúncia complicat	7	10 %
NS/NC	4	6 %
Per por	4	6 %
No serveix per a res i procés de denúncia complicat	3	4 %
Falta de temps	2	3 %
Per evitar molèsties	2	3 %
Procés de denúncia complicat i falta de temps	2	3 %
No serveix per a res i falta de temps	1	1 %
No serveix per a res, procés de denúncia complicat i per por	1	1 %
No tenia importància	1	1 %
Procés de denúncia complicat i per por	1	1 %

Respecte a les 75 vulneracions que no es van denunciar durant el 2023, **més del 30 % de les persones van manifestar que no ho van fer perquè no servia per a res** (sigui com a únic motiu o sumat a altres causes, tal com es detalla a la taula superior). Per tercer any consecutiu, aquest ha estat el principal motiu de la no denúncia. Per tant, alertem que s'aferma la tendència a aquesta desafecció amb el sistema de denúncia, possiblement per experiències anteriors viscudes (directament o indirectament) de manera no satisfactòria.

I de conformitat amb allò observat anys anterior, en segon lloc se situa **la complexitat del procés de denúncia**. Això ens pot indicar que les persones no coneixen amb profunditat els canals per portar a terme una denúncia i que, quan els han fet servir, han trobat el procés complex i els ha desincentivat tornar a utilitzar-los.

En primera persona. Què diu el focus grup?

Per tal d'analitzar més a fons la infradenúncia, als 4 focus grups realitzats es va aprofundir sobre aquesta realitat. Les persones amb discapacitat física i/o orgànica, els professionals i representants de l'àmbit de la discapacitat (de les diferents entitats federades) i el personal tècnic d'ECOM van concloure com a **principals motius de la infradenúncia**:

Desconeixement dels drets i els canals de denúncia:

"Manca d'informació."

"La gent ho canalitza per xarxes socials però una xarxa social no és una denúncia. Pots criticar a Renfe per xarxes però no compten com a denúncies en sí."

"No se sap ben bé on has de denunciar, és una investigació pura perquè no hi ha un espai concret on anar."

"No saps quins són els teus drets, t'infravalores."

"Tenim molt desconeixement dels nostres drets. Les vulneracions són constants. Posem el focus en el que ens passa a títol individual, però no de les vulneracions col·lectives."

Poques expectatives d'èxit de la denúncia i manca d'una mirada col·lectiva de les vulneracions:

- "No et fan cas."
- "Moltes vegades ja no ho fas per tu, sinó pels que vindran. Ja que quan se soluciona a tu ja no et serveix, però ho fas perquè a una altra persona no li pugui passar."
- "A vegades no he denunciat perquè no em faran cas... No serveix per a res, al contrari, serviria per apartar-me més de la societat."
- "Moltes denúncies ni les contesten."
- "Vaig enviar una queixa a Samsung perquè vaig comprar-me una nevera i a les instruccions posava que les persones amb discapacitat havien d'utilitzar amb algú l'aparell. Vaig queixar-me a la companyia perquè em vaig sentir discriminat i ni em van respondre. Me la venen però segons ells no puc utilitzar-la?"

Els procediments són complexos i llargs, a vegades cal suport de professionals que suposa una càrrega extra que no totes les persones amb discapacitat física i/o orgànica poden assumir:

- "Fas la queixa per escrit, després et diuen que has d'enviar el DNI, has d'anar adjuntant un munt d'informació... és molt pesat."
- "Si fer una denúncia perquè t'han robat el mòbil ja és molt farragós, quan parlem de vulneracions més greus, ja no m'ho vull ni imaginar."

- "No podia comprar presencialment el bitllet a la parada de Berga perquè la caseta dels bitllets no estava adaptada. Em vaig queixar i ara he de tocar un timbre i surt una persona a la que li compro el bitllet. A més vaig demanar una marquesina perquè cada vegada que plovia em mullava esperant el bus. Vaig demanar a l'ajuntament que la possessin i finalment ho vaig aconseguir, però és tot molt cansat."
- "És feixuc, una tasca de "picar pedra" i anar passant per diferents nivells."
- "A vegades, estem parlant de més d'un any per tenir una solució. És molt cansat."
- "Els tràmits per denunciar són llargs, pesats. Si no és un tema molt important, no denuncies."
- "El fet de fer una denúncia es veu com una "muntanya" i no et veus capaç de fer-la. El dia a dia ja és dur i provoca un desgast emocional i a vegades no et veus preparada per fer aquest procés. És molt important l'acompanyament en la defensa dels drets."
- "A vegades no denuncies perquè no saps i a vegades perquè costa diners si necessites un advocat."

Por a denunciar:

- "Sobre les denúncies a les zones rurals, són situacions complicades degut a que tothom es coneix i es té por a represàlies."
- "No vaig denunciar el que em va passar a la feina perquè al final és la meva feina... no em vull quedar sense."

Resignació, cansament i naturalització de les vulneracions:

- "No denunciem perquè estem cansats. Em passaria denunciant les 24 hores, no faria cap altra cosa i soc més que una discapacitat."
- "Indefensió apresada."
- "Això no és vulneració de drets o és que no he planificat bé la meua vida?" "Això és una vulneració de drets o és que em queixo molt?"
- "M'han dit "ets l'única que ho demanes al poble"."
- "Quan et dirigeixes a algú per reclamar una millora et qüestionen, s'ofenen."
- "Ens sentim frustrats per no poder fer el nostre projecte de vida. Molts de nosaltres coneixem els nostres drets, però això tampoc ens garanteix al cent per cent que no es vulnerin."
- "Vull poder sortir al carrer sense haver de fer pedagogia constantment... Tot plegat és molt pesat."
- "La societat ens tolera, però de lluny!."

Tot i aquesta sensació generalitzada de resignació, hi ha persones amb discapacitat física i/o orgànica que no decauen en la perspectiva de millora i en la necessitat de seguir denunciant:

- "Ens hem de conscienciar que tots hem de denunciar."
- "Si tots fem el mateix i no denunciem, mai aconseguirem res."

Conclusions i reptes

Les 226 noves vulneracions recollides al RADAR ECOM visibilitzen que durant el 2023:

Dret més vulnerat:

Mobilitat i transport

27 %

Principal agent vulnerador:

Administració Pública

66 %

Gènere que ha rebut més vulneracions:

Dones

52%

Província amb més vulneracions:

Barcelona

67 %

Vulneracions denunciades:

75

Principal motiu d'infradenúncia:

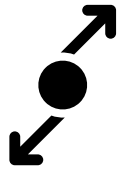
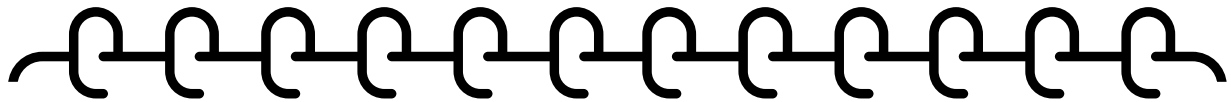
Denunciar no serveix per a res

Durant el 2023, hem recollit un total de 226 noves vulneracions dels drets de les persones amb discapacitat física i/o orgànica rebudes per un total de 150 persones. Només 75 vulneracions van ser denunciades, i el motiu principal d'infradenúncia és la creença que denunciar no serveix per a res.

Concretament, el **dret més vulnerat durant el 2023 ha estat el dret a la mobilitat i al transport amb un 27 %**, seguit del dret a l'accessibilitat (17 %) i el dret a l'habitatge (16 %). El principal agent vulnerador ha estat l'Administració Pública (66 %) i les dones (52 %) són les que han rebut més vulneracions. Pel que fa al territori, la província de Barcelona, amb el 67 %, és la que recull un percentatge més elevat de vulneracions.

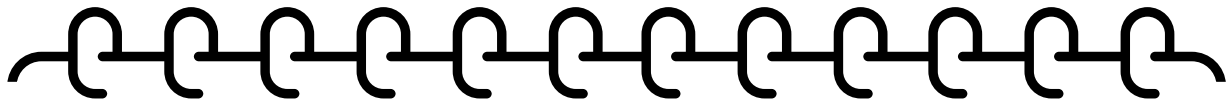
Per tant, els resultats del RADAR ECOM 2023 ens confirmen que, malauradament, la vulneració de drets de les persones amb discapacitat física i/o orgànica continua sent una problemàtica ben viva i constant. Cal tenir present que no es tracta de fets aïllats sinó que, sovint, la mateixa persona que no veu adaptats els espais comuns de l'edifici on resideix és la que ha d'esperar que arribi un autobús amb una rampa que funcioni per desplaçar-se fins al seu lloc de treball, la que rep un tracte discriminatori a la feina i la mateixa que no pot accedir al lavabo d'un restaurant. Com apuntava una de les persones participants als focus grups que vam organitzar: "Cada dia quan surto al carrer em pregunto, què em passarà avui? Quines dificultats tindrè?". Aquesta cursa diària d'obstacles físics i socials es normalitza per a algunes persones amb discapacitat i es percep com a esgotador per a altres, elements que ajuden a comprendre l'existència de l'alta infradenúncia identificada.

D'aquí que tant el paper de les entitats socials com el de les mateixes administracions i la societat en general siguin clau per aconseguir l'exercici real i efectiu dels drets de les persones amb discapacitat física i/o orgànica. Serà amb els esforços comuns com es podrà avançar cap a un model centrat en la persona en tots els seus àmbits, sense deixar enrere les persones amb discapacitat i otorgant-los els drets i la participació que tenen reconeguts jurídicament, de manera que s'obtingui la plena igualtat respecte a la resta de la població.

Davant les **226 vulneracions** detectades i registrades per ECOM durant l'any 2023 i essent conscients que n'hi ha moltes altres que no s'arriben a comptabilitzar i visibilitzar, cal apostar per uns **reptes transversals**:

- Atès que el 66 % de les vulneracions identificades tenien com a principal agent vulnerador l'Administració Pública i s'havien produït en l'àmbit públic (espais i instal·lacions públics), **continuem reclamant que les polítiques públiques es concebin des de la perspectiva de la diversitat i amb una mirada interseccional, incorporant la discapacitat de manera transversal** a tots els àmbits per tal de prevenir situacions de vulneracions.
- **S'ha de garantir el compliment de la legislació existent en diferents àmbits en relació amb els drets de les persones amb discapacitat, per assolir la igualtat de tracte i no discriminació**, així com preveure mecanismes sancionadors efectius en aquells supòsits on la llei no es compleix, però també el desplegament d'altres mesures reparadores i restauratives.
- **És necessari augmentar substancialment la dotació pressupostària destinada a les polítiques socials** per als propers anys per donar resposta a les necessitats de les persones que es troben en situacions vulnerables, entre elles les persones amb discapacitat física i/o orgànica, i no deixar ningú enrere.

Reptes transversals

- **S'ha d'avançar en el Pacte nacional sobre els drets de les persones amb discapacitat** per tal que pugui ser aprovat i implementat, entès com a eina de millora de resposta de les polítiques públiques a les necessitats de les persones amb discapacitat i de les entitats del sector.
- És rellevant **impulsar polítiques de gènere que siguin transversals i tinguin en compte les necessitats, demandes i característiques de les dones i nenes amb discapacitat**, incloent-hi, en la recollida de dades, els indicadors de dona i discapacitat per poder valorar l'impacte de les actuacions en aquest col·lectiu i els seus drets.
- S'ha de **garantir la participació de les persones amb discapacitat física i/o orgànica**, i de les entitats que les representen, en la construcció i implementació de les polítiques i estratègies públiques, per tal d'assegurar que aquestes tenen en compte les necessitats de les persones amb discapacitat. Sumats a aquests reptes transversals, n'hi ha altres de més concrets per a cada un dels àmbits analitzats al RADAR ECOM 2023, que a continuació desglossem juntament amb les dades més rellevants de cada dret i el problema de la infradenúncia:

Dret a la mobilitat i al transport

27 %
dels casos identificats

Categoria amb més vulneracions:
Problemes d'accés a la xarxa de transport
42 %

Principal agent vulnerador:
Personal d'empresa privada
43 %

Llocs on s'han produït:
Estacions o mitjans de transport públics. Englobem dins d'aquest concepte els operadors privats (incloent-hi transport interurbà i taxi) que presten un servei públic.
43 de les 60
vulneracions detectades

Qui ha patit més vulneracions:
Dones amb discapacitat física i/o orgànica
60 %

Província amb més vulneracions:
Barcelona
60 %

"M'ha passat no poder pujar a un bus perquè la rampa no funcionava. Espero al següent i tampoc. Com pot passar això? No hi ha manteniment?"

— "Moltes vegades em trobo que les places reservades no estan ocupades per vehicles que tenen la targeta d'aparcament."

"Hi ha poblacions que no disposen de taxis adaptats i han de demanar-los a unes altres poblacions amb unes 5 o 6 hores d'antelació, no es pot improvisar. A més, els caps de setmana hi ha serveis mínims."

Reptes

Dret a la mobilitat i al transport

- ✓ Cal una **aposta clara per un sistema de transport accessible, assequible i segur a tot el territori.**
- ✓ **Assegurar la cadena d'accessibilitat del sistema de transport** (informació, serveis, estacions, vehicles, sistemes de validació...) **i el seu manteniment.**
- ✓ **Continuar conscienciant i formant en diversitat** tots els agents implicats i la societat en general.
- ✓ **Impulsar una tarifació social integrada** del transport públic a les quatre províncies de Catalunya i **un protocol unificat vers el bus interurbà i el transport sota demanda.**

Dret a l'accessibilitat

 17 %
dels casos identificats

 Categoria amb més vulneracions:
Urbanisme i espais públics
34 %

 Principal agent vulnerador:
Administració local
53 %

 Llocs on s'han produït:
Espais públics
Més del 50 %

 Qui ha patit més vulneracions:
Dones amb discapacitat física
i/o orgànica
53 %

 Província amb més vulneracions:
Barcelona
74 %

"M'he trobat situacions complicades. Vaig anar a cobrar la loteria a una administració de loteria i tenia un esglaó molt alt. La noia em va dir que m'esperés, ja que estava atenant una persona. Després van arribar dues persones més i les va atendre abans que a mi. Vaig acabar marxant i encara tinc la loteria per cobrar."

– "Diuen que les oficines públiques són accessibles, però després et trobes que la sortida d'emergència no està adaptada, la cadira de rodes no entra a l'ascensor..."

"Només hi ha un parc on puc anar amb el meu nebot. Soc usuària de cadira de rodes."

Reptes

Dret a l'accessibilitat

- ✓ **Garantir el bon desenvolupament del Decret 209/2023, que aprova el Codi d'accessibilitat de Catalunya** per assegurar l'autonomia, la igualtat d'oportunitats i la no discriminació de les persones amb discapacitat en tots els àmbits.
- ✓ **Garantir la incorporació dels criteris d'accessibilitat universal**, com a mínim els paràmetres legalment establerts, **de manera coordinada amb tots els plans sectorials** (accessibilitat, mobilitat, habitatge, lleure, cultura...).
- ✓ **Treballar conjuntament amb tots els agents implicats (públics i privats)** per garantir el coneixement envers la discapacitat i assegurar una atenció sota la mirada de la diversitat i la interseccionalitat.

Dret a l'habitage

16 %

dels casos identificats

Categoria amb més vulneracions:

Accés a l'habitatge

47 %

Principal agent vulnerador:

Administració autonòmica

56 %

Llocs on s'han produït:

Oficines públiques d'atenció al públic i serveis públics

58 %

Qui ha patit més vulneracions:

Dones i homes amb discapacitat física i/o orgànica

44 %

Província amb més vulneracions:

Barcelona

69 %

"És molt complicat trobar pisos adaptats. Jo tinc un pis de protecció oficial. Van dir que en la promoció hi havia dos pisos adaptats, però no era així. No n'hi havia cap. Van haver d'adaptar-lo per a mi i, de fet, ara per ara encara no puc dir que sigui adaptat, ja que el lavabo no compleix la normativa. I estem parlant d'un edifici de protecció oficial, no vull ni pensar que passa en un edifici privat."

"Falta informació per saber si el pis és adaptat o no... En alguns portals d'internet de recerca de pisos diuen que hi ha ascensor, però el que no diuen és que per arribar-hi hi ha esglaons. Per tant, consta com a adaptat però no ho és."

Reptes

Dret a l'habitatge

- ✓ **Aprovar definitivament el Pla Territorial Sectorial de l'Habitatge** tenint en compte les necessitats i dificultats de les persones amb discapacitat.
- ✓ **Treballar i aprovar un Pla Nacional de l'Habitatge a Catalunya** consensuat amb els diferents agents socials.
- ✓ **Continuar impulsant el mercat social de l'habitatge en col·laboració publicocomunitària amb entitats del tercer sector sense afany de lucre** per a la construcció, gestió /o seguiment del parc d'habitatge.
- ✓ **El coneixement, per part de les comunitats de veïns, de la legislació que han de complir en matèria d'accessibilitat** i instar a fer les obres necessàries per garantir la mobilitat de tot el veïnat per les zones comunes.

Dret a un nivell de vida adequat i protecció social

11 %

dels casos identificats

Categoria amb més vulneracions:

Reducció, rebuig i/o pèrdua de prestacions

56 %

Principal agent vulnerador:

Administració autonòmica

88 %

Llocs on s'han produït:

**Oficines d'atenció al públic
Serveis públics**

100 %

Qui ha patit més vulneracions:

Homes amb discapacitat física i/o orgànica

56 %

Província amb més vulneracions:

Barcelona

72 %

"Tots els tràmits s'han de fer de manera telemàtica. Per què no atenen de forma presencial? Segur que hi ha moltes altres persones a qui els passa això, que no tenen formació en noves tecnologies i els costa molt accedir a tràmits, amb el risc de perdre aquests ajuts."

— "A vegades em truquen per tràmits i quan responc demanen que es posi la meva mare o una altra persona per donar-me una resposta a una consulta que he fet jo. Els dic 'ja m'ho poden dir a mi'. M'hi trobo sovint amb això."

"La meva treballadora social em va dir que demanés la teleassistència, però jo no la puc utilitzar perquè no tinc mobilitat per poder prémer el botó. Em van proposar algunes adaptacions: utilitzar velcro, una diadema... però era un nyap. Amb el que avança la tecnologia, no és possible adaptar la teleassistència? M'han arribat a dir que la meva companya premi el botó si jo no puc fer-ho."

Reptes

Dret a un nivell de vida adequat i protecció social

- **Revisar el model d'atenció a les persones amb discapacitat per promoure'n un de centrat en la persona**, tot duent a terme una redefinició general de la Cartera de Serveis Socials, així com la implementació de la figura de "gestor de cas".
- **Repensar el sistema de Pensions No Contributives** atès que no està alineat amb el que estableix la Convenció dels Drets de les Persones amb Discapacitat de l'ONU.
- **Replantejar l'organització de l'administració** per tal que aquesta garanteixi la protecció social i esdevingui una administració oberta, accessible i que s'adapti a les necessitats de les persones.
- **Tenir present el greuge econòmic comparatiu de cost de vida de les persones amb discapacitat** en la disposició de les prestacions i ajudes dirigides a les persones amb discapacitat física i/o orgànica.
- **Reduir les llistes d'espera** tant de la sol·licitud del reconeixement i/o revisió del grau de discapacitat com de les valoracions de reconeixement de la situació de dependència.

Dret al treball

7 %
dels casos identificats

Categoria amb més vulneracions:
Discriminació laboral
63 %

Principal agent vulnerador:
Personal de l'empresa privada
81 %

Llocs on s'han produït:
Llocs de feina
81 %

Qui ha patit més vulneracions:
Dones amb discapacitat física i/o orgànica
50 %

Província amb més vulneracions:
Tarragona
50 %

"He estat sis anys i mig a l'atur, amb entrevistes cada 15 dies. És molt frustrant."

— "M'he trobat moltes discriminacions perquè no m'han adaptat els llocs de feina i m'han qüestionat que pugui treballar. He treballat a diferents jutjats, estic a la borsa de treball de Justícia, igual que la resta dels meus companys. Ara estic bé però he passat per situacions discriminatòries."

"Alguns companys de la meua entitat no em veuen com a una companya, em veuen com una usuària dels serveis que presta l'entitat on treballo. Potser faig menys hores, però soc una treballadora igualment. Porto 16 anys treballant i encara em costa molt que em vegin com una igual."

Reptes

Dret al treball

- ✓ Creació de **llocs de treball de qualitat** amb els suports que cada persona requereixi.
- ✓ **Ampliar els supòsits d'ajuts autonòmics vinculats a la contractació de les persones amb discapacitat** física i/o orgànica a les empreses (per exemple, acceptar jornades parcials, incloure les empreses d'economia social i solidària com a beneficiàries d'aquests ajuts...).
- ✓ **Implementar mesures per tal que totes les empreses que hi estan obligades compleixin amb la quota legal de reserva del 2 %** de persones amb discapacitat.
- ✓ **Revisar l'actual sistema de prestacions socials i de la Seguretat Social** per tal de facilitar la transició i compatibilitat amb l'exercici d'una activitat professional remunerada.
- ✓ **Conscienciar i formar en diversitat l'empresa privada i la societat en general**, per tal d'erradicar les accions discriminatòries efectuades per part del personal directiu i els companys/es de feina de les persones amb discapacitat física i/o orgànica.

Dret a la participació en les activitats culturals, de lleure i esportives

6 %

dels casos identificats

Categoria amb més vulneracions:

Activitats no inclusives

62 %

Principal agent vulnerador:

Administració local

Personal de l'empresa privada

46 %

Llocs on s'han produït:

Espais públics

Centres de lleure, culturals i esportius públics

50 %

Qui ha patit més vulneracions:

Homes amb discapacitat física i/o orgànica

54 %

Província amb més vulneracions:

Barcelona

77 %

"Em van fer fora de la piscina perquè venien nens amb els seus pares. Em van dir que potser als pares els faria cosa veure'm perquè em falta una cama."

"A les festes no es pensa en tothom. A vegades pots participar en algunes activitats, però no a totes. Tothom hauria de poder participar, és un dret."

Reptes

Dret a la participació en les activitats culturals, de lleure i esportives

- **Garantir el compliment de la legislació en matèria d'accessibilitat i d'igualtat d'oportunitats** per a les persones amb discapacitat a les instal·lacions culturals, esportives i turístiques.
- **Promoure l'activitat física adaptada i oferir activitats d'esport, d'oci i de lleure que garanteixin la participació de les persones amb discapacitat** amb igualtat de condicions que la resta de la ciutadania, tot proporcionant el personal i els productes de suport necessaris.
- **Formar en l'atenció a la diversitat tots els agents implicats** en la planificació i realització de les activitats culturals, esportives, de lleure, turístiques i d'altres d'atenció directa.

Dret a l'educació

5 %
dels casos identificats

Categoria amb més vulneracions:
**Recursos d'acompanyament
a l'alumnat**
55 %

Principal agent vulnerador:
Administració autonòmica
64 %

Llocs on s'han produït:
**Centres educatius
públics o concertats**
100 %

Qui ha patit més vulneracions:
**Dones, homes, nens i nenes
amb discapacitat física i/o orgànica**
45 %

Província amb més vulneracions:
Barcelona
55 %

"El professorat no sempre té les eines per poder donar una bona atenció dins de l'aula. Falta formació."

— "L'oferta d'educació postobligatòria és molt limitada i també depèn del territori. No és equitativa a tota Catalunya."

"No totes les escoles són accessibles. Alguns infants han de triar l'escola per si té o no barreres arquitectòniques. Fa que aquestes escoles es converteixin en un gueto."

Reptes

Dret a l'educació

- **Aprovar un pla de xoc per avançar en l'escola inclusiva i fer efectiva la implementació i el complet desenvolupament del Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu i inclusiu; incrementar el pressupost destinat al seu desplegament.**
- **Garantir l'accés al servei de personal vetllador.**
- **Desplegar un pla de reconversió dels centres d'educació especial en CEEPSIRS (centres proveïdors de serveis i recursos).**
- **Desenvolupar un pla de formació i acompanyament als docents i personal d'atenció directa en metodologies d'atenció a la diversitat.**
- **Establir indicadors que permetin avaluar el sistema educatiu i com es gestionen els recursos, de manera que es garanteixi l'accessibilitat universal a tots els centres educatius de Catalunya.**

Dret a la participació en la vida política i pública

5 %
dels casos identificats

 Categoria amb més vulneracions:
Manca d'accés adaptat fins a arribar al col·legi electoral
42 %

 Principal agent vulnerador:
Administració local
75 %

 Llocs on s'han produït:
Oficines públiques d'atenció a la ciutadania i serveis públics
75 %

 Qui ha patit més vulneracions:
Dones i homes amb discapacitat física i/o orgànica
50 %

 Província amb més vulneracions:
Barcelona
83 %

"Em va arribar la carta conforme havia d'estar a la mesa electoral. Volia que m'acompanyés la meva assistent personal i vaig demanar a la junta electoral que ella pogués estar amb mi. Al principi em van dir que no, però finalment van accedir-hi. Però en el recompte final la meva assistent personal va haver de signar tot el que signava jo. No em va semblar bé perquè és com si no es refiessin de mi. Ho vaig preguntar i em van dir que era la normativa. Li van dir que li pagarien el dia com a mi, però a dia d'avui ella encara no ha cobrat."

Reptes

Dret a la participació en la vida política i pública

- ✓ **Garantir l'accessibilitat i mobilitat als col·legis electorals**, tant pel que fa a l'accés al mateix edifici (entrades sense esgalons...) com als elements de l'interior (taules a l'alçada correcta per a persones usuàries de cadira de rodes, lavabos adaptats, cabines amb espai suficient per a cadira de rodes...).
- ✓ **Formar en l'atenció a la diversitat a tots els agents implicats** en la planificació i execució de les jornades electorals.
- ✓ **Unificar criteris i protocols** respecte la participació de les persones amb discapacitat física i/o orgànica a les meses electorals.

Dret a viure de forma independent i ser inclòs en la comunitat

4 %

dels casos identificats

Categoria amb més vulneracions:
Manca de recursos per a la vida independent

100 %

Principal agent vulnerador:
Administració autonòmica

75 %

Llocs on s'han produït:
Oficines públiques d'atenció a la ciutadania
Serveis públics

100 %

Qui ha patit més vulneracions:
Dones amb discapacitat física i/o orgànica

75 %

Província amb més vulneracions:
Barcelona i Tarragona

38 %

"Vaig anar a un bar amb el meu assistent personal. Ell va marxar un moment i vaig demanar una canya. El cambrer no me la volia posar fins que no vingués el meu assistent personal. Quan va tornar, li vaig dir 'Marxem d'aquí, no m'hi vull quedar!'. Em va saber molt de greu el tracte que vaig rebre."

"Les persones amb discapacitat hem de poder decidir on i amb qui volem viure."

Reptes

Dret a viure de forma independent i a ser inclòs en la comunitat

- **Un model d'atenció comunitària centrat en la persona**, que pugui comptar amb suports suficients i efectius que permetin a les persones amb discapacitat física i/o orgànica poder exercir el dret a escollir com i on volen viure.
- **Elaborar la Llei d'autonomia personal de Catalunya**, conjuntament entre tots els agents implicats, amb dotació pressupostària i recursos per desenvolupar-la.
- **Aprovar el Decret que ha de regular l'assistència personal a Catalunya**, de manera que pugui garantir el dret a la vida independent de les persones amb discapacitat física i/o orgànica de Catalunya.
- **Desplegar la figura de l'assistent personal a escala estatal respectant el que estableix la convenció** (el nombre d'hores que la persona necessita per poder fer una vida independent, i sense copagament).
- **Regular els requisits formatius de l'assistent personal** a través del model formatiu de 50 hores establert pel Comitè Espanyol de Representants de Persones amb Discapacitat (CERMI), i legitimar l'expertesa de la persona amb discapacitat com a formadora principal de l'assistència personal.

Dret a la salut

3 %

dels casos identificats

Categoria amb més vulneracions:

Manca d'empatia i formació en atenció a la diversitat

57 %

Principal agent vulnerador:

Personal de centres sanitaris públics

57 %

Llocs on s'han produït:

Centres sanitaris públics

100 %

Qui ha patit més vulneracions:

Dones amb discapacitat física i/o orgànica

57 %

Província amb més vulneracions:

Barcelona

71 %

"Vaig anar a fer-me una radiografia. M'avisen que ja puc entrar i em col·loquen damunt la llitera que era molt dura, de fusta. Normalment, hi ha dos tècnics sanitaris, un es queda amb mi perquè no em mogui, ja que no em pot deixar sola perquè tinc distonia i si no m'aguanten, em moc i caic. Aquesta vegada només hi havia un tècnic. Em va dir que no podia anar a buscar a ningú més i que em col·locaria i que després aniria a polsar l'equip. Em va posar un coixí a les cames i em va deixar sola mentre feia el 'tret'. Si en aquell moment se'm dispara la distonia, hauria caigut. Si dic que tinc una distonia i tinc risc de caure, per què em deixes sola a la llitera? Podia haver caigut. Em vaig sentir molt insegura."

"El metge va vulnerar la meva intimitat. Quan vaig tenir l'accident ho sabia tot l'hospital i part de la comarca... Va ensenyar fotos de parts del meu cos. Quan estava ingressada, em rentaven amb la porta oberta, la gent passava i jo no tenia cap tipus d'intimitat."

Reptes

Dret a la salut

- **Desenvolupar plans de formació i acompanyar en l'atenció a la diversitat tots els agents implicats** en la planificació i els serveis d'atenció directa.
- **Elaborar un pla d'accessibilitat** i fer-lo complir, per tal de **garantir que tots els equipaments sanitaris siguin accessibles**: en l'accés, a l'interior o en les instal·lacions i materials (grues, lliteres, bàscules, aparells d'exploració i proves diagnòstiques...).
- **Aprovar el Projecte de Llei de l'agència d'atenció integrada social i sanitària de Catalunya**, garantint el model biopsicosocial de salut.
- **Aprovar el Pacte Nacional de Salut**, amb la participació de tots els agents de la comunitat sanitària i les entitats de persones amb discapacitat.
- **Incloure la discapacitat orgànica al mateix nivell que la resta de discapacitats** en els protocols i els plans d'acció de l'Administració pública.
- **Assegurar que les atencions sanitàries no presencials es facin amb la mateixa efectivitat que les presencials**, sense perjudicar les persones usuàries.

Infradenúncia

Vulneracions denunciades:

SI que han denunciat

75 vulneracions

NO que han denunciat

72 vulneracions

Qui ha denunciat:

Dones amb discapacitat física
i/o orgànica

52 %

Franja d'edat:

Entre 35 i 49 anys

39 %

Procedència:

Barcelona

64 %

Motiu de la infradenúncia:

Denunciar no serveix per a res

Més del 30 %

"No se sap ben bé on has de denunciar, és una investigació pura, perquè no hi ha un espai concret on anar."

— "A vegades no he denunciat perquè no em faran cas... No serveix per a res, al contrari, serviria per apartar-me més de la societat."

— "El fet de fer una denúncia es veu com una muntanya i no et veus capaç de fer-la. El dia a dia ja és dur i provoca un desgast emocional i a vegades no et veus preparada per fer aquest procés. És molt important l'acompanyament en la defensa dels drets."

— "Sobre les denúncies a les zones rurals, són situacions complicades, perquè tothom es coneix i es té por a represàlies."

"No denunciem perquè estem cansats. Em passaria denunciant les 24 hores, no faria cap altra cosa i soc més que una discapacitat."

Reptes

Infradenúncia

- ✓ **Visibilitzar la importància de la denúncia i els canals per fer-la efectiva.**
- ✓ **Comprovar que les eines i canals de denúncia donen una resposta efectiva.**
- ✓ **Assegurar que els processos de denúncia són àgils i accessibles.**

Bibliografia i recursos d'interès

Recursos consultats

Ajuntament de Barcelona

- Estudi sobre el greuge econòmic de les persones amb discapacitat de la ciutat de Barcelona. 2019.
- Informe de l'Observatori de les Discriminacions a Barcelona any 2022. 2023.

EAPN Espanya

- EAPN Espanya. Informes sobre l'estat de la pobresa. Seguiment de l'indicador de pobresa i exclusió social a Espanya.

ECOM

- Enquesta sobre les vulneracions de drets detectades al 2023 (266 respostes, 126 vulneracions identificades). 2024.
- Enquesta elaborada per l'Àrea d'Accessibilitat per conèixer quin ús estan fent les persones amb discapacitat física i/o orgànica dels autobusos interurbans arreu de Catalunya (297 respostes, 167 vulneracions identificades). 2023.
- Guia pràctica per a la defensa dels drets de les persones amb discapacitat física. 2019.

Generalitat de Catalunya

- Departament de Drets Socials. Estadística sobre el nombre de persones amb discapacitat a Catalunya any 2022. 2023.

Institut nacional d'estadística

- Nota de premsa del 20 de desembre de 2023. El Empleo de las personas con discapacidad (EPD)1 Año 2022. 2023. Disponible a: ine.es/prensa/epd_2022.pdf

Observatori estatal de la discapacitat

- Nota de premsa del 3 d'octubre de 2023. Las personas con discapacidad cobran 4.485 euros menos que el resto de personas trabajadoras. 2023. Disponible a: observatoriodeladiscapacidad.info/las-personas-con-discapacidad-cobran-4-485-euros-menos-que-el-resto-de-personas-trabajadoras/

Taula d'entitats del tercer sector social de catalunya

- Dossier Catalunya Social núm. 66 novembre de 2023. Esperant els meus drets Radiografia dels temps d'espera en els recursos i prestacions socials més sol·licitats a Catalunya. 2023. Disponible a: tercersector.cat/sites/default/files/2023-11/2023-11_dossier_catalunya_social_llistes_espera_vweb.pdf

Notes de premsa generades per ECOM el 2023

Disponibles al web: ecom.cat/ca/actualitat/sala-de-premsa

☰ ECOM reivindica el no aparcament de motocicletes a les voreres per recuperar l'espai públic per al veïnat i prioritzar la mobilitat activa.

☰ ECOM promou l'exposició fotogràfica Dones diverses per conscienciar sobre les múltiples discriminacions que pateixen les dones amb discapacitat física i/o orgànica.

☰ ECOM presenta el projecte RUMBO a la Generalitat de Catalunya, juntament amb la Federació Catalana d'Autisme i FEPCCAT.

☰ ECOM reitera al Govern el decret d'assistència personal per poder avançar en el mandat de la desinstitucionalització.

☰ ECOM informa del llançament d'una enquesta per recollir dades sobre l'accessibilitat del transport en bus interurbà i sobre com s'opera en els diferents territoris.

☰ ECOM informa que la Federació ECOM i l'Associació de Promotors de Catalunya col·laboraran per millorar l'accés de les persones amb discapacitat als habitatges adaptats.

☰ ECOM troba inacceptable que la resposta del Departament d'Educació davant la problemàtica de les vetlladores de les escoles sigui que s'ha exhaurit el pressupost i es demana un increment dels recursos.

☰ ECOM alerta que calen mesures urgents per prevenir que no incrementi l'exclusió social de les persones amb discapacitat física i/o orgànica en l'actual escenari socioeconòmic.

☰ El Sant Jordi Divers d'ECOM.

☰ ECOM celebra 10 anys de Voluntariat Inclusiu amb els 1 Reconeixements InDRET a la Gestió Inclusiva del Voluntariat.

☰ ECOM demana al Ministeri de l'Interior que vetlli perquè es garanteixi el dret a vot de les persones amb discapacitat física i/o orgànica en les properes eleccions del 23J.

Notícies generades per ECOM el 2023

Disponibles al web: ecom.cat/ca/actualitat/noticies

- 1 . ECOM impulsa la creació d'un grup estatal de dones amb discapacitat activistes a través d'un nou projecte que porta el nom de *ReGeneración*, per treballar conjuntament per la millora de l'accessibilitat als municipis, incorporant la perspectiva de gènere interseccional.
- 2 . ECOM millora l'accessibilitat de la nova seu d'ECOM del carrer Llançà.
- 3 . ECOM reivindica pel dia de la dona la visibilitat i l'acció transformadora de les dones amb discapacitat física i/o orgànica en els territoris.
- 4 . ECOM impulsa la digitalització del servei d'Assistència Personal.
- 5 . Manifest unitari pel dret a una vida independent i d'inclusió en la comunitat de les persones amb discapacitat.
- 6 . Posada en marxa del Nou Grup de Treball pel Dret a la Mobilitat Sostenible i Accessible, facilitant un espai des d'on impulsar conjuntament millores en l'accessibilitat del transport públic al territori i promoure una mobilitat més sostenible i inclusiva per a tothom.
- 7 . Continuïtat del treball per promoure un entorn sostenible i connectat amb el Projecte *Regenerem-Ecomobilitza't*, per tal de seguir sumant a la defensa del dret a la mobilitat sostenible i accessible.
- 8 . ECOM se suma a la Campanya *Jo també hi vull anar* per l'educació inclusiva a Catalunya, reivindica que actualment hi ha més de 200.000 alumnes catalanes amb Necessitats Específiques de Suport Educatiu que no poden anar a l'escola amb normalitat, i que queden exclosos d'espais i activitats com el menjador, les colònies o les extraescolars.
- 9 . ECOM participa al IV Congrés del Dret de la discapacitat celebrat a Barcelona, centrat enguany en l'activació laboral i la protecció social de les persones amb discapacitat.
- 10 . Emissió d'un comunicat de premsa de la Confederació del Tercer Sector Social (ECOM forma part de la Junta Directiva) sol·licitant que les comptes dels nous pressupostos del 2023 incorporin un mínim de 150 milions d'euros en concepte d'increment dels preus de la Xarxa pública de Serveis Socials.

- 11 . ECOM signa un conveni de col·laboració amb la Federació Catalana de Voluntariat Social per fomentar el voluntariat inclusiu i accessible.
- 12 . ECOM s'adhereix al compromís nacional pel turisme responsable promogut pel govern de la Generalitat, apostant per un nou model turístic que faci una aposta real per la garantia de l'accessibilitat.
- 13 . ECOM presenta *El pilotari*, el conte que dona a conèixer el valor de la diferència i la riquesa que aporta la diversitat, fruit d'un grup motor de l'equip de voluntariat inclusiu d'ECOM.
- 14 . ECOM guanya el Premio Estatal de Voluntariado 2023 pel Programa InDRET.
- 15 . ECOM expandeix l'ECOMLAB, un portal web per promoure una societat inclusiva a través de l'experimentació i el joc.
- 16 . ECOM aporta propostes per les eleccions municipals del 28M a Catalunya, per tal que els partits polítics implementin unes polítiques municipals inclusives.
- 17 . ECOM clama als futurs governs municipals escollits en les properes eleccions del 28M que impulsin des de les polítiques municipals l'accés i la inclusió laboral de les persones amb discapacitat física i/o orgànica, amb motiu de l'1 de maig com a Dia Internacional del Treball.
- 18 . ECOM informa del llançament d'una enquesta per recollir i analitzar les incidències per exercir el dret a vot en les eleccions municipals 28M a Catalunya.
- 19 . ECOM se suma a les demandes que fa el CERMI als partits polítics per afavorir la igualtat de drets i la inclusió de les persones amb discapacitat, amb motiu de les eleccions del 23J.
- 20 . ECOM demana al Ministeri de l'Interior que vetlli perquè es garanteixi el dret a vot de les persones amb discapacitat física i/o orgànica en les properes eleccions del 23J.
- 21 . ECOM i l'entitat federada ASSIDE denunciem una vulneració greu en les eleccions municipals del 28M produïda al col·legi electoral Escola l'Assumpció de Deltebre (Tarragona).

Recursos audiovisuals generats per ECOM el 2023

- *ReGeneració: dones amb discapacitat promovent la inclusió, l'accessibilitat amb perspectiva de gènere: un element imprescindible per a l'urbanisme feminista.*
Vídeo disponible a: youtube.com/watch?v=S35fDvW1AdY
- Taula rodona Junes transformant:
les experiències de Badalona, Portugalete, Alcoi i Madrid a través de dones referents en accessibilitat en el seu territori.
Vídeo disponible a: youtube.com/watch?v=xkncOXRkFzQ
- Junes transformant: les experiències de Màlaga, Saragossa i Terrassa a través de dones referents en la transformació social i urbana dels seus territoris.
Vídeo disponible a: youtube.com/watch?v=4bR8vKuAD9k
- Junes transformant: les experiències de Vilafranca del Penedès, Jesús-Tortosa, Pontevedra Sevilla a través de dones referents en la transformació social i urbana dels seus territoris.
Vídeo disponible a: youtube.com/watch?v=ntXN-hQLqNE
- Junes transformant les experiències de Barcelona.
Vídeo disponible a: youtube.com/watch?v=udjMdDjjL4
- Dona i discapacitat: de la interseccionalitat a la transformació.
Vídeo disponible a: youtube.com/watch?v=99ibgjrkwzws

- Jornada *Assistència personal i desinstitucionalització*, organitzada per ECOM, en el marc de la commemoració del Dia Internacional de la Discapacitat.
Vídeo disponible a: youtube.com/watch?v=B2QEcuiJPCI
- Webinar ReGenerem-ECOMobilitza't: Accessibilitat al transport públic amb caminadors, scooter o cadiretes de posicionament.
Vídeo disponible a: youtube.com/watch?v=W5LmlmhPZ6Y
- Webinar ReGenerem-ECOMobilitza't: Mobilitat i transport públic al món rural. Vídeo disponible a: youtube.com/watch?v=6Z0YL-pLTpA
- Webinar ReGenerem-ECOMobilitza't: Accessibilitat al transport públic a Catalunya.
Vídeo disponible a: [youtube.com watch?v=VxuY02YI-_k](https://youtube.com/watch?v=VxuY02YI-_k)
- Taller d'assessorament virtual: Reptes i oportunitats per l'habitatge accessible i assequible.
Vídeo disponible a: youtube.com/watch?v=0qNpwjXRAjl
- Taller d'assessorament virtual: Mesures Clau d'Habitatge en el nou Codi d'Accessibilitat.
Vídeo disponible a: youtube.com/watch?v=HmgU1uyK8YA

Publicacions generades per ECOM el 2023

 Guia pràctica de Transformació Social Feminista i d'Igualtat de Gènere. Disponible a: ecom.cat/sites/default/files/guia_ess_transformacio_social_feminista_i_igualtat_de_genere.pdf

 Guia pràctica del Protocol per a la prevenció i actuació davant l'assetjament sexual i per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere i/o expressió de gènere. Disponible a: ecom.cat/sites/default/files/guia_protocolassetjament_web.pdf

On trobar més informació?

Consulta tota la informació que necessites saber sobre el **RADAR ecom**.

Disponible al web: ecom.cat/ca/que-fem/defensa-dels-drets/informe-radar-ecom

 Oficines

Gran Via de les Corts Catalanes, 562
Pral. 2a. 08011 Barcelona

Atenció al públic

C. Llançà, 42, baixos 08015 Barcelona

 T. 93 451 55 50 ecom@ecom.cat

 facebook.com/ecomdiscapacitat

 x.com/entitatecom

 youtube.com/entitatecomdiscapacitat

 instagram.com/entitatecom

 linkedin.com/entitatecom

 www.ecom.cat

Amb el suport de:

**Generalitat
de Catalunya**

**Ajuntament
de Barcelona**